

КОДЕКС на търговското корабоплаване (Загл. изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)

Обн., ДВ, бр. 55 от 14.07.1970 г. и бр. 56 от 17.07.1970 г., в сила от 1.01.1971 г., попр., бр. 58 от 24.07.1970 г., изм., бр. 55 от 18.07.1975 г., доп., бр. 10 от 6.02.1987 г., изм., бр. 30 от 13.04.1990 г., изм. и доп., бр. 85 от 24.07.1998 г., в сила от 1.01.1998 г., доп., бр. 12 от 11.02.2000 г., изм. и доп., бр. 41 от 24.04.2001 г., бр. 113 от 3.12.2002 г., бр. 55 от 25.06.2004 г., изм., бр. 42 от 17.05.2005 г., доп., бр. 77 от 27.09.2005 г., в сила от 27.09.2005 г., изм. и доп., бр. 87 от 1.11.2005 г., изм., бр. 94 от 25.11.2005 г., в сила от 1.01.2006 г., доп., бр. 104 от 27.12.2005 г., в сила от 27.12.2005 г., изм., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., доп., бр. 62 от 1.08.2006 г., в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз - 1.01.2007 г., изм., бр. 108 от 29.12.2006 г., в сила от 1.01.2007 г., бр. 36 от 4.04.2008 г., изм. и доп., бр. 71 от 12.08.2008 г., доп., бр. 98 от 14.11.2008 г., изм., бр. 12 от 13.02.2009 г., в сила от 1.01.2010 г. (*) - изм., бр. 32 от 28.04.2009 г., изм. и доп., бр. 85 от 29.10.2010 г., бр. 92 от 22.11.2011 г., изм., бр. 38 от 18.05.2012 г., в сила от 1.07.2012 г., бр. 77 от 9.10.2012 г., в сила от 9.10.2012 г., бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 1.01.2014 г., бр. 28 от 19.03.2013 г., изм. и доп., бр. 109 от 20.12.2013 г., изм., бр. 14 от 20.02.2015 г., изм. и доп., бр. 52 от 10.07.2015 г., изм., бр. 58 от 26.07.2016 г., изм. и доп., бр. 93 от 21.11.2017 г.

Глава I

ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ

Раздел I

Предмет и приложно поле

Обществени отношения, предмет на кодекса

Чл. 1. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Този кодекс урежда обществените отношения в Република България, които възникват във връзка с търговското корабоплаване и контрола върху него, изискванията за българската принадлежност на корабите, изискванията към корабните и превозните документи, правата и задълженията на капитаните и екипажите, договорите за превоз на товари, пътници и багаж, вещните права върху корабите, договорите за наем на кораби, договорите за застраховка на кораби и товари, аварията на кораби, спасяването по море и река и други отношения, свързани с корабоплаването и неговата безопасност.

(2) За правоотношенията по ал. 1, неуредени с този кодекс, се прилагат нормите на действащото българско законодателство.

Самостоятелност при договаряне

Чл. 2. С изключение на случаите, предвидени в повелителните норми на този кодекс, страните, които участват в отношения, свързани с търговското корабоплаване, могат сами да уреждат с договор взаимните си права и задължения.

Обхват на корабоплаването и търговска свобода

Чл. 3. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Търговското корабоплаване обхваща дейностите за превоз на пътници, багажи, товари и поща с кораби, наемане, други сделки с кораби, влачене и тласкане на кораби и

товари, търсене, спасяване и оказване на помощ на търпящи бедствия хора и кораби, извършване на морски и речни услуги, свързани с корабоплаването, стопански риболов, експлоатация на морски и речни ресурси и други стопански дейности с използване на кораби.

(2) Търговското корабоплаване се осъществява свободно в условията на защита и разширяване на конкуренцията и на свободната инициатива в стопанската дейност.

Търговски кораб

Чл. 4. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., доп., бр. 52 от 2015 г.) Търговски кораб по смисъла на този кодекс е всеки самоходен или несамоходен плавателен съд или плавателно съоръжение, предназначено за плаване и за извършване на дейностите по чл. 3, с изключение на закотвените в акваторията на пристанищата плаващи докове и плаващи работилници, предназначени за корабостроене и/или кораборемонт.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Считат се като търговски кораби и плаващите съоръжения за изваждане на потънало имущество или за друга стопанска дейност.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., доп., бр. 85 от 2010 г.) Правилата относно корабите се прилагат спрямо корабите в строеж след пускането им на вода, с изключение на разпоредбите на глава трета, раздел I, които се прилагат от момента на залагането на кила.

Приложение към специалните видове кораби

Чл. 5. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Разпоредбите за търговските кораби, с изключение на разпоредбите за превоз на пътници и товари и за обща авария, се прилагат съответно и за корабите, използвани за научни, учебни, културни и спортни цели, за пилотаж, за упражняване на контрол и надзор, за противопожарни, съобщителни, митнически и санитарни цели, за разбиване на ледове, за спасяване на човешки живот и имущество.

(2) Разпоредбите не се прилагат за военните превози на товари и пътници, дори и когато се извършват с търговски кораби.

(3) Разпоредбите се прилагат и към военните кораби, когато се използват за търговски цели.

Превоз на пътници и товари между пристанищата на Република България

Чл. 6. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Превозът на пътници и товари, влаченето и тласкането на кораби, свързани с използването на кораби, между пристанищата на Република България, се извършват с кораби, плаващи под българско знаме.

(2) Превозите и дейностите, свързани с хидротехнически и подводнотехнически работи, улов на биологични морски и речни ресурси, проучване и добив на минерални и други неживи ресурси, пилотаж, бункероване, приемане на отпадъци, нефтоводни смеси и други дейности, извършвани с кораби във вътрешните морски води, териториалното море и вътрешните водни пътища на Република България, се извършват с кораби, плаващи под българско знаме.

(3) (В сила от 1.01.2007 г.) Дейностите по ал. 1 и 2 могат да се извършват и с кораби, плаващи под знамето на държава - членка на Европейския съюз, при условие, че отговарят на нормативните изисквания за крайбрежно (каботажно) плаване.

(4) Дейностите по ал. 1 и 2 могат да се извършват и с кораби, плаващи под друго знаме, при условие, че това е уговорено в международен договор, по който Република България е страна, или с решение на Министерския съвет за всеки конкретен случай.

(5) (В сила от 1.01.2007 г.) Министерът на транспорта, информационните технологии и съобщенията при сериозни смущения на вътрешния пазар, причинени поради либерализацията на пазара, може да сезира

компетентните органи на Европейския съюз за въвеждане на изключения от правилото по ал. 3 и 4 за срок 12 месеца.

(6) При превозите по вътрешни водни пътища задължение за извършване на обществена услуга може да се изпълнява въз основа на договор, който има за цел постигане на определено равнище в транспортното обслужване и цени за даден вид обществени услуги.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 87 от 2005 г.) Задължението за извършване на обществена услуга по ал. 6 се възлага с договор с продължителност до 5 години, сключен между министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и съответния превозвач, въз основа на решение на Министерския съвет за възлагане на обществена услуга. Договорът се актуализира ежегодно.

(8) (Изм. - ДВ, бр. 87 от 2005 г.) В договора с превозвач по ал. 7 се определят видовете услуги и редът за тяхното отчитане, периодичността, качеството и обемът на превозите, цените и специалните ценови облекчения и свързаните с тях компенсационни механизми.

(9) (Изм. - ДВ, бр. 87 от 2005 г.) Условието и редът за извършване на дейностите по ал. 1 се определят с наредби на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

(10) (Нова - ДВ, бр. 87 от 2005 г.) Условието и редът за сключване на договор за обществена услуга за превоз на пътници по вътрешни водни пътища се определят с наредба на Министерския съвет.

Превоз на товари по вътрешни водни пътища

Чл. 6а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) Превозът на товари по вътрешни водни пътища се извършва от превозвачи, които отговарят на изискванията за професионална компетентност, финансова стабилност и добра репутация.

(2) Условието и редът за установяване и удостоверяване на изискванията по ал. 1 се определят с наредба на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) За извършване на превоз на товари по вътрешни водни пътища е необходимо превозвачите да притежават свидетелство за професионална компетентност.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) Свидетелството за професионална компетентност се издава, след като превозвачите удостоверят, че отговарят на изискванията на ал. 1.

(5) (Нова - ДВ, бр. 87 от 2005 г., изм., бр. 92 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) За издаването на свидетелство за професионална компетентност на превозвач за превоз на товари по вътрешни водни пътища се събират такси в размер, определен от Министерския съвет.

Фонд "Вътрешни водни пътища"

Чл. 6б. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г., изм., бр. 87 от 2005 г., в сила от 1.01.2007 г., бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.) За финансиране на дейностите по регулиране на капацитета на флота по вътрешни водни пътища се създава фонд "Вътрешни водни пътища" като второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Събиране и отчитане на средства по фонд "Вътрешни водни пътища"

Чл. 6в. (Нов - ДВ, бр. 87 от 2005 г., в сила от 1.01.2007 г.) (1) Приходите по фонд "Вътрешни водни пътища" се събират, отчитат и централизират в системата на единната бюджетна сметка чрез използване на отделни транзитни сметки, открити на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията в Българската народна банка.

(2) Приходите на фонда се формират от вноски от корабособствениците, които пускат в експлоатация плавателни съдове и за които се прилагат мерките по регулиране на капацитета на флота.

(3) Приходите по фонда постъпват в три отделни транзитни сметки според типа на плавателния съд:

1. за кораби за насипни товари;
2. за танкери;
3. за тласкачи.

Разходване на средствата по фонд "Вътрешни водни пътища"

Чл. 6г. (Нов - ДВ, бр. 87 от 2005 г., в сила от 1.01.2007 г.) (1) По бюджета на фонд "Вътрешни водни пътища" се извършват разходи за регулиране на капацитета на флота по вътрешните водни пътища.

(2) Разходите по ал. 1 се предвиждат ежегодно по бюджета на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията и се извършват чрез обособяване на отделен платежен код в системата на електронното бюджетно разплащане.

(3) Неусвоената част от постъпилите по чл. 6в средства, включително средства от минали години, е неделима част от единната сметка и се изразходва само в съответствие с разпоредбите на кодекса.

(4) Средствата по ал. 3 се управляват в рамките на контрола и управлението на ликвидността на системата на единната сметка.

Управителен съвет на фонд "Вътрешни водни пътища"

Чл. 6д. (Нов - ДВ, бр. 87 от 2005 г., в сила от 1.01.2007 г.) (1) Фонд "Вътрешни водни пътища" се ръководи от управителен съвет, който се състои от петима членове, включително председател.

(2) Председател на управителния съвет на фонда е министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

(3) Не може да бъде член на управителния съвет лице, което е осъждано за престъпление от общ характер или е съпруг или роднина по права или по съребрена линия до четвърта степен включително и по сватовство до трета степен включително с друг член на управителния съвет на фонда.

Състав на управителния съвет на фонд "Вътрешни водни пътища"

Чл. 6е. (Нов - ДВ, бр. 87 от 2005 г., в сила от 1.01.2007 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 14 от 2015 г.) Членове на управителния съвет на фонд "Вътрешни водни пътища" са заместник-министър на транспорта, информационните технологии и съобщенията, заместник-министър на финансите, заместник-министър на икономиката и изпълнителният директор на Изпълнителна агенция "Морска администрация".

(2) Ръководителите на министерствата по ал. 1 определят своите представители в управителния съвет на фонда.

(3) Председателят на управителния съвет издава заповед, с която определя поименния състав на управителния съвет.

Заседания на управителния съвет на фонд "Вътрешни водни пътища"

Чл. 6ж. (Нов - ДВ, бр. 87 от 2005 г., в сила от 1.01.2007 г.) (1) Управителният съвет на фонд "Вътрешни водни пътища" при прилагане на мерки по регулиране на капацитета на флота заседава най-малко веднъж на три месеца.

(2) Заседанията на управителния съвет са редовни, ако на тях присъстват не по-малко от две трети от неговите членове.

(3) Решенията на управителния съвет се приемат с явно гласуване и с обикновено мнозинство от общия брой на членовете му.

(4) В заседанията на управителния съвет на фонда могат да участват представители на организациите на корабособствениците с право на участие, но без право на глас при вземането на решения.

Правомощия на управителния съвет на фонд "Вътрешни водни пътища"

Чл. 6з. (Нов - ДВ, бр. 87 от 2005 г., в сила от 1.01.2007 г.) (1) Управителният съвет на фонд "Вътрешни водни пътища" приема мерки по регулиране на капацитета на флота и приема проект на бюджет на фонда.

(2) Приетият от управителния съвет проект на бюджет на фонда се включва в проекта на бюджет на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията и се предлага на Министерството на финансите по установения от закона ред.

Мерки по регулиране на капацитета на флота

Чл. 6и. (Нов - ДВ, бр. 87 от 2005 г., в сила от 1.01.2007 г.) (1) Мерки по регулиране на капацитета на флота се предприемат в съответствие с разпоредбите на действащото вторично право на Европейския съюз.

(2) Когато разпоредбите на действащото вторично право на Европейския съюз не могат да бъдат прилагани пряко, Министерският съвет приема наредби за тяхното въвеждане.

(3) Контролът за изпълнението на мерките по регулиране на капацитета на флота и организационно-техническото осигуряване на дейността на фонда се осъществяват от Изпълнителна агенция "Морска администрация".

Свобода на сдружаване

Чл. 6к. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г., предишен текст на чл. 6в, бр. 87 от 2005 г.) Превозвачите на товари и пътници могат свободно да се сдружават за постигане на общи цели при спазване разпоредбите на Закона за защита на конкуренцията.

Правомощия на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията

Чл. 7. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията провежда държавната политика в областта на търговското корабоплаване и представлява Република България в международните организации в тази област, като:

1. изпълнява функциите на администрация по международните договори, страна по които е Република България, и предлага присъединяването на страната в международни организации и договори;

2. определя нормите за подготовка и реда за освидетелстване на морските лица и осъществява контрол върху спазването им;

3. определя нормите за безопасност на търговското корабоплаване, контролира спазването на правилата на безопасност и организира действията по корабоплаването;

4. осъществява контрол за предотвратяването и ограничаването на замърсявания от кораби на териториалното море, вътрешните морски води и вътрешните водни пътища;

5. създава ред и организация по търсенето и спасяването на море и във вътрешните водни пътища и за откриване на източниците за замърсяване на околната среда;

6. съвместно с министъра на отбраната създава организация за събиране и предоставяне на информация, управление и контрол на трафика на кораби.

(2) Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията осъществява своите правомощия чрез Изпълнителна агенция "Морска администрация".

(3) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията координира дейността по провеждане на одит от Международната морска организация за спазването на изискванията на международните договори в областта на търговското корабоплаване, страна по които е Република България. Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията публикува резултатите от извършения одит на интернет страницата на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Съгласувани действия

Чл. 7а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г., в сила от 1.01.2007 г.) Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията предприема съответните действия в случай, че се ограничава свободният достъп на български превозвач до превози на пътници и товари в държави, нечленуващи в Европейския съюз.

Терени за строителство

Чл. 8. Отреждането на земни и водни участъци и извършване на строителство по крайбрежията и във вътрешни води и териториално море и в зоните на действия на средствата за навигационно осигуряване се извършва само след предварително съгласуване с Министерството на отбраната и Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Раздел II Приложим закон

Отговорност на корабоприетателя

Чл. 9. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Основанието и пределите на отговорността на корабоприетателя се уреждат от закона на държавата, под чието знаме плава корабът (закон на знамето).

(2) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) За вреди и загуби, причинени от непозволено увреждане от кораб във вътрешните морски води, в териториалното море и във вътрешните водни пътища на Република България, се прилага българското законодателство.

(3) Корабоприетател по смисъла на този кодекс е лице, което експлоатира кораба от свое име независимо от това, дали е собственик на кораба или го ползува на друго законно основание.

Вещни права

Чл. 10. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., бр. 85 от 2010 г.) Спрямо правото на собственост и другите вещни права върху кораби, придобиването, изменението и прехвърлянето на такива права, както и спрямо вписването в корабния регистър се прилага законът на основния регистър.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Формата на договора, с който се прехвърля право на собственост или се учредяват вещни права върху кораб, се урежда от закона на мястото, където се сключва договорът.

Привилегировани вземания

Чл. 11. (Попр. - ДВ, бр. 58 от 1970 г.) Привилегиите за вземания, предвидени в този кодекс, се уреждат според закона на страната, където се извършва принудителното изпълнение.

Екипаж

Чл. 12. (Попр. - ДВ, бр. 58 от 1970 г.) Правното положение на екипажа и отношенията между членовете на екипажа и корабоприитежателя, както и отношенията между членовете на екипажа се уреждат от закона на знамето на кораба независимо от гражданството им и от мястото, където тези отношения са възникнали.

Събития и действия на кораба

Чл. 13. (Доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Отношенията, произтичащи от събития или действия, станали на кораба или във връзка с него в открито море или по воден път, върху който никоя държава не упражнява суверенитет, се уреждат от закона на знамето.

Сблъсквания на кораби

Чл. 14. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Отношенията по обезщетяване на вредите, възникнали поради сблъскване на кораби във вътрешните морски води, в териториалното море и във вътрешните водни пътища на Република България, се уреждат съгласно действащото в страната законодателство.

(2) Ако сблъскването е станало в открито море или по воден път, върху който никоя държава не упражнява суверенитет, прилага се законът на страната, пред чийто съд или арбитраж се разглежда спорът за обезщетение.

(3) Ако всички сблъскали се кораби плават под едно и също знаме, прилага се законът на знамето независимо от това, къде е станало сблъскването.

Спасяване и помощ

Чл. 15. (1) Отношенията по възнаграждения за спасяване, станали във вътрешни води или в териториално море на Република България, се уреждат съгласно разпоредбите на този кодекс.

(2) (Попр. - ДВ, бр. 58 от 1970 г.) Ако спасяването е станало в открито море или по воден път, върху който никоя държава не упражнява суверенитет, прилага се законът на страната, пред чийто съд или арбитраж се разглежда спорът.

(3) Ако спасяващият кораб и спасеният кораб плават под едно и също знаме, прилага се законът на знамето независимо от това, къде е станало спасяването.

(4) Разпределението на възнаграждението между корабоприитежателя и капитана и другите членове на екипажа се урежда от закона на знамето на спасяващия кораб.

Обща авария

Чл. 16. (1) Спрямо задълженията за вноски, произтичащи от обща авария, се прилага законът на страната, в която се намира мястото, където след общата авария е завършено пътуването.

(2) Ако всички засегнати от общата авария имат една и съща националност, прилага се общият им национален закон.

Потънало имущество

Чл. 17. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Отношенията във връзка с изваждането на потънало имущество в морските пространства и вътрешните водни пътища на Република България се уреждат съгласно разпоредбите на този кодекс, а в открито море - от закона на знамето на извличащия кораб.

Морски протести

Чл. 18. Морските протести се извършват според закона на страната, пред чиито учреждения или организации се обявяват.

Превоз на товари

Чл. 19. (1) Спрямо договорите за превоз на товари се прилагат разпоредбите на уговорения между страните закон при условията на чл. 24 от този кодекс.

(2) Ако няма такава уговорка, прилагат се разпоредбите на този кодекс.

Наем на кораб

Чл. 20. Към договорите за наем на кораб се прилага законът на знамето на кораба.

Чл. 21. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., отм., бр. 42 от 2005 г.).

Международни договори

Чл. 21а. (Нов - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) Когато по силата на международен договор, по който Република България е страна, се изисква определяне на български участници за осъществяване на дейности по превоз на пътници и товари, изборът да се извършва с конкурс при условия и по ред, определени с наредба на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Договор за влачене

Чл. 22. Спрямо договора за влачене по глава IX, раздел III от този кодекс се прилага законът на знамето на влачещия кораб.

Конвенция с участие на Република България

Чл. 23. Ако международен договор, по който Република България е страна, установява правила, различни от тези, които се съдържат в този кодекс, прилагат се правилата на международния договор.

Чл. 24. (Отм. - ДВ, бр. 42 от 2005 г.).

Избор на съд или арбитраж

Чл. 25. (1) При спор, възникнал от отношения, свързани с търговското корабоплаване, ако една от страните има седалище в друга държава или е гражданин на друга държава, може по общо съгласие на двете страни да се предвиди разглеждането му от съд или арбитраж в една от двете държави или в трета държава.

(2) Ако няма такава уговорка, компетентен е съдът на страната, където се намира седалището на корабоприетеля.

Чл. 26. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., отм., бр. 42 от 2005 г.).

Глава II КОРАБИ (Загл. изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)

Раздел I Българска принадлежност на корабите

Българско знаме

Чл. 27. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., бр. 55 от 2004 г.) (1) Под знамето на Република България плава само кораб:

(2) (Нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Означаването на корабите за стопански риболов се извършва по ред, определен с наредба на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

(3) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г., изм., бр. 109 от 2013 г.) Кораби, плаващи под българско знаме, издигат националното знаме на Република България.

Раздел II

Регистрови книги за вписване на корабите

(Загл. изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)

Вписване

Чл. 33. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., изм., бр. 87 от 2005 г.) Всеки кораб, плаващ под българско знаме, трябва да бъде вписан в регистровите книги на корабите в едно българско пристанище. Регистровите книги се водят от регионалните звена на Изпълнителната агенция "Морска администрация".

(2) (Нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г., в сила от 1.01.2007 г., изм., бр. 55 от 2004 г.) Условието и редът за пререгистриране на кораби от регистър на страна - членка на Европейския съюз, в българския регистър на корабите се определят в наредбата по чл. 45, ал. 1.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Не се нуждаят от вписване плаващите средства като лодки и други, които са принадлежност на корабите.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Корабопритежателите сами определят пристанището, в което ще се извърши вписването.

Видове регистрови книги

Чл. 34. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Регистровите книги се разделят на:

1. регистрови книги на малките кораби;
2. регистрови книги на големите кораби;
3. регистрови книги на корабите, наети по договор за беърбоут чартър;
4. регистрови книги на корабите в строеж с дължина над 12 метра.

(2) В регистровите книги за малките кораби се вписват кораби:

1. с дължина до 20 метра включително - за речните кораби;
2. с големина до 40 бруто тона включително - за морските кораби.

(3) В регистровите книги за големите кораби се вписват кораби:

1. с дължина, по-голяма от 20 метра - за речните кораби;
2. с големина над 40 бруто тона - за морските кораби.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 36 от 2008 г.)

(5) (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2013 г.) Регистровите книги на отделните категории кораби, подлежащи на вписване, съставят общ единен регистър на корабите, плаващи под българско знаме.

Свидетелство за регистрация (Загл. изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)

Чл. 35. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., бр. 55 от 2004 г., бр. 85 от 2010 г.) На кораби, вписани в регистровите книги по чл. 34, ал. 1, т. 1 и 2, се издава свидетелство за регистрация.

Временно свидетелство за регистрация

Чл. 35а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г., изм., бр. 55 от 2004 г., бр. 85 от 2010 г.) (1) На кораби, вписани в регистровите книги по чл. 34, ал. 1, т. 3, се издава временно свидетелство за регистрация.

(2) Документът по ал. 1 удостоверява правото на кораба да плава под българско знаме за срока на действие на договора за бeърбоут чартър, но за не повече от 5 години.

Временно свидетелство за плаване

Чл. 36. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., изм., бр. 92 от 2011 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2013 г.) На кораб, който към момента на придобиването му от лице по чл. 27, ал. 1, т. 1 – 4 или ал. 3 плава под чуждо знаме, и на кораб, строящ се в Република България, изпълнителният директор на Изпълнителна агенция "Морска администрация" или оправомощено от него длъжностно лице издава временно свидетелство за плаване под знамето на Република България.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 109 от 2013 г.) Свидетелството по ал. 1 на кораб, придобит в чужбина, е валидно до пристигането на кораба до българско пристанище, в което ще бъде вписан, но за срок не по-дълъг от една година. Когато в момента на придобиването корабът се намира в българско пристанище, свидетелството по ал. 1 се издава за срок от една година.

(3) Свидетелството по ал. 1 на кораб, строящ се в Република България, се издава след пускането на вода за срок не по-дълъг от една година.

Условия и действие на вписването

Чл. 37. (1) Кораб, вписан в чужд регистър, може да се впише в български регистър, след като бъде заличен от чуждия. След извършване на вписването в българския регистър всички по-рано извършени вписвания относно същия кораб в чуждестранни регистри нямат сила.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 109 от 2013 г.) Вписването на кораб, плаващ под българско знаме, в чужд регистър не поражда никакви правни последици, ако корабът не бъде заличен по установения ред от българския регистър.

(3) (Нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Действието на вписването по ал. 1 и 2 не се отнася за корабите, вписани в регистровите книги по чл. 34, ал. 1, т. 3 или в чужд регистър на корабите, наети по договор за бeърбоут чартър.

Данни за вписване

Чл. 38. (1) В регистъра се вписват:

1. пристанището, в което се извършва вписването;
2. поредният номер и датата на вписването;
3. (изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) предишното име, регистрация и номер на кораба от Международната морска организация (ИМО), ако има такава;
4. времето и мястото на построяването на кораба;
5. наименованието и седалището на притежателя;

6. основанието за придобиване на кораба;

7. техническа характеристика на кораба;

8. (изм. - ДВ, бр. 85 от 2010 г.) ипотеки и установяването на други ограничения в разпорежданията с кораба;

9. (нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) името, адресът и националността на наемателя по договор за бeърбоут чартър;

10. (предишна т. 9, доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) датата и основанието за вписване или отписване на кораба.

(2) Всяко изменение на вписаните в регистъра обстоятелства също подлежи на вписване.

(3) (Нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г., отм., бр. 36 от 2008 г.).

Заявяване за вписване и отписване (Загл. доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)

Чл. 39. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Вписването и отписването от регистъра се извършва по заявление на собственика на кораба, в което се посочват всички необходими данни.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 85 от 2010 г.) Нотариусът или консултът, пред който е извършено прехвърлянето на собствеността, учредяването на ипотека върху кораб или други тежести, съобщава служебно за това на органа, който води регистъра за вписване на корабите.

Вписване на кораб, нает по договор за бeърбоут чартър

Чл. 39а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Кораб, нает при условията на договор за бeърбоут чартър, може да бъде вписан в регистровите книги по чл. 34, ал. 1, т. 3 при наличие на следните условия:

1. (изм. – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) да е нает от българската държава или от лице по чл. 27, ал. 1, т. 2, 3 и 4;

2. (отм. - ДВ, бр. 85 от 2010 г.);

3. да не е вписан в друг регистър при условията на договор за бeърбоут чартър;

4. (изм. - ДВ, бр. 87 от 2005 г.) да е представено извлечение от основната регистрация на кораба, съдържащо описание на кораба и данни за корабособственика.

(2) За да се извърши вписване по ал. 1, бeърбоут чартърът трябва да представи пред Изпълнителна агенция "Морска администрация" писмено съгласие за плаване на кораба под българско знаме по този ред, изразено от:

1. компетентните власти на основния регистър;

2. корабособственика;

3. (отм. - ДВ, бр. 87 от 2005 г.).

Условия за плаване под чуждо знаме на кораб, нает по договор за бeърбоут чартър

(Загл. изм. - ДВ, бр. 109 от 2013 г.)

Чл. 39б. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Кораб, вписан в регистровите книги по чл. 34, ал. 1, т. 1 и 2, може да бъде вписан временно в регистър на друга държава като кораб, нает по договор за бeърбоут чартър

с правото да плава под нейно знаме за срока на договора след писмено съгласие на изпълнителния директор на Изпълнителна агенция "Морска администрация", при условие че:

1. (отм. - ДВ, бр. 85 от 2010 г.);

2. пред Изпълнителна агенция "Морска администрация" са представени следните документи:

а) писмено заявление от корабособственика за вписване на кораба при условията на договор за беърбоут чартър в чужд регистър;

б) писмено съгласие с нотариална заверка на подписите за такава регистрация от всички ипотекарни кредитори или лица, в полза на които са учредени други вещни тежести и ограничения, ако има такива;

в) писмена декларация от корабособственика за предаване на Изпълнителна агенция "Морска администрация" на всички корабни документи в 14-дневен срок от вписването на кораба в съответния регистър;

г) писмена декларация от страна на наемателя, че корабът няма да плава под българско знаме за периода на регистрацията;

д) договора за беърбоут чартър.

Основен регистър

Чл. 39в. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г., изм., бр. 85 от 2010 г.) Основен е регистърът, в който се вписва собствеността върху кораба и в който подлежат на вписване ипотеките върху кораб или други вещни тежести и ограничения върху правото на разпореждане.

Чл. 39г. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г., отм., бр. 85 от 2010 г.).

Срок за заявяване

Чл. 40. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Заявлението за вписване в регистъра трябва да се направи в срок до 6 седмици от деня, в който лицата, които са длъжни да направят тези заявления, са узнали за обстоятелствата, които подлежат на вписване.

(2) При придобиване на кораб зад граница този срок е шест седмици от деня, в който корабът за пръв път е пристигнал в българско пристанище.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., отм., бр. 85 от 2010 г.).

Обжалване

Чл. 40а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Отказът на Изпълнителна агенция "Морска администрация" да извърши вписване в регистъра на обстоятелство, подлежащо на вписване, може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Вписване на кораби в строеж

Чл. 40б. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Корабите в строеж се вписват в регистъра по чл. 34, ал. 1, т. 4 от момента на залагането на кила или извършването на равностойни строителни работи.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 85 от 2010 г., изм., бр. 109 от 2013 г.) Вписването на кораб в строеж се извършва по заявление на собственика на кораба в строеж, към което се прилага договорът за строеж. При прехвърляне правото на собственост върху кораб в строеж, който вече е вписан в регистровите книги по чл. 34, ал. 1, т. 4, по заявление на новия собственик корабът може да продължи да бъде вписан по същата партия до окончателното му завършване, като в този случай не се прилага чл. 27.

(3) Изпълнителна агенция "Морска администрация" издава на кораб в строеж свидетелство за вписване в регистъра.

Заличаване на вписването

Чл. 41. (1) Заличава се от регистъра кораб:

1. за който отпадне основанието да плава под знамето на Република България;
2. потънал, изчезнал или разрушен;
3. признат за негоден за ремонт или ремонтването му е станало стопански неизгодно.

(2) (Нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Изпълнителна агенция "Морска администрация" може служебно да заличи кораб, който не отговаря на изискванията за безопасност. Заличаването се предприема, когато са изпълнени последователно следните условия:

1. корабът е с изтекъл срок на валидност на корабните свидетелства за безопасност;
2. корабоприетелят в продължение на три месеца не е уведомил агенцията за извършване на преглед за подновяване на корабните свидетелства за безопасност или за временно изваждане на кораба от експлоатация;
3. корабоприетелят в срок от един месец не е отговорил на писмената покана да представи доказателства, че корабът не подлежи на отписване.

(3) (Предишна ал. 2, доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) В случаите, посочени в ал. 1, точки 1 и 3 и ал. 2, заличаването на кораба става със съгласието на кредитора, чието вещно право е вписано в регистъра.

Изчезнал кораб

Чл. 42. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Корабът се счита за изчезнал, когато не са се получили от него никакви известия през течение на един месец в Черно море, Средиземно море или вътрешни водни пътища в Европа и три месеца в океанско плаване. Ако получаването на известие е могло да бъде забавено поради военни действия, този срок е шест месеца.

Значение на вписването спрямо трети лица

Чл. 43. Обстоятелствата, подлежащи на вписване в регистъра, имат сила за трети лица само след вписването им.

Публичност на регистрите

Чл. 44. Регистрите са явни. Лицата, които имат интерес от това, могат да искат заверени извлечения от регистъра, за което заплащат такса.

Наредба за регистъра на корабите

Чл. 45. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията определя с наредба условията и реда за вписване в регистъра на корабите.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 109 от 2013 г.) За извършените вписвания, извлечения и удостоверявания на обстоятелствата, подлежащи на вписване в регистъра на корабите, плаващи под българско знаме, Изпълнителна агенция "Морска администрация" събира такси в размер, определен от Министерския съвет.

Глава III ВЕЩНИ ПРАВА И ПРИВИЛЕГИИ

Раздел I Прехвърляне и ипотечиране на кораби

Форма на сделката

Чл. 46. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., бр. 85 от 2010 г.) Сделките за прехвърляне на собственост, както и за учредяване на ипотека върху кораб или върху кораб в строеж се извършват в писмена форма с нотариално заверени подписи.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.).

(3) Не се допуска законна ипотека.

(4) (Нова – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) Сделка за придобиване право на собственост върху серийно произведен плавателен съд за спорт, туризъм и развлечения, по която страни са производителят или негов дистрибутор и първият приобретател, се извършва в писмена форма. Договорът се придружава от писмена декларация на прехвърлителя относно обстоятелството, че към деня на сключване на сделката корабът не е вписан в нито един корабен регистър.

Валидност на сделката

Чл. 47. (1) (Доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Всяко прехвърляне на собственост върху кораб или кораб в строеж може да се противопостави на трети лица само след вписването в регистъра.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., бр. 85 от 2010 г.) Учредяването на ипотека върху кораб или кораб в строеж е валидно след вписването в регистъра.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 85 от 2010 г.) Когато корабът е снабден с временно свидетелство за регистрация, всяко прехвърляне на собствеността върху кораба може да се противопостави на трети лица само след вписването в това свидетелство.

Ипотека върху кораб

Чл. 47а. (Нов - ДВ, бр. 85 от 2010 г.) (1) За обезпечаване на едно вземане може да се учреди ипотека върху вписан в регистровите книги кораб.

(2) Ипотеката върху кораб може да се учреди за свое или за чуждо задължение.

Срок за действие на вписването

Чл. 48. (1) (Изм. - ДВ, бр. 85 от 2010 г.) Ипотеката върху кораб или кораб в строеж има сила 5 (пет) години от датата на вписването, ако не бъде подновено от кредитора.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 85 от 2010 г.) Правото на предпочитително удовлетворение обхваща всички вземания, определени в договора за ипотека.

Обект на ипотека върху кораб

Чл. 49. (Изм. - ДВ, бр. 85 от 2010 г.) (1) Ипотека може да се учреди върху цял кораб. Тя се простира и върху обезщетението по застраховката на кораба, но не обхваща товара, превозната цена и наема.

(2) Ипотеката върху кораб обхваща най-малко неговия корпус, машини, механизми и оборудване.

Действие на ипотеката

Чл. 50. (1) Ипотекираният кораб не се предава във владение на ипотекарния кредитор.

(2) Принудително изпълнение срещу кораби, собственост на българската държава, не се допуска. Изключение от този принцип се допуска само в полза на кредиторите, отпуснали кредит за закупуване на кораб и в чиято полза е учредена ипотека.

(3) Принудителното изпълнение се спира при представяне на банкова гаранция.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 85 от 2010 г.) Промяната на пристанището, където е вписан корабът, или промяната на името на ипотекирания кораб, както и конструктивна промяна на кораба, без писмено съгласие на ипотекарните кредитори не се допуска.

Задължения на ипотекарния длъжник

Чл. 50а. (Нов - ДВ, бр. 85 от 2010 г.) Ипотекарният длъжник за времето на действие на ипотека е длъжен да поддържа класа на кораба, когато има такъв, валидността на корабните документи, както и да застрахова кораба срещу морски рискове.

Права на ипотекарния кредитор

Чл. 50б. (Нов - ДВ, бр. 85 от 2010 г.) (1) При неизпълнение на задълженията на ипотекарния длъжник кредиторът може да продаде ипотекирания кораб, а когато това е уговорено в договора за ипотека - да отдаде кораба под наем, да възложи управлението му на мениджър или да извърши всяко друго действие, предвидено в този договор.

(2) В случай че ипотекарният длъжник създаде пречки за изпълнение на някое от действията по ал. 1, ипотекарният кредитор упражнява правата си по реда на Гражданския процесуален кодекс. С приходите от упражнените права се погасява обезпеченото вземане след приспадане на съответните разходи.

(3) Ипотекарният кредитор отговаря за причинените вреди, ако упражни неоснователно някое от правата си по ал. 1.

Принудително удовлетворяване от цената на кораба

Чл. 50в. (Нов - ДВ, бр. 85 от 2010 г.) (1) Кредитор, чието вземане е обезпечено с ипотека, има право да се удовлетвори предпочтително от цената на ипотекирания кораб, в чиято и собственост да се намира той.

(2) Правото на предпочтително удовлетворение се простира и върху доходите от кораба от деня, в който при принудителното изпълнение собственикът дължи сметка за тях съгласно Гражданския процесуален кодекс.

(3) Ако вземането е за определена парична сума или ако за него е уговорена парична неустойка, кредиторът може въз основа на договора за ипотеката да поиска издаване на заповед за незабавно изпълнение по реда на чл. 418 от Гражданския процесуален кодекс.

Валидност на ипотеката, учредена в чужбина

Чл. 51. (1) Ипотеката, учредена върху кораб, придобит или построен в чужбина, преди да е станал българска собственост, е валидна при условие:

а) че има договорен характер;

б) (изм. - ДВ, бр. 85 от 2010 г.) че е била вписана при учредяването ѝ съгласно закона на основния регистър;

в) че се впише по реда на този кодекс едновременно с вписването на кораба в регистъра.

(2) При спазване на горните условия ипотека запазва реда, който е имала преди преминаването на кораба в българска собственост.

Ред на ипотеките

Чл. 52. При две или повече ипотeki върху един и същ кораб редът на предпочитително удовлетворение се определя от датата на вписването. Ако вписването е направено в един и същ ден, меродавен е поредният номер в регистъра.

Раздел II

Привилегировани вземания

Действие

Чл. 53. (1) Предвидените в тази глава вземания се предпочитат пред всяка друга обща или особена привилегия върху движими вещи, установени в други закони.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 85 от 2010 г.) Тези привилегировани вземания се предпочитат и пред ипотеките върху кораб независимо от реда на вписването им.

Ред на привилегированите вземания

Чл. 54. Ползват се с право на предпочитително удовлетворение от посочените в чл. 55 имущества в реда, по който са изброени, следните вземания:

а) съдебните разноси и разноските, извършени в общ интерес на кредиторите с цел да се опази подлежащият на публична продажба кораб или във връзка с продажба на кораб и разпределение на получената сума;

б) вземанията за корабни и пристанищни такси и заплащанията за извършени услуги в пристанището, пилотски услуги и разноските по надзора за кораба и неговото състояние, направени след влизането на кораба в последното пристанище;

в) вземанията на работниците и служителите, произтичащи от трудовите договори, вземанията по общественото осигуряване и вземанията за инвалидност и смърт, доколкото всички посочени вземания се отнасят до кораба;

г) вземанията за възнаграждения, които се полагат за спасяване, и вноските при обща авария;

д) (изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) вземанията за обезщетение, които се полагат за щети поради сблъсквания или други произшествия, както и вземанията за щети, причинени на пътниците, включително и на членовете на екипажа; за обезщетение на щетите, настъпили вследствие загуби или повреди на товара или багажа;

е) вземанията, възникнали от действията на капитана по силата на неговите законни правомощия (чл. 95 - 98), ако тези действия са предизвикани от действителни нужди за запазването на кораба или продължаването на рейса му независимо от това, дали капитанът е едновременно корабоприетжател и дали вземането принадлежи на капитана или на трето лице.

Суми за удовлетворение на привилегиите върху кораба

Чл. 55. Вземанията, посочени в чл. 54, се удовлетворяват:

а) от стойността на кораба;

б) от навлото и таксите за превоз на пътници и багажа им за рейса, през време на който е възникнало привилегированото вземане;

в) от полагащите се на кораба вноски по обща авария, както и от обезщетенията за претърпени от кораба и невъзстановени още повреди или вследствие загубата на превозната цена;

г) от възнагражденията, които се полагат на кораба за спасяване преди завършването на рейса, като се приспадат сумите, полагащи се на капитана и на екипажа на кораба.

Привилегировани вземания върху товара

Чл. 56. Ползват се с право на предпочтително удовлетворение от посочените в чл. 57 имуществата в реда, по който са изброени, следните вземания, в това число пред вземанията, обезпечени със залог върху имуществата:

а) съдебните разноски и разноските, извършени в общ интерес на кредиторите, с цел да се опази подлежащият на публична продажба товар или във връзка с продажбата на товара и разпределението на получената сума, мита и пристанищни такси, дължими за услуги, свързани с товара;

б) вземанията за възнаграждения, които се полагат за спасяване, и дължимите за разпределение вноски по обща авария;

в) вземанията, възникнали от действията на капитана по силата на неговите законни правомощия (чл. 95 - 98) за съхраняване на товара или за продължаването на рейса независимо дали капитанът е едновременно корабоприитежател или не и дали вземането принадлежи на последния или на трето лице;

г) вземанията за превозна цена и други полагащи се за превоза на даден товар платежи.

Суми за удовлетворение на привилегиите върху товара

Чл. 57. Вземанията, посочени в чл. 56, се удовлетворяват:

а) от стойността на товара, не предаден на получателя;

б) от обезщетението за повреден товар;

в) от обезщетението за обща авария, полагащо се за товара.

Съразмерност на привилегиите от еднаква степен

Чл. 58. (1) Вземанията, посочени в чл. 54 и 56, се удовлетворяват по реда на степенуването им, а в пределите на всяка степен - съразмерно. Вземанията, посочени в чл. 54, букви "г" и "е" и чл. 56, се удовлетворяват в пределите на тези степени по обратния ред на тяхното възникване.

(2) Вземанията, възникнали от един и същ случай, се смятат за възникнали едновременно.

Привилегировани вземания от последното пътуване

Чл. 59. (1) Привилегированите вземания, посочени в чл. 54, отнасящи се до последното пътуване, се удовлетворяват преди вземанията от предишното пътуване.

(2) Вземанията, посочени в чл. 54, буква "в", отнасящи се за няколко рейса, се удовлетворяват наравно с вземанията за последния рейс.

Времетраене на привилегиата

Чл. 60. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Правото на предпочтително удовлетворение от имуществата, посочени в чл. 55, букви "б" и "г", запазва силата си, докато съответните суми не са още изплатени или не са предадени от капитана на корабоприитежателя.

Прекратяване на привилегията

Чл. 61. (1) Правото на предпочтително удовлетворение от стойността на кораба или товара се прекратява с разпределението на сумите от продажбата.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Привилегията се прекратява и след изтичането на едногодишен срок за вземанията, посочени в чл. 54 и 56, а привилегиите за вземанията по чл. 54, буква "д" и чл. 56, буква "в" се прекратяват след изтичането на 6-месечен срок.

Изключване на застрахователните обезщетения

Чл. 62. Вземанията, ползващи се с право на предпочтително удовлетворение, не могат да се удовлетворяват от застрахователните обезщетения, дължими за кораба и товара, освен при пълното им погиване.

Глава IV **УСЛОВИЯ ЗА БЕЗОПАСНОСТ НА КОРАБОПЛАВАНЕТО** **(Загл. изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)**

Раздел I **Измерване на корабите**

Обсег

Чл. 63. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., предишен текст на чл. 63, бр. 55 от 2004 г.) Измерването на кораба се заключава в определянето на неговия бруто и нето тонаж за морските кораби или водоизместване за речните кораби и останалите технически данни, които подлежат на вписване.

(2) (Нова - ДВ, бр. 55 от 2004 г.) Измерването на корабите в Република България се извършва от Изпълнителна агенция "Морска администрация".

(3) (Нова - ДВ, бр. 55 от 2004 г.) Измерването на тонажа на морските кораби може да се извършва и от организации, признати съгласно чл. 73, ал. 2.

Задължително измерване

Чл. 64. На задължително измерване подлежат:

а) българските търговски кораби;

б) (изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) чуждите търговски кораби, които посещават за първи път българско пристанище и плаващи под знамето на държава, с която Република България няма подписано споразумение за взаимно признаване на мерителните си свидетелства, или които не притежават такива, издадени от организации, признати по съответния ред в България и Европейския съюз.

Доброволно измерване

Чл. 65. Други кораби могат да бъдат измервани по искане на корабоприитежателя или капитана.

Чл. 66. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., отм., бр. 55 от 2004 г.).

Контролни измервания

Чл. 67. (1) (Предишен текст на чл. 67 - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Кораб, който подлежи на задължително измерване, може да бъде подложен на проверка за контролно измерване.

(2) (Нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г., изм., бр. 36 от 2008 г.) Всички риболовни кораби, извършващи стопански риболов, подлежат на контролно измерване за целите на Регистъра на риболовните кораби, воден от Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури.

Контролно измерване на чужд кораб

Чл. 68. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Чужд кораб, който посети българско пристанище и плава под знамето на държава, с която Република България има подписано споразумение за взаимно признаване на мерителните си документи, или който има мерително свидетелство, издадено от класификационна организация, призната в България и Европейския съюз, може да бъде подложен на контролно измерване на бруто и нето тонажа или водоизместването на речните кораби.

Мерително свидетелство

Чл. 69. След измерване на кораба се издава мерително свидетелство.

Такси за измерване

Чл. 70. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Изпълнителна агенция "Морска администрация" събира такси за измерването на корабите.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) При контролни измервания не се събират такси, ако резултатите от контролното измерване съответствуват на данните в мерителното свидетелство или измерването е по чл. 67, ал. 2.

Наредба за измерването

Чл. 71. Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията определя с наредба реда за измерване на корабите.

Раздел II

Безопасност на корабоплаването (Загл. изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)

Основни изисквания

Чл. 72. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Кораб не може да бъде пуснат в експлоатация, ако не бъде установено по съответния ред от Изпълнителна агенция "Морска администрация", че е построен, стъкмен и екипажът му отговаря по брой и квалификация на изискванията за безопасност на корабоплаването.

(2) Корабопритежателят е длъжен да оказва съдействие на компетентните органи и да предприеме необходимите мерки по отношение на кораба и екипажа за изпълнение на изискванията за безопасност, опазване на морската среда от замърсяване от кораби и за опазване и възстановяване на рибните ресурси.

(3) (Нова - ДВ, бр. 55 от 2004 г.) Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията определя с наредби изискванията за безопасност към отделните видове кораби, тяхната конструкция и корабно оборудване.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 55 от 2004 г., изм. и доп., бр. 93 от 2017 г.) Корабите и плавателните

средства, плаващи във вътрешните морски води, териториалното море и прилежащата зона на Република България, трябва да бъдат оборудвани със средства за радиокомуникация, съответстващи на техническите и експлоатационни изисквания, съгласно вторичното право на Европейския съюз относно морското оборудване и неговото изпитване.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 55 от 2004 г., изм., бр. 93 от 2017 г.) Плаващите по вътрешните водни пътища самоходни и несамоходни кораби, в т. ч. малките кораби, фериботите и плаващите средства и устройства, трябва да бъдат оборудвани с корабни радиотелефонни станции, съответстващи на техническите и експлоатационни изисквания на Регионалното споразумение относно радиотелефонната служба по вътрешните водни пътища (RAINWAT), подписано в Букурещ на 18 април 2012 г. (ДВ, бр. 44 от 2012 г.).

(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 55 от 2004 г., изм., бр. 93 от 2017 г.) Условието и редът за оборудване, регистрация и използване на радиотелефонната служба в корабоплаването по вътрешните водни пътища се определят с наредба, издадена от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията в съответствие с Регионалното споразумение относно радиотелефонната служба по вътрешните водни пътища (RAINWAT).

(7) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Изпълнителна агенция "Морска администрация" може да отправи запитване до предишната държава на знамето за кораба във връзка с дейностите по ал. 1 с цел установяване наличието на неотстранени неизправности, свързани с безопасността, които са били идентифицирани от предишната държава на знамето. Когато друга държава на знамето поиска информация относно кораб, който преди това е плавал под българско знаме, Изпълнителна агенция "Морска администрация" предоставя информация относно неизправности, както и всякаква друга информация, свързана с безопасността, на държавата на знамето, искаща информацията.

(8) (Нова – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) Корабите, за които се прилагат Международната конвенция за безопасност на човешкия живот на море от 1974 г. (SOLAS), както е изменена с Протокола от 1988 г., изготвена в Лондон на 1 ноември 1974 г. (ратифицирана с указ – ДВ, бр. 61 от 1983 г.) (обн., ДВ, бр. 12 от 2005 г.; изм., бр. 16, 17, 19, 20, 22, 23 и 24 от 2017 г.), Международната конвенция за предотвратяване на замърсяването от кораби от 1973 г., изменена с протокол от 1978 г. (MARPOL 73/78) и с протокол от 1997 г., съставена в Лондон на 2 ноември 1973 г. (ратифицирана със закон – ДВ, бр. 94 от 2004 г.) (ДВ, бр. 12 от 2005 г.), или Конвенцията за международните правила за предпазване от сблъскване на море, 1972 г., подписана в Лондон на 20 октомври 1972 г. (ратифицирана с указ – ДВ, бр. 22 от 1975 г.) (ДВ, бр. 17 от 2003 г.), протоколите и кодексите със задължителен характер към тях, трябва да имат монтирано на борда оборудване, отговарящо на изискванията на Директива 2014/90/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. относно морското оборудване и за отмяна на Директива 96/98/ЕО на Съвета (ОВ, L 257/146 от 28 август 2014 г.), наричана по-нататък "Директива 2014/90/ЕС", приетите от Европейската комисия актове за изпълнение по чл. 35 и делегирани актове по чл. 8, 11, 27 и 36 от същата директива и международните стандарти относно морското оборудване и неговото изпитване. Оценяването на съответствието на оборудването с изискванията на вторичното право на Европейския съюз и международните стандарти се извършва от организации, нотифицирани от Изпълнителна агенция "Морска администрация", при условията и по реда на наредбата по ал. 3 относно оборудването на морските кораби.

(9) (Нова – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията определя с наредба условията и реда за обслужване на плаващите по вътрешните водни пътища безекипажни кораби по време на плаване, при престояване на външна котвена стоянка, при влизане, приставане и престояване в акваторията на пристанищата, както и при извършване на товаро-разтоварни операции.

Преглед на кораби и корабоприитежатели

Чл. 73. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Изпълнителна агенция "Морска администрация" извършва прегледи на кораби и корабоприитежатели за установяване спазването на изискванията за безопасност, безопасна експлоатация на корабите и предотвратяване замърсяването на околната среда. Въз основа на прегледите Изпълнителна агенция "Морска администрация" издава съответните свидетелства.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Прегледите по ал. 1 може да се извършват и от други организации, признати по реда на действащото вторично право на Европейския съюз.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията определя с наредби условията и реда за извършване на прегледите, за оправомощаване и за оттегляне на предоставените правомощия за извършване на прегледите.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.).

Определяне на класа на корабите

Чл. 73а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г., изм., бр. 92 от 2011 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2013 г.) Определянето и поддържането на класа на корабите, плаващи под българско знаме, за които се изисква да притежават клас, както и техническият надзор върху тяхното проектиране, строеж, експлоатация и ремонт се извършват от български юридически лица (класификационни организации) или от чуждестранни класификационни организации, признати по реда на действащото вторично право на Европейския съюз.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) Корабите, за които се прилагат Международната конвенция за безопасност на човешкия живот на море от 1974 г. (SOLAS), Международната конвенция за товарните водолинии от 1966 г., подписана в Лондон на 5 април 1966 г. (ратифицирана с указ - ДВ, бр. 94 от 1968 г.) (ДВ, бр. 81 от 2003 г.), и Международната конвенция за предотвратяване на замърсяването от кораби от 1973 г., изменена с протокол от 1978 г. (MARPOL 73/78) и с Протокол от 1997 г., както и корабите, превозващи опасни товари по вътрешните водни пътища съгласно Европейското споразумение за международен превоз на опасни товари по вътрешните водни пътища (ADN), сключено в Женева на 26 май 2000 г. (ратифицирано със закон - ДВ, бр. 9 от 2006 г.) (ДВ, бр. 43 от 2008 г.), се изисква да притежават клас.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) Техническият надзор при проектиране, строеж, експлоатация и ремонт на корабите, за които не се изисква да притежават клас, монтирането, поддържането и ремонтът на електронавигационното, спасителното и противопожарното оборудване може да се извършват от български или чуждестранни физически и юридически лица, оправомощени за тази дейност от Изпълнителна агенция "Морска администрация".

(4) (Нова – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията определя с наредба условията и реда за извършване на дейностите по ал. 3, както и за оправомощаване на лицата, които ги осъществяват, и за оттегляне на предоставените правомощия.

Задържане на кораби

Чл. 74. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., бр. 92 от 2011 г.) Изпълнителна агенция "Морска администрация" може да задържи кораб в териториалното море, във вътрешните морски води или в българския участък на река Дунав в съответствие с международните договори, по които Република България е страна и в продължение на 24 часа да извърши проверка на кораба, ако има основание да счита, че той не отговаря на предписаните изисквания за безопасност.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) При констатиране, че корабът има недостатъци, които го правят негоден за корабоплаване или за целта, за която иска да го използва корабоприжателят, Изпълнителна агенция "Морска администрация" забранява експлоатацията и посочва недостатъците, които трябва да бъдат отстранени.

Свидетелства за безопасност (Загл. изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)

Чл. 75. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) След всеки преглед на цялостното състояние на кораба, извършен от Изпълнителна агенция "Морска администрация" или от организациите по чл. 73, ал. 2, Изпълнителна агенция "Морска администрация" издава съответни свидетелства за безопасност, ако са изпълнени изискванията за тяхното издаване.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) В свидетелството за безопасност се посочва срокът за неговата

валидност.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Ако състоянието на кораба позволява, срокът на валидност на свидетелството за безопасност, когато това е допустимо, може да бъде продължен най-много с пет месеца с цел да се даде възможност на кораба да стигне до пристанището, посочено за преглед. Срокът на валидността във всеки случай изтича в момента на пристигане на кораба в това пристанище.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Свидетелството за безопасност губи своята валидност преди изтичането на срока, за който е било издадено, ако с кораба са станали изменения, застрашаващи неговата безопасност.

Свидетелство за безопасност, издадено от чужд контролен орган (Загл. изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)

Чл. 76. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., бр. 109 от 2013 г.) Свидетелствата за безопасност, издадени на кораб, плаващ под българско знаме, от контролни органи на чужди държави, с които Република България няма споразумение за зачитане свидетелствата за безопасност, се признават наравно с българските свидетелства, ако прегледът на кораба е бил извършен със съгласието на българския контролен орган.

Съблюдаване правилата за безопасност

Чл. 77. (1) (Предишен текст на чл. 77, изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Морски и речни кораби и хидросамолети, докато се намират на море или във води, свързани с море и посещавани от морски кораби, са длъжни да спазват правилата за предотвратяване сблъскванията на кораби по море.

(2) (Нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Корабите, плаващи по вътрешните европейски водни пътища, са длъжни да спазват съответните правила за безопасност на корабоплаването.

Прилагане на правилата към чужди кораби

Чл. 78. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Правилата за безопасност на корабоплаването и наблюдение на риболовните кораби във вътрешните морски води, в териториалното море и във вътрешните водни пътища на Република България се прилагат и по отношение на чуждестранните кораби освен ако международен договор, по който Република България е страна, не предвижда друго.

Разследване на морски произшествия и инциденти

(Загл. изм. - ДВ, бр. 93 от 2017 г.)

Чл. 79. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., бр. 87 от 2005 г., в сила от 1.01.2006 г., бр. 92 от 2011 г., бр. 93 от 2017 г.) (1) Разследването на морски произшествия и инциденти се извършва от инспектори по разследването – служители в специализираното звено за разследване на морски произшествия и инциденти в Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

(2) Разследването по ал. 1 има за цел да съдейства за повишаване на безопасността на морския транспорт и за предотвратяване на морски произшествия, като се установяват причините и обстоятелствата за възникване на конкретно произшествие, без да се правят заключения за наличието на вина или за разпределяне на отговорност. Разследването по ал. 1 се извършва отделно и независимо от провежданото по повод същото морско произшествие наказателно, административнонаказателно или гражданско производство и не може да бъде възпрепятствано, спирано или забавяно поради провеждането на такова производство.

(3) На разследване във връзка с безопасността подлежат морски произшествия и инциденти, които са:

1. засегнали кораб, плаващ под българско знаме, независимо от мястото на произшествието;

2. възникнали в териториалното море и във вътрешните морски води на Република България, независимо от типа и предназначението на засегнатите кораби и от знамето, под което плават;

3. засегнали други значими интереси на Република България, независимо от мястото на произшествието и знамето, под което плават засегнатите кораби;

4. засегнали морски кораби, намиращи се във вътрешните водни пътища на Република България.

(4) Не се извършва разследване във връзка с безопасността на морски произшествия и инциденти, които засягат само:

1. военни кораби, кораби, предназначени за превоз на войски, и други кораби, принадлежащи на държавата или експлоатирани от нея изключително за правителствени нетърговски цели;

2. кораби, които не са задвижвани по механичен начин, дървени кораби с примитивна конструкция, яхти и други плавателни съдове за спорт, туризъм и развлечения, използвани за нетърговски цели, освен ако са или ще бъдат снабдени с екипаж и превозват или ще превозват повече от 12 пътници с търговски цели;

3. речни кораби, които плават само по вътрешни водни пътища;

4. риболовни кораби с дължина до 15 метра;

5. стационарни офшорни сондажни платформи.

(5) Разследване във връзка с безопасността се извършва задължително при възникване на много тежко морско произшествие. Във всички останали случаи на морски произшествия и инциденти ръководителят на специализираното звено по ал. 1 преценява дали е необходимо разследване на дадено произшествие, след като вземе предвид експертното становище на инспекторите по разследването от звеното относно характера на морското произшествие или инцидента, вида на засегнатия кораб и/или товар и възможността резултатите от разследването да спомогнат за предотвратяване на бъдещи произшествия или инциденти. Когато бъде взето решение да не се провежда разследване във връзка с безопасността на тежко произшествие, мотивите за това решение се съобщават на Европейската комисия чрез Европейската информационна платформа за морски произшествия.

(6) Разследването във връзка с безопасността започва възможно най-скоро, но не по-късно от два месеца след настъпване на морското произшествие или инцидента.

(7) При осъществяване на своите функции и в процеса на вземане на решения специализираното звено по ал. 1 е независимо и действа само въз основа на закона.

(8) Специализираното звено по ал. 1 въз основа на постигнато с органа за разследване на друга държава – членка на Европейския съюз, споразумение за конкретен случай на разследване във връзка с

безопасността може да му делегира правомощието да ръководи това разследване или да му възложи конкретни задачи в рамките на провежданото разследване. Условието и редът за сключване на споразумения с органите за разследване на другите държави – членки на Европейския съюз, се определят с наредбата по ал. 13.

(9) Инспекторите по разследването са длъжни да провеждат разследванията във връзка с безопасността безпристрастно и да действат само въз основа на закона. Инспекторите провеждат разследването в съответствие с Кодекса за разследване на морски произшествия и инциденти, приет с Резолюция А.849(20) от 27 ноември 1997 г. на Асамблеята на Международната морска организация, и имат право на достъп до всяка информация от значение за провежданото разследване, както и право:

1. на свободен достъп до всяка зона или местопроизшествие, както и до всеки кораб, аварирал плавателен съд или конструкция, в т. ч. товар, оборудване или останки;

2. да създадат необходимата организация за незабавното описване на доказателствения материал и контролираното претърсване за изваждане на отломки, останки и други части или вещества за изследване или анализ;

3. да изискват изследване или анализ на обектите по т. 2, както и на свободен достъп до резултатите от такива изследвания или анализи;

4. на свободен достъп, копиране и използване на всяка необходима информация и записани данни, включително на данните от устройството на кораба за записване на данните от пътуване (VDR данните), свързани с кораба, рейса, товара, екипажа или всяко друго лице, предмет, състояние или обстоятелство;

5. на свободен достъп до резултатите от изследването на телата на жертвите или от пробите, взети от телата на жертвите;

6. да изискват и да разполагат с резултатите от изследването или от пробите, взети от лицата, участващи в експлоатацията на кораба, или от друго имащо отношение лице;

7. да разпитват свидетели в отсъствието на всяко лице, чиито интереси би могло да се счете, че възпрепятстват разследването във връзка с безопасността;

8. да получават протоколи от посещенията и съответна информация от държавата на знамето, корабособствениците, класификационните организации и от всички други компетентни страни, когато те или техните представители са установени в Република България;

9. да поискат съдействие от компетентните органи в съответните държави, включително инспектори от държавата на знамето и държавата на пристанището, служители от бреговата охрана, оператора на услуги по управление на корабния трафик, екипи за търсене и спасяване, пилоти или друг пристанищен или корабен персонал.

(10) Всяко разследване във връзка с безопасността приключва с доклад, изготвен във формата и със съдържанието, определени с наредбата по ал. 13. В срок 12 месеца от датата на морското произшествие или на инцидента ръководителят на специализираното звено по ал. 1 публикува доклада, включително

съдържащите се в него заключения и препоръки, на интернет страницата на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията. Съдържащите се в доклада заключения и препоръки не може да бъдат използвани в хода на гражданско, административно, дисциплинарно или наказателно производство.

(11) Специализираното звено по ал. 1 съхранява документацията от разследванията във връзка с безопасността и поддържа информационна база от данни за морските произшествия и инциденти. Информация за морските произшествия и инциденти се предоставя на Европейската комисия чрез Европейската информационна платформа за морски произшествия.

(12) Специализираното звено по ал. 1 е длъжно да използва единствено за целите на разследването във връзка с безопасността и да не предоставя на трети лица, освен когато съответният компетентен орган постанови, че е налице първостепенен обществен интерес от разгласяването им, следната информация и документи:

1. свидетелските и други показания, обяснения и бележки, взети или получени от инспекторите по разследването в хода на провеждано разследване във връзка с безопасността;

2. разкриващи самоличността на лицата, дали показания по време на разследването във връзка с безопасността;

3. информация, свързана с лицата, засегнати от морското произшествие или инцидент, която е от особено чувствително или лично естество, включително информация относно тяхното здраве.

(13) Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията определя с наредба реда за разследване на морски произшествия и инциденти.

Разследване на произшествия във вътрешните водни пътища на Република България

Чл. 79а. (Нов – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) (1) Произшествия с кораби, плаващи по вътрешните водни пътища, се разследват от съответната териториална дирекция на Изпълнителна агенция "Морска администрация", в чийто район на действие е възникнало произшествието.

(2) Разследванията по ал. 1 се извършват в съответствие с Правилата за речния надзор по Дунава, приети от Министерския съвет, и при условия и по ред, определени с наредба на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Такси

Чл. 80. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) За извършените прегледи, за издаване на свидетелства за безопасност, за издаване и заверяване на корабни документи и за удължаване на срока им на валидност Изпълнителна агенция "Морска администрация" събира такси в размер, определен в тарифа на Министерския съвет.

Раздел III Корабни документи

Видове

Чл. 81. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., бр. 109 от 2013 г.) В зависимост от вида, тонажа и района на плаване корабите, плаващи под българско знаме, се снабдяват с корабни документи в съответствие с националното законодателство и международните договори, по които Република България е страна.

Специални кораби

Чл. 82. Корабите, които изпълняват специална държавна служба, не са задължени да имат мерително свидетелство. Тяхната вместимост може да бъде определена по опростен начин, като за тази цел се издава и съответно удостоверение от компетентните органи.

Чл. 83. (Отм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.).

Свидетелство за регистрация и временно свидетелство за регистрация

(Загл. доп. - ДВ, бр. 55 от 2004 г., изм., бр. 85 от 2010 г.)

Чл. 84. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 55 от 2004 г., бр. 85 от 2010 г.) Свидетелството за регистрация удостоверява правото за плаване на корабите под българско знаме и правото на собственост.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 85 от 2010 г.) В свидетелството за регистрация се вписват:

1. (изм. - ДВ, бр. 55 от 2004 г.) корабособственикът;
2. името или номерът на кораба;
3. пристанището, в което корабът е регистриран, включително том, страница и номер на регистровата книга;
4. дължина, широчина, височина на борда, бруто и нето тонаж, позивни;
5. номер на кораба от Международната морска организация (ИМО), когато има такъв;
6. (отм. - ДВ, бр. 55 от 2004 г.).

(3) (Нова - ДВ, бр. 55 от 2004 г., изм., бр. 85 от 2010 г.) Във временното свидетелство за регистрация се вписват наемателят по договора за беърбоут чартър, срокът за наемане, както и данните по ал. 2, т. 2, 3, 4 и 5.

Чл. 84а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г., изм., бр. 55 от 2004 г., отм., бр. 85 от 2010 г.).

Издаване на свидетелството за регистрация

Чл. 85. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., бр. 55 от 2004 г., бр. 85 от 2010 г.) Свидетелството за регистрация и временното свидетелство за регистрация се издават от изпълнителния директор на Изпълнителна агенция "Морска администрация" или от оправомощени от него длъжностни лица.

Наредба за водене на корабните документи

Чл. 86. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., бр. 92 от 2011 г.) (1) Видовете корабни документи и всички изисквания, свързани с тях и с издаването им, се определят с наредба на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

(2) Образците на корабните документи се утвърждават от изпълнителния директор на Изпълнителна агенция "Морска администрация".

Глава V

КАПИТАН И КОРАБЕН ЕКИПАЖ. ОБСЛУЖВАЩ ПЕРСОНАЛ (Загл. изм. - ДВ, бр. 93 от 2017 г.)

Екипаж на кораба

Чл. 87. (1) (Предишен текст на чл. 87, изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., бр. 109 от 2013 г.) Екипажът на кораба се състои от капитан, другите лица от командния състав и корабната команда, вписани в екипажния списък. Екипажът на корабите, плаващи под българско знаме, се попълва с необходимия брой квалифицирани морски лица, притежаващи съответна правоспособност, съгласно наредба за компетентност за морските лица в Република България, издадена от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

(2) (Нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Освидетелстването и регистрацията на морските правоспособни лица се извършват от Изпълнителна агенция "Морска администрация" при условия и по ред, определени в наредбата по ал. 1.

(3) (Нова - ДВ, бр. 55 от 2004 г., изм., бр. 93 от 2017 г.) С наредбата по ал. 1 се определят и изискванията към учебните заведения по отношение на:

1. темите и минималния брой учебни часове по специалните дисциплини;

2. начина на провеждане, в това число материално-техническата база, темите и продължителността на практическата подготовка;

3. преподавателите, извършващи обучение по морски и речни специалности.

(4) (Нова - ДВ, бр. 55 от 2004 г.) Членовете на екипажа трябва да отговарят на изискванията за здравословна годност, определени с наредба, издадена от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и министъра на здравеопазването.

(5) (Нова - ДВ, бр. 77 от 2005 г., доп., бр. 62 от 2006 г.) С наредбата по ал. 1 се определят условията и редът за признаване на правоспособност на морските лица, придобита в държава - членка на Европейския съюз и на Европейското икономическо пространство, в Швейцария и в трети държави.

Комплектоване на екипажа

Чл. 88. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., доп., бр. 71 от 2008 г., изм., бр. 85 от 2010 г.) (1) Корабният екипаж на търговски кораби се комплектова от квалифицирани морски лица. Не по-малко от 25 на сто от длъжностите на управленско и оперативно ниво и не по-малко от 25 на сто от длъжностите на изпълнителско ниво са български граждани.

(2) Корабният екипаж на морски търговски кораби може да се комплектова от лица, които притежават свидетелства за правоспособност, издадени в съответствие с Международната конвенция за вахтената служба и нормите за подготовка и освидетелстване на моряците, съставена в Лондон на 7 юли 1978 г. (обн., ДВ, бр. 31 от 2005 г.; попр., бр. 86 и 91 от 2009 г.), както е изменена (STCW, as amended), от Република България, от друга държава - членка на Европейския съюз, или от трета държава, която е призната по реда на вторичното право на Европейския съюз. Корабният екипаж на търговските кораби, които плават по вътрешните водни пътища на Европа, се комплектова от лица, които притежават свидетелства за правоспособност, издадени в съответствие с Препоръките за подготовка на водачите на кораби и снабдяването им със свидетелства за правоспособност за международното корабоплаване на Комитета за вътрешен транспорт на Икономическата комисия за Европа на ООН и Дунавската комисия.

(3) Корабопритежателят назначава корабния екипаж без дискриминация, основана на национална

принадлежност, религия, заплащане и други условия на труд, но владеещ определения от него общоразбираем на кораба език.

(4) Капитанът и главният механик на кораба задължително са български граждани или граждани на друга държава - членка на Европейския съюз, или на държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или на Конфедерация Швейцария.

(5) Екипажът на плавателните съдове за спорт, туризъм и развлечения и такива, неизвършващи стопанска дейност, се комплектува от правоспособни морски лица - български и/или чуждестранни граждани.

(6) Когато поради извънредни обстоятелства корабоприитежателят не може да изпълни изискването по ал. 1, той може след разрешение от Изпълнителна агенция "Морска администрация" да наеме квалифицирани морски лица, граждани на други държави - членки на Европейския съюз, на държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или на Конфедерация Швейцария, а при невъзможност - граждани на трети държави. Разрешението се дава до първото пристанище за смяна на екипажа, което е заявено предварително от корабоприитежателя, но във всеки случай за срок не по-дълъг от три месеца.

Проверки, свързани с обучението и квалификацията на морските лица

Чл. 88а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Изпълнителна агенция "Морска администрация" извършва периодично проверка за съответствието на провежданото обучение за придобиване на правоспособност и на допълнителната подготовка на морските лица с изискванията на наредбата по чл. 87, ал. 2 и международните договори, по които Република България е страна.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 55 от 2004 г.) При констатиране на несъответствия с изискванията на наредбата по чл. 87, ал. 2 и международните договори, по които Република България е страна, Изпълнителна агенция "Морска администрация" не издава свидетелства за правоспособност или свидетелства за специална или допълнителна подготовка.

(3) За установяване на правоспособността и за издаване на свидетелства за правоспособност Изпълнителна агенция "Морска администрация" събира такси в размер, определен от Министерския съвет.

Обслужващ персонал

Чл. 88а1. (Нов – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) Обслужващ персонал са всички служители на борда на пътнически кораб, плаващ по вътрешните водни пътища, които не са членове на екипажа на кораба.

Общи правила за трудовите правоотношения

(Загл. изм. - ДВ, бр. 93 от 2017 г.)

Чл. 88б. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г., доп., бр. 55 от 2004 г., изм., бр. 109 от 2013 г.) (1) (Доп. – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) Трудовите и непосредствено свързаните с тях отношения между членовете на екипажа и на обслужващия персонал на кораб, плаващ под българско знаме, и корабоприитежателя се уреждат от този кодекс и с наредба на Министерския съвет.

(2) С наредбата по ал. 1 се определят и изискванията за:

1. безопасни и здравословни условия на труд на борда на корабите с отчитане спецификата на извършваните превози;

2. корабоприитежателите относно спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд;

3. предотвратяване на професионални заболявания и нещастни случаи на борда на корабите;
4. поддържане на съответни стандарти за хигиена на борда на корабите.

(3) Трудовият договор може да бъде сключен за неопределено време или като срочен трудов договор. Срочен трудов договор се сключва:

1. за определен срок, който може да бъде и по-кратък от една година;
2. за извършване на определен рейс;
3. до завършване на определена работа;
4. за заместване на работник или служител, който отсъства от работа.

(4) Срочен трудов договор със същия работник или служител за същата работа на същия или друг кораб на същия корабпритежател може да се сключва неограничен брой пъти последователно във времето.

(5) Не се допуска превръщането на договор за неопределено време в договор за определен срок, както и на срочен договор в договор за неопределено време, освен с писмено съгласие между страните. За превръщането на договор за неопределено време в договор за определен срок и за превръщането на срочен договор в договор за неопределено време не е необходимо предварително писмено заявяване от работника или служителя.

(6) Срокът на предизвестие за прекратяване на трудов договор за неопределено време е 30 дни, доколкото страните не са уговорили по-дълъг срок, но не повече от три месеца. Срокът на предизвестие за предсрочно прекратяване на срочен трудов договор е 30 дни, но не повече от остатъка от срока на договора.

(7) Нормалната продължителност на работното време на лицата, наети на борда на кораб, плаващ под българско знаме, е 8 часа дневно.

(8) Работодателят може да установи сумирано изчисляване на работното време – седмично, месечно или за друг календарен период, който не може да бъде повече от 12 месеца. В тези случаи надхвърлящият установената в ал. 7 нормална продължителност на работното време труд, положен на борда на кораб от член на екипажа, не се смята за извънреден и се компенсира с равен брой часове почивка на брега след репатрирането. Ако компенсирането не може да се извърши в рамките на отчетния период на сумирано изчисляване на работното време, този труд се заплаща по ред и в размери, определени с наредбата по ал. 1.

(9) (Изм. – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) Ползването на отпуск от членовете на екипажа и на обслужващия персонал се извършва по ред, определен с наредбата по ал. 1.

(10) (Изм. – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) При необходимост от осигуряване непосредствената безопасност на кораба, лицата или товара, намиращи се на борда, или за предоставяне помощ на други търпящи бедствие кораби или лица капитанът има право да изиска от всеки член на екипажа и на обслужващия персонал да работи толкова часове, колкото са необходими за възстановяването на нормалната обстановка. В тези случаи разпоредбите на чл. 88в, ал. 1 и 2 и чл. 88г, ал. 3, 4 и 5 не се прилагат.

(11) (Отм. – ДВ, бр. 93 от 2017 г.).

(12) (Отм. – ДВ, бр. 93 от 2017 г.).

(13) (Отм. – ДВ, бр. 93 от 2017 г.).

(14) (Отм. – ДВ, бр. 93 от 2017 г.).

(15) (Отм. – ДВ, бр. 93 от 2017 г.).

Специфични правила за трудовите правоотношения на членовете на екипажа на морски кораб

Чл. 88в. (Нов – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) (1) Минималната продължителност на почивката на членовете на екипажа на морски кораб е 10 часа за период 24 часа и 77 часа за всеки 7-дневен период.

(2) Почивката по ал. 1 за период от 24 часа може да бъде разделена най-много на две части, едната от които с продължителност най-малко 6 часа. Интервалът между два последователни периода за почивка не може да надвишава 14 часа.

(3) Поради спецификата на работата на борда на морски кораб отлагането на ползването на седмичните почивки се разрешава в съответствие с Конвенция № 14 относно седмичната почивка (индустрия), 1921, приета в Женева на 25 октомври 1921 г. (ратифицирана със закон – ДВ, бр. 81 от 1924 г.) (ДВ, бр. 36 от 1997 г.). Ползването на седмичните почивки може да се отлага и когато това е предвидено в трудовия договор и/или във вътрешни актове на работодателя, и/или в действащ колективен трудов договор в предприятието. Часовете за отработване през отложените седмични почивки съставляват част от графика за работа, но не се включват в нормата за работно време при установено сумирано изчисляване на работното време.

(4) Отработените часове по време на отложените седмични почивки и официалните празници в рамките на нормалната продължителност на работното време по чл. 88б, ал. 7 не се смятат за извънреден труд и се компенсират с допълнителен платен отпуск на брега след репатриране, равен на броя на отработените седмични почивки и официални празници. По взаимно съгласие между страните по трудовото правоотношение ползването на този вид допълнителен платен отпуск може да бъде заменено с изплащане на парично обезщетение, изчислено на базата на основното месечно трудово възнаграждение на члена на екипажа и допълнителните възнаграждения с постоянен характер.

(5) Часовете, отработени по време на отложените седмични почивки извън рамките на нормалната продължителност на работното време, се компенсират по реда на чл. 88б, ал. 8.

Специфични правила за трудовите правоотношения на членовете на екипажа и на обслужващия персонал на кораб, плаващ по вътрешните водни пътища

Чл. 88г. (Нов – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) (1) При установено сумирано изчисляване на работното време за

период от 12 месеца максималната продължителност на работното време за периода не може да надвишава 2304 часа. Когато член на екипажа или на обслужващия персонал е назначен за срок, по-кратък от 12 месеца, максималната продължителност на работното време за срока на договора се изчислява пропорционално.

(2) В случаите по ал. 1 средната продължителност на седмичното работно време за периода от 12 месеца не може да надвишава 48 часа, а за период от 4 месеца – 72 часа.

(3) Максималната продължителност на работна смяна при сумирано изчисляване на работното време не може да надвишава 14 часа за всеки период от 24 часа, като продължителността на работната седмица не може да надвишава 84 часа за всеки период от 7 дни, а за работниците и служителите с намалено работно време – до един час над намаленото им работно време.

(4) Максималната продължителност на работна смяна при сумирано изчисляване на работното време на членовете на екипажа и на обслужващия персонал, извършващи сезонна работа на борда на пътнически кораб, който плава по вътрешните водни пътища, не може да надвишава 12 часа за всеки период от 24 часа, като продължителността на работната седмица не може да надвишава 72 часа за всеки период от 7 дни.

(5) Минималната продължителност на почивката на членовете на екипажа и на обслужващия персонал на кораб, плаващ по вътрешните водни пътища, е:

1. за период от 24 часа – 10 часа, от които поне 6 часа са без прекъсване;

2. за всеки 7-дневен период – 84 часа.

(6) Базата за изчисляване на максималната продължителност на работното време по ал. 1, изискванията към графика за работното време при сумирано изчисляване на работното време, базата за изчисляване и редът за ползване на междудневните и седмичните почивки се определят с наредбата по чл. 88б, ал. 1.

Субсидиарно прилагане

Чл. 88д. (Нов – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) За неуредените в този кодекс и в наредбата по чл. 88б, ал. 1 въпроси, свързани с трудовите и непосредствено свързаните с тях отношения между членовете на екипажа и на обслужващия персонал на кораб, плаващ под българско знаме, и корабопридетателя, се прилагат нормите на действащото българско трудово законодателство.

Административна власт на капитана

Чл. 89. (1) На капитана на кораба се възлага управлението на кораба, включително и корабоводенето, както и вземането на всички необходими мерки за безопасно плаване и поддържане на реда в кораба.

(2) Всички лица, намиращи се на кораба, са задължени да се подчиняват на разпорежданията на капитана, насочени към обезпечаване безопасността и реда на кораба.

(3) Капитанът на кораба има право да вземе необходимите мерки спрямо всяко лице, което се намира на кораба, в случай че то не изпълнява законните му разпореждания. Ако поведението на намиращите се на кораба лица застрашава безопасността на кораба или на намиращите се на него хора и имущества, или съставлява престъпление по Наказателния кодекс на Република България, капитанът има право да ги задържа в изолирани помещения.

Власт на капитана в случай на престъпления

Чл. 90. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., бр. 109 от 2013 г.) Когато по време на плаване на кораба е извършено престъпление по Наказателния кодекс на Република България, капитанът изпълнява функциите на орган на дознанието, ръководейки се от Наказателно-процесуалния кодекс и инструкция за провеждане на дознание на корабите, плаващи под българско знаме, утвърдена от главния прокурор на Република България и министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

(2) Капитанът има право да задържи лицето, заподозряно в извършване на престъпление, до предаването му на съответните власти в първото българско пристанище, в което пристигне корабът.

(3) Когато на кораба бъде извършено престъпление през време на престоя на кораба в българско пристанище, капитанът е длъжен да предаде лицето, извършило престъплението, на съответните местни органи.

Правомощия на капитана по гражданското състояние и нотариални функции

Чл. 91. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., бр. 109 от 2013 г.) При раждане, брак или смърт, настъпили на кораб, плаващ под българско знаме, намиращ се извън териториалните граници на Република България, капитанът е длъжен да извърши вписване на събитието в корабния дневник и да състави акт, съответстващ на изискванията на Закона за гражданската регистрация.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Капитанът предава съставените за горните случаи актове в службата по гражданското състояние към общината на първото българско пристанище, в което е влязъл корабът или на българския консул в чужбина.

(3) Капитанът е длъжен да приеме за пазене саморъчни завещания от лица, намиращи се на кораба, които предава на нотариуса в първото българско пристанище, в което е влязъл корабът, или на българския консул в чужбина.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Когато корабът се намира извън териториалните граници на страната, капитанът може да извършва заверка на подписи на лица, намиращи се на кораба, която има сила на нотариална заверка след вписване в корабния дневник.

Задължения на капитана при корабоводенето

Чл. 92. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Капитанът няма право да напуска кораба по време на изпълнение на задължения, изискващи да бъде на борда, освен ако изключителни обстоятелства не налагат това.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Капитанът е длъжен лично да води кораба при влизането, преминаването и излизането от пристанища, заливи, канали, шлюзове и критични участъци, проливи и реки, както и в случаите, когато възникват особени затруднения или опасности.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Капитанът е отговорен за корабоводенето и в случаите, когато ползува пилотски или лоцмански услуги.

Задължение на капитана по безопасността на плаването и за опазване на околната среда

(Загл. доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)

Чл. 93. (1) Капитанът е длъжен преди започването на рейса и по време на рейса да полага необходимите грижи корабът да бъде в състояние на мореходност и да отговаря на изискванията по отношение на безопасността, необходимото стъкмяване, снабдяването и комплектуването с екипаж.

(2) Капитанът е длъжен да се грижи за правилното натоварване, закрепване и разместване на товара, както и за неговото разтоварване, а по време на рейса да полага необходимите грижи за опазване на товара

от повреди и погиване, като взема мерки за обезпечаване интересите на лицата, свързани с товара и навлото.

(3) (Нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Капитанът е длъжен да се грижи за опазването на околната среда и рибните ресурси.

(4) (Нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г., отм., бр. 36 от 2008 г.).

(5) (Нова - ДВ, бр. 55 от 2004 г.) За преминаване на пролива Ламанш или при плаване в Северно море изпълнителният директор на Изпълнителна агенция "Морска администрация" издава задължителни разпореждания към капитаните на кораби, плаващи под българско знаме, за използване единствено услугите на пилот, притежаващ сертификат, издаден от компетентен орган на крайбрежна на пролива Ламанш или Северно море държава.

(6) (Нова – ДВ, бр. 52 от 2015 г.) Капитанът е длъжен да информира администрацията на крайбрежната държава в случай на морски произшествия, когато е налице потънало имущество.

Задължение на капитана при военни действия

Чл. 94. Когато военни действия независимо от това, дали има обявена война или блокада, застрашават отпавното, крайното или предстоящото за посещения пристанище или водите, през които трябва да мине корабът, капитанът е длъжен да вземе всички необходими мерки, за да не допусне залавяне на кораба, намиращите се на него лица, товари, имущества и документи.

Представителна власт на капитана

Чл. 95. (1) Капитанът на кораба е представител на корабоприитежателя и на собствениците на товара по отношение на сделките, предизвикани от нуждите на кораба, товара или навлото.

(2) Капитанът като представител на корабоприитежателя и на собствениците на товара може да предявява искане и отговаря по искове, които се отнасят до кораба, товара и навлото, ако на това място няма други представители на корабоприитежателя или на собствениците на товара.

(3) Ограничаването на правомощията на капитана от страна на корабоприитежателя или собственика на товара има правно действие в отношенията между тези лица и капитана, а по отношение на третите лица - само ако са им били известни тези ограничения.

Правомощия на капитана в случай на неотложна парична нужда

Чл. 96. (1) Капитанът на кораб, който по време на рейс изпадне в неотложна нужда от парични средства за поправка на кораба, за попълване на принадлежностите му, за издръжка на екипажа и изобщо за продължаване на плаването, има право, ако няма време да изчака разпореждането на корабоприитежателя:

- а) да продаде излишните корабни принадлежности с изключение на специалните съоръжения;
- б) да продаде излишната част от хранителните припаси;
- в) да продаде част от товара или целия товар.

(2) Капитанът е длъжен да избере такъв начин за придобиване на средства за продължаване на плаването, който е свързан с най-малко щети за корабоприитежателя и за собствениците на товара.

Правомощия на капитана при недостиг на припаси

Чл. 97. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) В случай, че хранителните припаси, включително и неприкосновеният запас бъдат привършени в открито море или на котвена стоянка по река, отдалечена от населено място в ледови навигационни условия, капитанът на кораба има право да иземе необходимото

количество провизии от намиращите се в разпореждане на отделни лица или да из земе част от товара, който може да бъде използван за храна.

(2) Стойността на изетите по този начин провизии или товар се заплаща от корабпритежателя или от лицата, които са получили провизии, ако те не са от състава на екипажа и ако съгласно превозния договор издръжката им на кораба не се включва в превозната цена.

Задължение за оказване на помощ

Чл. 98. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Капитанът на кораба е длъжен по време на плаване по река и море да оказва помощ на хора, намиращи се в опасност, и на бедстващи кораби, ако с това не излага кораба, екипажа и пътниците на сериозна опасност.

(2) Корабпритежателят не отговаря за нарушаване разпоредбите на предходната алинея.

Корабен съвет

Чл. 99. (1) В случай на опасност за пътниците, екипажа, кораба и товара капитанът може да свика по свое усмотрение корабен съвет между членовете на екипажа.

(2) Корабният съвет не може да ограничава правата на капитана. Решението на капитана е окончателно, макар и да противоречи на мнението на корабния съвет.

Задължение на капитана при опасност на кораба

Чл. 100. (1) Ако по преценка на капитана корабът е застрашен от неминуема гибел, капитанът е длъжен да вземе всички възможни мерки за спасяване на пътниците, след което разрешава на корабния екипаж да напусне кораба.

(2) Капитанът напуска кораба последен, като взема всички възможни мерки за спасяването на корабния, машинния и радиотелеграфния дневник, картите на рейса, документите, ценностите и касовата наличност.

Медицинско обслужване

Чл. 100а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Корабпритежателят осигурява медицинско обслужване, лекарства, медицинско оборудване и материали на борда на кораба според вида на кораба, числеността на екипажа и пътниците и продължителността на плаването.

(2) Изискванията за осъществяване на медицинското обслужване на кораба се определят с наредба на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията съвместно с министъра на здравеопазването.

(3) Капитанът на кораба или определено от него лице носи отговорност за изпълнението на изискванията за медицинското обслужване и за наличието на лекарствени продукти и медицински изделия на борда на кораба.

(4) Капитанът е длъжен да вземе всички необходими и възможни мерки за привличане на медицинска помощ при неотложна нужда.

Проверка на условията за труд и почивка

Чл. 100б. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) След получен писмен сигнал или жалба Изпълнителна агенция "Морска администрация" е длъжна да извърши проверка на условията за живот и труд, периодите на работа и на почивка на екипажа на кораб, намиращ се в българско пристанище.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 109 от 2013 г.) При констатиране на нарушения след извършената проверка по ал. 1

Изпълнителна агенция "Морска администрация" дава задължителни предписания за отстраняването им, адресирани до капитана на кораба. Изпълнителна агенция "Морска администрация" може да задържи кораба в пристанището до отстраняване на недостатъците, за което уведомява администрацията на държавата на знамето.

(3) Условието и редът за извършване на проверката по ал. 1 се определят с наредба на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Глава VI

ДОГОВОР ЗА ПРЕВОЗ НА ТОВАРИ

(Загл. изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)

Раздел I

Общи разпоредби; превозни документи

Основни белези

Чл. 101. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) С договор за превоз на товари превозвачът се задължава срещу определено навло (превозна цена) да превози с кораб до определено пристанище (място) товар, който му предоставя или ще му предостави изпращачът, и да предаде този товар на получателя или упълномощено от него лице.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.).

Приложимост при каботажните превози

Чл. 102. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Разпоредбите на тази глава се прилагат и към крайбрежните (каботажните) превози на товари, доколкото този кодекс или специални разпоредби не предвиждат друго.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Разпоредбите на тази глава не се прилагат спрямо превоза на пощенски пратки.

Доказване на договорите

Чл. 103. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Сключването и съдържанието на договорите за превоз за товари може да се доказва с чартъри, коносаменти и с други писмени доказателства.

Чартърни превози

Чл. 104. (1) Договорите по чл. 101 могат да се сключват за превоз на товари, които превозвачът ще извърши с цял кораб или с определена част от товарното му пространство или в определено корабно помещение.

(2) В горните случаи страните уговарят дали ще се извърши превоз за едно или няколко определени пътувания.

(3) (Попр. - ДВ, бр. 58 от 1970 г.) При превоз на масови товари страните могат да ползват типови форми на чартъри при уреждане на отношенията си.

Превоз на отделни пратки (Загл. попр. - ДВ, бр. 58 от 1970 г.)

Чл. 105. (1) (Попр. - ДВ, бр. 58 от 1970 г.) Договорите по чл. 101 могат да се сключват и за отделни товарни пратки, единични или партидни, определени по бройки, размери и тежина.

(2) Страните могат да предвидят с един договор превозването на множество последователни пратки в

уговорени срокове, когато превозвачът поддържа редовна линия до местоназначението (абонаментни превози).

Съдържание на чартърите

Чл. 106. Чартърът трябва да съдържа наименованието на страните и размера на навлото, означение на кораба и товара, мястото на натоварване и местоназначението или направлението на кораба. В чартъра могат да се включат по съгласие на страните и други условия или уговорки. Чартърът се подписва от изпращача и превозвача или техни пълномощници.

Действие на чартъра спрямо лицата

Чл. 107. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Договорът за превоз (по чартър) урежда отношенията между изпращача и превозвача.

(2) Уговорките в договора (чартъра) имат действие спрямо получателите, ако коносаментите изрично ги възпроизвеждат или ако изрично препращат към документа, в който те са изложени.

Условия за издаване на коносамента

Чл. 108. (1) След като приеме товара на кораба, превозвачът издава на изпращача коносамент.

(2) Ако изпращачът е натоварил на кораба товари за няколко получатели или различни товари или партиди за един и същ получател, превозвачът е длъжен да му издаде отделни коносаменти за всяка пратка или партида.

(3) Ако преди натоварването на пратките в кораба превозвачът е издал на изпращача коносамент за приемането им за превоз, след натоварването им той е длъжен да издаде коносамент за приетите товари на кораба срещу връщане на предварително издадения коносамент.

(4) В случаите на ал. 3 превозвачът може със съгласието на изпращача, вместо да издава нов коносамент, да направи бележка върху издадения вече коносамент, че приетите за превоз товари са натоварени на кораба, като посочи името на кораба и датата на натоварването.

Ордер за натоварване

Чл. 109. (1) Превозвачът издава коносамента за товара, приет на кораба, въз основа на писмен ордер за натоварване, подаден преди натоварването и подписан от изпращача или от натоварено от него лице (товарач).

(2) Този ордер трябва да съдържа данни за вида и естеството на товарите, количеството и състоянието им, броя на пратките (колетите), марките (знаците), поставени върху тях, и потвърждение, че са изпълнени всички изисквания за износ, превоз и внос.

(3) Изпращачът отговаря спрямо превозвача за всички последици от неправилното, невярното или непълното посочване на данните в ордера.

Съдържание на коносамента

Чл. 110. Коносаментът трябва да съдържа:

1. наименованието на превозвача;

2. наименованието на изпращача;

3. наименованието на получателя, посочване на местоназначението и определяне, дали коносаментът е на заповед, поименен или е на приносител. Ако липсва уговорка относно вида на коносамента или ако се

издава на заповед, без да се посочва получател, той се счита издаден на заповед на изпращача;

4. наименованието на кораба;

5. наименованието на товара, броя на колетите, тежината на товара и на отделните пратки, обема и размерите;

6. данни за външното състояние на товара и неговата опаковка;

7. марки или знаци, необходими за установяване на идентичността на товара, дадени от изпращача в писмена форма преди започване на товаренето, ако те са надписани или по друг начин са закрепени на отделни колети на товара или неговата опаковка;

8. уговорка за навлото и други припадащи се на превозвача вземания, както и посочване, дали те вече са напълно платени или трябва да бъдат платени в съответствие с условията, съдържащи се в чартъра или други документи;

9. мястото на натоварването;

10. мястото на разтоварването;

11. броя на издадените екземпляри на коносаментата;

12. дата и място на издаването на коносаментата;

13. подпис на превозвача, капитана на кораба или друг представител на превозвача.

Забележки; отказ за вписване на данните

Чл. 111. (1) Превозвачът има право да впише в коносаментата забележка, ако външното състояние на товара или неговата опаковка дават достатъчно основание за съмнение.

(2) Превозвачът има право да откаже да впише в коносаментата обявените му от изпращача данни относно количеството, размерите, обема и отличителните свойства на товара, ако той има сериозно основание да счита, че тези данни не съответствуват на фактическото състояние на товара в момента на товаренето или ако няма възможност да ги провери.

(3) Превозвачът може да откаже да впише в коносаментата данни относно марките или знаците на товара, ако те не са поставени на отделните колети на товара или върху тяхната опаковка по такъв начин, че да могат при нормални условия да се четат или разпознават до края на пътуването.

(4) Ако товарът е предаден за превоз в опаковка, превозвачът може да впише в коносаментата забележка, че съдържанието на колетите му е неизвестно.

(5) Когато товарът се приема за превоз в насипно или наливно състояние и данните във връзка с него не са били проверени при натоварването, превозвачът може да отбележи тия обстоятелства в коносаментата, ако не е имал възможност да направи проверка.

Предположение за датата на издаването

Чл. 112. (1) Ако датата на издаването не е изрично посочена в коносаментата, счита се, че това е датата, в която е извършено натоварване на пратката върху кораба.

(2) Ако броят на екземплярите не е изрично посочен в коносаментата, счита се, че на изпращача е издаден само един оригинален екземпляр.

Множество екземпляри, оригинал и копия

Чл. 113. (1) По искане на изпращача превозвачът издава коносамент в повече от един оригинални екземпляри с еднакво съдържание и копия от коносамента.

(2) Копие от коносамента остава на кораба заедно с товара.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) При крайбрежните превози по вътрешните водни пътища превозвачът издава на изпращача коносамент или товарителница.

Значение на множество екземпляри

Чл. 114. (1) Когато са издадени повече от един оригинален екземпляр на коносамента, изпращачът може да упражни правото си да иска разтоварване и връщане на пратките в отправното пристанище, предаване на пратките в междинно пристанище или на друг получател само ако представи всички издадени оригинални екземпляри.

(2) Разпоредбата на предходната алинея се прилага и в случаите, когато същото право се упражнява от приобретателя на коносамента.

(3) Ако превозвачът предаде товара на получателя, легитимиран по един от оригиналните екземпляри на коносамента, останалите оригинални екземпляри изгубват силата си.

Видове коносаменти

Чл. 115. Коносаментът може да бъде издаден:

а) на името на определен получател (поименен коносамент);

б) на заповед на посочения получател или на изпращача (коносамент на заповед) и

в) на приносител.

Действие на коносамента спрямо лицата

Чл. 116. Коносаментът има действие в отношенията между превозвача и легитимирания получател на товара.

Доказателствено действие на коносамента

Чл. 117. (1) Коносаментът представлява доказателство, че товарът, означен в него, е приет за превоз и се намира вече на кораба.

(2) След издаването на коносамента се счита, че товарът, означен в него, съответствува по вид, количество и външно състояние на данните, които се съдържат в същия коносамент.

Действие на коносамента като ценна книга

Чл. 118. (1) Коносаментът легитимира получателя, посочен в него или легитимиран по него, да се разпореджа с товара, включително да го залага за обезпечаване на акредитиви, както и да иска да му бъде предаден този товар.

(2) Предаването на коносамента има сила като предаване на товара в отношенията между легитимирания получател и лицето, на което той го е прехвърлил.

(3) Получателят, легитимиран по коносамента, може да иска предаване на товара и в пристанище преди местоназначението при условията на чл. 114.

(4) Запорът върху коносаментата, извършен от кредитори на легитимирания получател, има действие като запор върху самия товар.

Прехвърляне на коносаментите

Чл. 119. (1) Поименният коносамент може да се прехвърли от получателя според правилата, установени за прехвърляне на вземания.

(2) Коносаментът на заповед може да се прехвърли с пълно или бланково джиро. Приобретателят по бланковото джиро може да прехвърли коносаментата с предаване или с ново джиро. Приобретателят на коносамент на заповед по силата на джиросване не може да упражни право на регрес срещу джиранта.

(3) Коносаментът на приносител се прехвърля с предаване.

Директен коносамент

Чл. 120. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Превозвачът, който поеме задължение за превоз, в който ще участвуват други превозвачи по море, река, железници, с моторни превозни средства или с въздухоплавателни средства, и ако изпращачът поиска това, издава коносамент за целия превоз на товара до крайното му предназначение (директен коносамент).

(2) В този коносамент се посочват и пристанищата или местата за претоварване, както и другите видове превоз, които ще бъдат използвани до местоназначението. Първият превозвач се задължава да сключи или да осигури сключването на договорите с последващите.

(3) Превозвачът, който е издал директния коносамент, отговаря солидарно със следващите превозвачи за изпълнението на задълженията по целия превоз до предаването на товара на крайния получател. Всеки от останалите превозвачи отговаря за своята част от превоза солидарно с първия превозвач.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) По отношение на частите от общия превоз, които не съставляват превоз по море и река, се прилагат правните разпоредби за съответния вид превози.

(5) Ако не може да се определи по коя част от общия превоз са настъпили погиване или повреди на товара, констатирани в крайното местоназначение, получателят може да иска обезщетение и от последния превозвач. Последният превозвач е длъжен да упражни и правата на предишните превозвачи при предаването на товара, които му са известни.

(6) Превозвачът, участник в извършването на превоз с директен коносамент, ако заплати обезщетението на получателя, има право да иска от другите превозвачи възстановяване на съответните части от общата превозна цена.

(7) Превозвач, който издава директен коносамент, може да ограничи в него своята отговорност само за пътя, през който той е извършил превоза. Това не освобождава превозвача от задължението да прояви дължимата грижа за правилното изпълнение на по-нататъшния превоз.

Писмени нареждания за предаване

Чл. 121. (1) Лицето, което е легитимирано да се разпорежда с товара на коносаментата, може, ако това е уговорено в превозния договор, да поиска от превозвача да издаде до капитана писмени нареждания за предаване на отделни части от товара (деливъри ордери) на посочени в тях получатели.

(2) В писмените нареждания, които издава по силата на горното искане, превозвачът означава в коносаментата вида, количеството и качеството на товарите по всяко отделно нареждане. Писмените нареждания се подписват от превозвача и от лицето, поискало издаването им.

(3) Когато целият товар, посочен в коносаментата, е разпределен по нарежданията за предаване, оригиналният коносамент или оригиналните екземпляри от коносаментата се задържат от превозвача. В

противен случай издаването на нарежданията за предаване на части от товара се отбелязва върху коносаментите.

(4) Писмените нареждания за предаване на части от товара са ценни книги. Означените в тях пратки могат да се прехвърлят чрез прехвърляне на самите нареждания за предаване.

Множество коносаменти при един чартър

Чл. 122. Изпращачът, при договора за чартърен превоз, може да натовари и изпрати, даже при едно и също пътуване, товари за различни получатели, в едно и също или в различни пристанища, предвидени в договора. За товара за всеки отделен получател се издава отделен коносамент.

Отстъпване на права по чартърни превози

Чл. 123. Изпращачът по чартърен превоз може без съгласието на превозвача да отстъпи правата си изцяло или частично на друго лице по договор за чартърен превоз. Той обаче остава солидарно отговорен спрямо превозвача за изпълнението на договора за чартърен превоз заедно с това лице.

Предаване на отделни пратки за превоз

Чл. 124. (1) Ако договорът за превоз има за предмет отделни вещи или пратки, изпращачът ги предава за превоз в уговореното или обичайно време.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Ако отделните товари или пратки следва да се предават с опаковка, изпращачът трябва да ги постави в годна за превоз опаковка.

(3) Натоварването и разтоварването на отделни вещи или пратки върху кораба при линейните превози, както и тяхното подреждане и закрепване се извършва от превозвача, освен ако бъде уговорено друго.

(4) Разпоредбите относно сталийното и контрасталийното време и относно плащането на демюрейдж и диспач не се прилагат при линейните превози, освен ако бъде уговорено друго.

Замяна на кораба

Чл. 125. (1) При превоз с цял кораб, част от кораб или с цяло помещение превозвачът може да извърши натоварването върху друг кораб само със съгласие на изпращача.

(2) При превоз на отделни пратки превозвачът може при липса на изрична забрана в договора да замени определения кораб с друг равностоен кораб. Той е длъжен да подаде заместващия кораб в уговорения срок и да уведоми за това изпращача.

(3) Ако превозвачът поддържа редовни линии до определени местоназначения, той може да натоварва приетите за превоз отделни товари или пратки с всеки от линейните си кораби, освен ако естеството на товара изисква превозът да се извърши с кораб, който има съответните съоръжения, хладилни инсталации и други.

Мореходност на кораба

Чл. 126. (1) Превозвачът е длъжен до началото на пътуването да приведе кораба в състояние на годност за плаване с оглед естеството на товара и предстоящото плаване, да го стъкми надлежно, да го обезпечи с екипаж и го снабди с всичко необходимо, както и да постави трюмовете, хладилните и други помещения, в които ще се товарят пратките, в изправно състояние, годно за приемането, превозването и съхраняването на тези товари. Уговорки, които противоречат на тази разпоредба, нямат сила.

(2) Превозвачът не носи отговорност, ако докаже, че немореходното състояние на кораба е било предизвикано от недостатъци, които не са могли да бъдат открити при проявяване от него на дължимата грижа (скрити недостатъци).

(3) Превозвачът е длъжен да предостави кораба готов за натоварване в уговореното или обичайно място и в уговореното време и да го предостави на разположение на изпращача през течение на уговорените срокове за извършване на натоварването.

(4) При договорите за чартърен превоз превозвачът е длъжен по указание на изпращача да доведе кораба на определеното място, ако то е безопасно и достъпно за приставане на кораба и за извършване на натоварването, както и за излизане на кораба с товара.

(5) Ако изпращачите са няколко и не са могли да се споразумеят относно указанието на мястото, на което трябва да се предостави корабът за натоварване, превозвачът предоставя кораба на обичайно приетото място.

Изпращане известие от превозвача

Чл. 127. (1) Превозвачът е длъжен да уведоми писмено изпращача за предоставянето на кораба в мястото за натоварване, в състояние на готовност за започване на натоварването. Ако изпращачът е възложил на друг да извърши натоварването и е съобщил това предварително на превозвача, съобщението се изпраща на товарача.

(2) Изпращането на известие до изпращача за предоставяне на кораба за натоварване, ако не отговаря на действителността в момента на получаването, се смята за нестанало, а превозвачът дължи обезщетение за вредите, които са причинени на изпращача.

Предоставяне на по-малко товарно пространство

Чл. 128. Ако предоставеният кораб, част от кораб или корабно помещение са с по-малка площ или пространство за натоварване от уговореното, изпращачът може да иска съразмерно намаление на навлото и обезщетение за вредите, които е претърпял от това, но не повече от навлото за ненатоварения товар, а ако несъответствието е особено значително - и да развали договора.

Предаване на пратките - опаковка и знаци

Чл. 129. (1) Изпращачът е длъжен да предаде товара на кораба в изправна опаковка, годна да издържи превоза и претоварването и да опази товара.

(2) Той е длъжен да постави върху товарите марки (знаци), годни да се запазят до края на превоза.

(3) Ако товарите са опасни или за тях се предвижда полагане на особени грижи, изпращачът трябва да означи това върху самите товари.

Документи, съпровождащи товара

Чл. 130. (1) Изпращачът е длъжен да предаде своевременно на превозвача документите, които се изискват от пристанищните, митническите, санитарните или други разпоредби във връзка с вида и свойствата на товара.

(2) Той отговаря пред превозвача за вредите, които му причини поради късното връчване или връчване на недостатъчни, непълни или неверни документи за товара.

(3) Превозвачът не е длъжен да проверява истинността и пълнотата на документите, които му предава изпращачът.

Количество за натоварване

Чл. 131. (1) Ако изпращачът не предаде в уговорения срок товара за превоз, превозвачът има право да получи цялото навло, освен ако е уговорено друго.

(2) Ако изпращачът предаде за натоварване върху кораба по-малко количество товари, отколкото е предвидено по договора, това не го освобождава от задължението да плати цялото навло за кораба, за уговорената част от него или за уговореното корабно помещение, освен ако е уговорено друго.

(3) Ако изпращачът натовари пратки в количество, по-голямо от предвиденото, превозвачът има право да свали натовареното в повече от кораба за сметка на изпращача, както и да иска от него обезщетение за претърпените вреди.

(4) Ако превозвачът остави натоварените по-големи количества в кораба или корабните помещения, той има право да иска съответно увеличение на навлото.

Запазване на цялото навло

Чл. 132. При единични (отделни) пратки превозвачът запазва правото си на цялото навло, ако изпращачът не ги предаде в уговорения срок за превоз изцяло или частично.

Замяна на товара при чартърните превози

Чл. 133. (1) При договори за превоз с цял кораб, с част от кораб или с определени корабни помещения изпращачът може да предаде други товари за превоз, различни по вид от предвидените в договора, ако това не влошава положението на превозвача, не предизвиква удължаване на времето за натоварване, не излага на опасност кораба или неговите съоръжения, както и товарите на други изпращачи.

(2) При замяна на товари изпращачът не може да иска намаляване на навлото, макар за превозите на товарите, предавани вместо уговорените, навлото да е по-ниско.

(3) Ако замяната води до по-високо навло, изпращачът е длъжен да заплати разликата.

Товари на други изпращачи

Чл. 134. Ако договорът за превоз се отнася до цял кораб или до определени помещения в него, превозвачът не може да приема за превоз товари на други изпращачи в тях, макар товарите на първия изпращач да не са заели цялата уговорена площ или пространство на кораба. По искане на изпращача той е длъжен да снесе чуждите товари, преди корабът да отплава.

Отказ да се приемат товари

Чл. 135. (1) Превозвачът има право да откаже да приеме, а ако констатира, че са натоварени, да разтовари от кораба такива пратки, които са забранени за износ от страната, където се извършва натоварването, или за внос в страната, където се намира местоназначението, както и на всякакви стоки, съставляващи контрабанда.

(2) Превозвачът има право да откаже да приеме, а ако са натоварени, да разтовари от кораба лесно възпламенителни, избухливи и други опасни товари, ако те са били посочени в декларацията на изпращача под неправилно или непълно наименование.

(3) Горните разпоредби се прилагат и за всякакви видове товари, натоварени върху кораба без знание на превозвача.

(4) В горните случаи разносните за разтоварване, обезщетението за закъснение и рискът остават за сметка на изпращача. Освен това изпращачът носи и отговорност по чл. 182.

Съдействие на превозвача при натоварването

Чл. 136. (1) Натоварването в кораба се извършва по товарен план, изготвен от превозвача.

(2) Ако договърът не предвижда друго, изпращачът трябва за своя сметка да предостави товара по протежение на борда на кораба с оглед правилното му натоварване.

(3) Превозвачът е длъжен да положи дължимата грижа и да даде съдействие на изпращача или товарача с цел да се постигне правилно подреждане и прикрепване на товарите, необходимото им отделяне един от друг, като предостави и съответните подложки, прегради и др.

(4) Сепарационните материали и материалите за укрепване се предоставят от страната, определена в договора.

Площи и помещения, изключени от натоварване

Чл. 137. (1) При превози с цял кораб или част от кораб изпращачът не може да поставя товарите в каютите, помещенията на корабния екипаж и за съхранение на корабните припаси, корабните съоръжения и горивото.

(2) Капитанът не може да нареди пратките да се товарят от изпращача на палубата на кораба, освен ако изпращачът (товарачът) даде писмено съгласие за това. Изключение се допуска за видовете товари, които действащите правила разрешават да се поставят на палубата. Ако за превоза на товари върху палубата се издава коносамент, това съгласие се отбелязва върху него.

Превоз в пломбирани помещения

Чл. 138. (1) По взаимно съгласие на изпращача и превозвача товарите могат да се поставят и превозват в помещения, пломбирани от изпращача.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.).

Щурмански разписки

Чл. 139. Изпращачът може да иска от превозвача да му издава съобразно с хода на товаренето разписки (щурмански разписки) за приетите на кораба партиди от товара. В тях се означават видът, количеството и външното състояние на товара, опаковката и знаците. Тези разписки се връщат на превозвача при издаване на коносамента.

Срок за натоварване (сталийно време)

Чл. 140. (1) Срокът, през течение на който трябва да се извърши натоварването на цялото количество върху кораба (сталийното време), се определя от договора.

(2) Ако договърът не съдържа изрична уговорка, натоварването се извършва в сроковете, установени от обичая в пристанището.

(3) Ако не е уговорено или установено друго, срокът за натоварването започва да тече от деня, който следва изпращането на известието за готовност на кораба за товарене, като при изчисляването му се вземат предвид работните дни и часове на съответното пристанище.

(4) Времето, през което товаренето не започва или прекъсва поради причини, за които превозвачът отговаря, или поради непреодолима сила или атмосферни условия, застрашаващи товара или правилността или безопасността на товаренето, се приспада от срока за натоварването.

Предсрочно тръгване на кораба

Чл. 141. При превоз с цял кораб изпращачът може да нареди на превозвача корабът да отплава дори преди да е изтекъл срокът за натоварване и целият товар да не е бил натоварен на кораба. Превозвачът запазва правото си върху цялото навло.

Допълнителен срок за натоварване

Чл. 142. (1) Страните могат да предвидят допълнителен срок за натоварване след изтичане на първоначалния (контрасталийно време), като уговарят и размера на плащането поради закъснение на натоварването (демюрейдж).

(2) За предсрочно натоварване може да се уговори съответно възнаграждение (диспач) в полза на изпращача.

(3) Ако страните не са определили изрично продължителността на допълнителния срок, размера на плащанията поради закъснение след сталийното време или на възнаграждението за предсрочно натоварване, прилагат се разпоредбите или обичаите, действащи в пристанището на натоварването.

(4) Ако такива разпоредби или обичаи липсват, размерът на плащането поради закъснение се определя според разходите за издръжка на кораба и екипажа през цялото време на закъснението, а размерът на възнаграждението за предсрочно натоварване възлиза на половината от съответното плащане поради закъснение.

Натоварване след изтичане на допълнителния срок

Чл. 143. (1) Когато договорът е за превоз с част от кораб или с определено корабно помещение, превозвачът може да откаже приемането на товара, непредаден в срока за натоварване в уговорения допълнителен срок, и да отплава. В този случай превозвачът има право да иска заплащане на цялото навло.

(2) Когато обаче договорът е за превоз с цял кораб, превозвачът няма право да откаже да приеме товари, предоставени за натоварване, преди изтичане на сталийното време или контрасталийното време, когато договорът съдържа такава клауза, макар поставянето на тия товари върху кораба да го задържи и след установения срок. В такъв случай обаче изпращачът е длъжен да обезщети и вредите, които превозвачът е претърпял поради забавянето на кораба извън контрасталийното време.

Раздел II

Изпълнение на договора - превозване и предаване на товара

Грижи за съхраняване на товара

Чл. 144. (1) Превозвачът е длъжен да се грижи за опазване на товара от приемането до предаването му на получателя, както и за интересите на всички лица по отношение на товара.

(2) За храненето и поенето на превозвани животни се грижи изпращачът или натоварен от него придружител, ако не бъде изрично уговорено друго.

(3) Ако приетите за превоз товари с оглед на естеството им се нуждаят от особени грижи или особен надзор, включително и от специална температура, и това е посочено в договора и е означено върху единиците товар, превозвачът трябва да положи и тези специални грижи. В тези случаи превозвачът има право на добавка към навлото.

Срок и маршрут

Чл. 145. (1) Превозвачът трябва да извърши превоза в уговорените срокове, а при липса на уговорка - в обичайно приетите срокове.

(2) Отклонението от определения маршрут поради оказване на помощ и спасяване на човешки живот, кораби и товари по море или по друга уважителна причина не се счита за нарушение на договора за превоз. Превозвачът не отговаря за произлезлите от това щети.

Отстраняване на опасни и забранени товари по време на превоз

Чл. 146. (1) Превозвачът може, без да заплаща обезщетение за товара и без да се лишава от навлото, да разтовари лесно възпламенителни, избухливи и други опасни товари, които са били натоварени на кораба под неправилно или невярно наименование, и той не е могъл да установи при натоварването опасния им характер с преглед на външното им състояние. Разноските по разтоварването и причинените щети са за сметка на изпращача.

(2) Превозвачът може да снесе такива товари и в случаите, когато товарите са поставени в корабните помещения с посочване на действителните им свойства, ако през време на превода станат опасни за хората или за другите товари. Той има право на навло съразмерно с фактически изминатото разстояние.

(3) В случаите на предходната алинея превозвачът отговаря за щетите, настъпили във връзка с превозването на опасни товари, само според правилата за обща авария.

(4) Превозвачът може да разтовари от кораба във всяко пристанище забранен за превоз товар, в това число и товар, чийто внос в страната на местоназначението е забранен. Той запазва правото си върху цялото навло.

Пречки за влизане в пристанището

Чл. 147. (1) Ако поради непреодолима сила, включително и забрана от държавни органи или поради други причини, за които превозвачът не отговаря, корабът не може да влезе в пристанището на местоназначението, превозвачът е длъжен незабавно да уведоми за това изпращача или лицето, което има право да се разпорежда с товара, ако то му е известно.

(2) Ако в течение на разумен срок не се получи нареждане от изпращача или от лицето, имащо право на разпореждане, как да се постъпи с товара, превозвачът има право да го разтовари в едно от близките пристанища или ако прецени, че това е по-изгодно за изпращача, да върне кораба в началното пристанище.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Ако договорът е за превоз с част от кораб или с определено корабно помещение, превозвачът е длъжен да извърши разтоварването в друго пристанище съобразно с нареждането на изпращача. Ако такова нареждане не се получи в разумен срок след изпращане на съобщението от превозвача или ако полученото нареждане по преценка на превозвача, извършено с грижа на добър стопанин, не може да се изпълни без вреда за товарите на другите изпращачи, превозвачът може да разтовари и неговия товар в едно от предвидените за посещение най-близко пристанище, като му изпрати съобщение за това.

(4) Изпращачът или лицето, имащо право да се разпорежда с товара, е длъжно да възстанови на превозвача разходите от изчакването на неговото нареждане и допълнителните разходи за товарите, както и да заплати навлото съразмерно с фактически изминатото разстояние.

Легитимиран получател

Чл. 148. (1) Превозвачът е длъжен да предаде товара в пристанището на местоназначението на легитимирания получател по коносаментата.

(2) Ако са издадени писмени нареждания за предаване на товара, превозвачът е длъжен да предаде на легитимирания притежател по всяко отделно писмено нареждане означената в него част от товара.

(3) Ако за товара са издадени няколко оригинални екземпляра от коносаментата, превозвачът изпълнява задължението си, като го предаде на легитимирания получател по кой да е оригинален екземпляр. От този момент всички останали екземпляри губят силата си.

(4) Ако не е издаден коносамент, товарът се предава на лицето, посочено в договора или в допълнително нареждане от изпращача.

Известие за готовност на кораба за разтоварване

Чл. 149. (1) При чартърните превози превозвачът е длъжен да уведоми получателя, ако му е известен, или посоченото в договора лице за готовността на кораба за разтоварване.

(2) Ако получателят не е известен на превозвача или няма посочено в договора друго лице, известието (нотисът) се оповестява по обичайния за местоназначението начин.

Преглед от вещи лица преди предаването

Чл. 150. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Както превозвачът, така и получателят имат право да искат да се извърши проверка от вещи лица и сървейъри на състоянието, количеството и бройките на товара. Вещите лица и сървейърите уведомяват превозвача и получателя за времето, когато ще извършат проверката.

(2) Разноските за проверката се заплащат от страната, която е направила искането, а се понасят от неизправната страна.

Ненамиране на получателя

Чл. 151. Ако корабът е поставен в положение да извърши разтоварването, а получателят не може да бъде намерен въпреки съобщението, отправено по реда на чл. 149, превозвачът може да снесе товарите от кораба или да възложи разтоварването на предприятие, изпълняващо такава дейност, като ги предаде на съхранение. В тия случаи превозвачът отправя съобщение до изпращача и наново до получателя, ако не е уговорено друго.

Закъснение на получателя

Чл. 152. (1) (Попр. - ДВ, бр. 58 от 1970 г.) Ако получателят е изявил готовност да приеме товара, но по-късно да извърши приемането му от кораба, превозвачът има право да предаде товара на съхранение за сметка и риск на получателя, като го уведоми за това.

(2) Ако поради закъснението на получателя или поради предаването на товара на съхранение времето за разтоварване изтече, превозвачът има право да иска заплащане на надлежните суми поради закъснението, както и обезщетение за вредите, които е претърпял в повече.

Неприемане на товар от получателя

Чл. 153. (1) Ако получателят откаже да приеме товара или не се яви да го приеме в установения срок, превозвачът може да го предаде на съхранение за сметка и риск на изпращача, освен ако не е уговорено друго.

(2) В тия случаи превозвачът може да иска от изпращача да му заплати неплатеното навло или дължимата част от него и другите вземания, възникнали във връзка с превоза.

(3) Изпращачът може да получи отказаните или неприети от получателя товари, като заплати и разноските по съхранението им или да се разпореди с тях, както намери за добре.

Разноски по разтоварването

Чл. 154. Ако договорът или разпоредби и обичаи, действащи в пристанището, не предвиждат друго, разноските по снемането на товара от кораба върху кея или мястото по протежение на борда са за сметка на превозвача, а всички други разходи за вдигане на товара и за предаването му на получателя или на съхранение са за сметка на получателя.

Срокове за разтоварване; последици от неспазването им

Чл. 155. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Срокът за извършване на разтоварването при чартърните

превози започва да тече след изпращането на нотиса до получателя по реда на чл. 149.

(2) Продължителността на срока за разтоварване и на допълнителния срок за разтоварване, изчисляването на тези срокове, размерите на плащанията поради закъснение (демюрейдж) и на възнаграждението за предсрочно разтоварване се определят според съответните разпоредби на този кодекс за натоварване.

Действие на получаването

Чл. 156. (1) Ако получателят не уведоми писмено превозвача за липси (частично погиване или загубване) или за повреди в товара, докато завърши предаването (получаването), счита се до доказване на противното, че той е получил товара в съответствие с коносамент (или с писмените нареждания за предаване на части от товара), а ако превозът се извършва без коносамент - в съответствие с договора.

(2) Ако частичната липса или повредите не могат да се открият при обикновения начин за предаване и получаване на товара, получателят трябва да изпрати писмено уведомление за това до превозвача най-късно до изтичане на три дни от завършването на приемането.

(3) Ако при приемането на товара състоянието и количеството му са били установени съвместно с превозвача, получателят запазва правото си да иска обезщетение за частични липси и повреди и когато не отправи писмените уведомления по предходните алинеи.

(4) Уговорките в коносамент - а ако такъв няма - в превозния договор, които ограничават или затрудняват упражняването на правата на получателя, предвидени в този член, нямат сила.

Плащания при получаването

Чл. 157. (1) Получателят е длъжен да заплати при приемането на товара неплатеното навло или неплатената част от него, плащанията поради закъснение при натоварването, разтоварването и приемането (демюрейдж), както и разходите, извършени от превозвача за сметка на товара, а в случай на обща авария - и вноската, която му се припада.

(2) Ако превозвачът даде съгласие за това, получателят, вместо да плати сумите по ал. 1, може да предостави надлежна гаранция.

Последици от неплащането

Чл. 158. Превозвачът може да задържи товарите до заплащане на сумите по чл. 157 или до предоставяне на съответна гаранция.

Предаване на съхраняване

Чл. 159. (1) Ако получателят откаже да заплати или изпадне в закъснение да заплати на превозвача сумите по чл. 157, превозвачът може да предаде товара на съхраняване за сметка и риск на получателя.

(2) Ако корабът се забави поради предаването на товара на съхраняване, превозвачът може да търси за времето на това забавяне и сумите, предвидени за закъснение на разтоварването.

(3) Превозвачът уведомява незабавно изпращача за предаването на товара на съхраняване.

(4) Ако превозът се извършва с цял кораб, превозвачът уведомява изпращача за неплащането на дължимите суми от получателя и за неприемането на товара. В такъв случай той разтоварва кораба и предава товара на съхраняване само ако до разтоварването не се получи друго нареждане от изпращача.

(5) Ако до изтичане на един месец от деня, в който корабът е пристигнал в местоназначението, предаденият на съхраняване товар не бъде потърсен от получателя и той не заплати дължимите суми по чл. 157, превозвачът има право да го продаде.

(6) Превозвачът може да продаде такъв товар и преди изтичане на месечния срок по предходната алинея, ако подлежи на бързо разваляне или съхраняването му изисква разходи, размерът на които ще надхвърли стойността на товара.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията и министърът на правосъдието с наредба определят сроковете за съхраняване на товари до приемането и заплащането им от получателя, както и реда за продажбата на такива товари.

Право на предпочитане

Чл. 160. (1) Превозвачът има право на предпочитане върху стойността на товарите, продадени по реда на чл. 159, за вземания за навло или част от него и за другите си вземания във връзка с товара или породени от закъснения при натоварването и разтоварването.

(2) Горната разпоредба се прилага и за вземанията на предшествуващите превозвачи по превоза на същия товар.

(3) Превозвач, който предаде товара на получателя, без да получи от него плащане на сумите, може да ги търси от него по общия ред.

Раздел III

Изменение и прекратяване на договора

Връщане на товара преди отплаването

Чл. 161. (1) Изпращачът може да нареди писмено на превозвача в мястото на натоварването, преди корабът да е отплавал, да му предаде обратно целия товар или част от него. Ако има издаден коносамент, изпращачът може да упражни това право, ако върне на превозвача всички екземпляри от коносамента.

(2) Разноските по разтоварването и обратното предаване, както и последиците от закъснението на кораба да отплава са за сметка на изпращача.

(3) Превозвачът, доколкото договорът не предвижда друго, запазва правото си върху навлото в следните размери:

а) половината от пълното навло, ако нареждането на изпращача е извършено преди започването на сталийното време в мястото на натоварването независимо от това, дали корабът е пристигнал в него;

б) пълното навло, ако нареждането на изпращача е извършено след срока по буква "а" и договорът за превоз е сключен за едно пътуване, а ако това стане след изтичане на сталийното време - още и демюрейдж;

в) пълното навло за първото пътуване заедно с половината от навлото за останалите пътувания, ако договорът е сключен за няколко пътувания.

Нареждания на изпращача след отплаването

Чл. 162. (1) Изпращачът може да нареди писмено на превозвача и след отплаването на кораба да снесе и предаде товара или част от товара в предвидено междинно пристанище по пътя към местоназначението или в пристанище, където корабът е влязъл по силата на възникнала необходимост, или на друг получател в местоназначението. Ако е издаден коносамент, превозвачът е длъжен да изпълни това нареждане при условие, че изпращачът му върне всички екземпляри от коносамента или с негово съгласие му предоставя надлежна гаранция.

(2) Превозвачът, доколкото договорът не предвижда друго, запазва правото си върху първоначално уговореното навло. Всички допълнителни разходи, възникнали във връзка с изпълнението на нарежданията

по ал. 1, са за сметка на изпращача.

(3) Превозвачът не е длъжен да изпълни нареждането на изпращача, ако то налага изменение на маршрута, което значително би забавило превоза на товари на други изпращачи при същото или при следващото пътуване или застрашава сигурността на кораба.

Нареждания на получателя

Чл. 163. (1) Получателят може да нареди на превозвача да снесе и му предаде товара или част от товара в предвидено междинно пристанище по пътя към местоназначението, както и да го предаде в междинно пристанище или в местоназначението на друг получател, ако върне на превозвача всички екземпляри от коносаментата или при съгласие на превозвача за това му представи надлежна гаранция.

(2) В случаите на ал. 3 на чл. 162 превозвачът може да откаже да изпълни нареждането на получателя.

(3) Ако превозът се извършва без коносамент, получателят може да нареди на превозвача да предаде товара на друг получател само след като получи известието за готовност за разтоварване.

(4) В случаите на предходните алинеи превозвачът запазва вземането си за първоначално уговореното навло и за допълнителните разходи.

Отстъпване на превозвача

Чл. 164. (1) Ако стойността на предадения за превоз товар не покрива навлото и другите вземания на превозвача във връзка с товара, а изпращачът не заплати цялото навло предварително или не представи надлежна гаранция преди отплаването на кораба, превозвачът може до започването на превоза да развали договора.

(2) Ако развали договора, той има право да иска половината от уговореното навло, вземанията поради закъснение, ако такива са възникнали, и другите вземания във връзка с товара. Снемането на товара от кораба се извършва за сметка на изпращача.

Отстъпване на изпращача при непредставяне на кораба

Чл. 165. (1) Изпращачът може да развали договора за превоз с цял кораб, част от кораб или корабно помещение, ако превозвачът не представи кораба в пристанището на товаренето до изтичане на уговорения срок или е допуснал закъснение да приеме товара на кораба или да го отправи натоварен на път.

(2) В горните случаи изпращачът има право да търси обезщетение от превозвача до размера на навлото, освен ако е уговорено друго.

(3) Разпоредбата на алинея първа не се прилага, ако корабът пристигне в пристанището навреме, но не може да пристане на уговореното или определено от изпращача място поради задръстване на пристанищата или поради други причини, за което превозвачът няма вина.

Отстъпване на изпращача при други превози

Чл. 166. (1) Ако договорът е за превоз с част от кораб, корабно помещение или на отделни пратки, изпращачът може да развали договора преди отплаването на кораба, като заплати на превозвача цялото навло, сумите поради забавяне, ако такова е настъпило, и разноските по разтоварването.

(2) Изпращачът не може да упражни правото на предходната алинея, ако разтоварването на приетия върху кораба товар би причинило значително закъснение за отплаването на кораба.

Отстъпване през време на превоза

Чл. 167. (1) Всяка от страните по договора може да го развали след започване на пътуването, ако

възникнат обстоятелства, които пречат за трайно или за непредвидено време продължаването на превоза и по-специално в случаите на:

1. война, която може да постави кораба или товара в опасност от пленяване;
2. блокада на местоназначението;
3. задържане на кораба по нареждане на властите поради причини, които не зависят от изпращача или превозвача;
4. изземване на кораба за държавни нужди;
5. забрана на вноса в местоназначението, ако той се отнася до товари, към които спада и превозваният товар.

(2) В горните случаи навлото се заплаща според действително изминатото разстояние.

(3) Задържането на кораба поради обстоятелства, за които никоя от страните няма вина, както и забраняването на износа или на вноса не дават основание да се развали договора без заплащане на обезщетение, ако това забавяне има краткотраен характер или забавянето е прекъснато преди изявлението за отстъпване на договора.

(4) Разноските по разтоварването са за сметка на изпращача.

Отстъпване преди отплаване

Чл. 168. (1) Всяка от страните по превозния договор може да го развали, без да заплаща обезщетение на другата, ако преди да отплава корабът, възникне някое от основанията, предвидени в чл. 167.

(2) Ако задържането на кораба или забраната на износа (вноса) имат краткотраен характер или са отпаднали преди писменото изявление за отстъпване от договора, последният не може да бъде прекратен поради отстъпване на някоя от страните.

(3) Когато договорът се прекратява поради отстъпване на някоя от страните по реда на ал. 1, разноските по разтоварването са за сметка на изпращача.

Прекратяване на договора по право

Чл. 169. (1) Договорът за превоз се прекратява по право (без изявление на някоя от страните за отстъпване), ако преди корабът да отплава от мястото на натоварването и без някоя от страните да е виновна за това:

1. корабът погине или бъде обявен като негоден за по-нататъшно пътуване;
2. корабът бъде взет като плячка или конфискуван;
3. индивидуално определеният товар погине;
4. товарът, определен по родови белези, погине, след като е поставен на кораба или е приет за натоварване и е поставен по протежение на кораба. Изпращачът може да запази договора в сила, ако вместо погиналия товар, определен по родови признаци, отправи до превозвача незабавно изявление, че е готов да предаде друг товар от този род за превоз преди изтичането на започналото сталийно време.

(2) Превозният договор се прекратява по право в горните случаи и тогава, когато някой от тях настъпи през време на пътуването. Превозвачът обаче запазва правото си на част от навлото съразмерно на изминатото фактически разстояние, като се изхожда от количеството на спасения и предаден товар, доколкото в договора не е уговорено друго.

Раздел IV

Отговорност на превозвача

Отговорност според правилата на морските превози

Чл. 170. (1) Превозвачът отговаря за вредите в случаите на частична или пълна липса и поради повреждане на товарите от момента, в който ги приема за превоз, до момента на предаването им на получателя.

(2) Счита се до доказване на противното, че погиването, липсите или повреждането на товарите, настъпили, след като те са били приети за превоз, е причинено виновно от превозвача.

Отговорност за товари в пломбирани помещения или изправна опаковка

Чл. 171. (1) Превозвачът не отговаря за пълна или частична липса и повреждане на товари, ако последните са били поставени и са пристигнали на местоназначението в изправни помещения, с непокътнати пломби, поставени от изпращача.

(2) Превозвачът не отговаря за пълна или частична липса и повреждане на товари, разтоварени от кораби в цели и изправни опаковки, включително каси, пломбирани контейнери и др., без следи от отваряне през време на превоза.

(3) Получателят може да търси обезщетение от превозвача и в горните случаи, ако докаже, че липсата или повреждането е настъпило по вина на превозвача.

Вреди при невярно декларирани товари

Чл. 172. Превозвачът не отговаря за липса или повреждане на товара, ако те са свързани с неверни данни, дадени от изпращача или товарача относно естеството на товарните пратки, изправността на амбалажа или стойността на товара или за количеството на отделните единици товар.

Вреди поради навигационна и търговска небрежност

Чл. 173. (1) Превозвачът не отговаря за вреди и загуби, ако докаже, че пълната или частична липса или повреждането на товара е настъпило поради действие или бездействие на капитана, другите членове на екипажа, на пилота или на други лица, наети от превозвача при воденето или управлението на кораба (навигационна небрежност).

(2) За пълна или частична липса или за повреждане на товара, дължащи се на действия или бездействия на горните лица при приемането, натоварването, опазването, разтоварването или предаването на товара (търговска небрежност), превозвачът отговаря според разпоредбите на този кодекс.

Основания за освобождаване от отговорност

Чл. 174. (1) Превозвачът се освобождава от отговорност за вреди и загуби, ако докаже, че пълната или частична липса или повредата на товара са настъпили поради:

1. непреодолима сила;
2. опасност и случайни събития по море и в други плавателни води;
3. пожар, възникнал не по негова вина;

4. нареждания и други действия на органите на държавна власт, включително задържане на кораба, налагане на заповед, установяване на карантина;

5. военни действия, включително и при необявена война, поради бунтове, обществени вълнения и др.;
6. стачки, локаути и други обстоятелства, довели до пълно или частично спиране или до ограничаване на работата;
7. спасяване или опит за спасяване на човешки живот, кораби или товари по море;
8. действие или бездействие на изпращача или получателя или на лицата, за които те отговарят;
9. скрити недостатъци на товара, присъщи негови свойства, включително и фирите;
10. недостатъчност на опаковката;
11. недостатъчност, неточност или неясност на знаците (марките) върху товара;
12. скрити недостатъци в кораба или неговите съоръжения, ако превозвачът не е бил в състояние да ги открие, макар да е положил дължимата грижа при подготовката на кораб, предназначен за извършване на превози.

(2) Превозвачът не отговаря за пълна или частична липса и за повреждане и когато те се дължат на други причини, за настъпването на които той или лицата, за които отговаря, нямат вина.

(3) Превозвачът не отговаря за липси и повреди на товарите, поставени на палубата, ако те настъпят във връзка с този начин на превозване.

Опасни товари (Загл. изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)

Чл. 175. (1) Превозвачът не отговаря за пълна или частична липса и повреда на опасни товари и тогава, когато изпращачът при предаването на превоз или при натоварване на кораба по небрежност неточно или непълно е посочил техните свойства.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)

Задължение при обработка и превоз на опасни товари

Чл. 175а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Капитанът на кораба е длъжен да уведоми капитана на пристанището за вида и местоположението на опасни или вредни за човека и околната среда товари, които превозва, товари или разтоварва.

(2) Условието и редът за обработка и превоз на опасни товари се определят с наредба на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Изисквания към корабите

Чл. 175б. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Минималните изисквания към корабите, движещи се от и към пристанища на Република България и пренасящи опасни или замърсяващи околната среда товари, се определят с наредба, издадена от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Задържане и връщане на навло

Чл. 176. (1) Превозвачът има право да задържи цялото навло, както и да иска неизплатената част от него, ако товарът е погинал или повреден по причини, за които той не отговаря.

(2) Ако товарът е погинал поради корабокрушение или ако е иззет принудително, без вина на изпращача или превозвача, навлото, доколкото е платено, подлежи на връщане, ако не е уговорено друго. Ако след корабокрушението се окаже, че товарът е спасен или принудително иззетият товар бъде освободен,

превозвачът има право на такава част от навлото, която съответствува на фактически изминатото разстояние.

Размер на обезщетението при погиване

Чл. 177. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Превозвачът е длъжен да заплати обезщетение за погинал (изгубен) товар в размер на неговата цена, но не повече от 300 лева за всяка единица товар.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Като единица товар се счита:

1. за генералните товари - всяка опаковка, съд, сандък, палет, контейнер, бройка, връзка или други единици товар, описани в тарифната номенклатура на пристанищата;

2. за насипните и наливните товари - всеки тон, ако навлото е определено според теглото;

3. за дървесината и другите товари - всеки тон или кубически метър, ако навлото е определено на база обем.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) С международен договор, страна по който е Република България, може да се установи друг размер на обезщетението по ал. 1 за отделна единица товар.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Спрямо чуждестранен кредитор, чиято държава е установила по-нисък размер за отговорността на превозвача от тоя по ал. 1, превозвачът отговаря за обезщетения в рамките на този по-нисък размер.

Размер на обезщетението при обявена стойност

Чл. 178. (1) Ако товарът е бил приет за превоз с изрично обявена стойност, размерът на обезщетението се определя въз основа на нея. Ако превозът се извършва с коносамент, горното правило се прилага само ако уговорката за обявената стойност е вписана в коносамента.

(2) Обезщетението за погинал товар се намалява под размера на обявената стойност, ако превозвачът докаже, че действителната му стойност е по-ниска.

Място за определяне на цената

Чл. 179. (1) Цената на товара се определя според цената в местоназначението по времето, когато корабът е пристигнал или е трябвало да пристигне.

(2) Ако се окаже невъзможно да се определи цената на товара по реда на ал. 1, меродавна е цената в местоотправянето към деня, в който товарът е приет за превоз. Към тази цена се добавят разносните за превоза.

(3) От размера на обезщетението, изчислено по горния ред, се приспадат сумите, които получателят е спестил от навлото, от мито и поради неизвършване на други разходи в негова тежест.

Обезщетение при повреда на товари

Чл. 180. (1) Обезщетението за повреда на товарите се определя в размер на разликата между цената на тия товари в запазено състояние, изчислена според чл. 177 - 179, и цената им в повредено състояние.

(2) В случаите, предвидени от ал. 1 и 3 на чл. 177, размерът на обезщетението за повреда на товара не може да надхвърли цената, определена според техните разпоредби.

Уговорки относно отговорността на превозвача

Чл. 181. (1) Уговорките в превозния договор и в коносаментите, с които се установяват други

основания, изключващи отговорността на превозвача, във от предвидените в този кодекс, или ограничават нейния размер, или предвиждат по-тежки изисквания за нейното осъществяване, са нищожни.

(2) Горното правило не засяга уговорки, които уреждат по друг начин отговорността на превозвача за вреди и загуби поради погиване или повреда на товара, настъпили преди натоварването му или след разтоварването му от кораба, при превозите на живи животни и превозите на товари, поставени на палубата съобразно договора.

Обезщетения, дължими от изпращача

Чл. 182. (1) Изпращачът дължи обезщетение за вредите и загубите, които е причинил на превозвача, като е натоварил на кораба пратки и невярно е посочил вида и свойствата им или е извършил натоварването без знанието на превозвача.

(2) Горното правило се прилага и в случаите, когато невярно декларираният товар е лесно възпламенителен, избухлив или изобщо е опасен поради неговите свойства. В случаите, предвидени в предходната алинея, изпращачът отговаря за вреди и загуби и спрямо получателите или изпращачите на други товари, както и спрямо членовете на екипажа и пътниците.

(3) Ако опасните товари са приети на кораба със знание и съгласие на превозвача и от това последва вреда на товарите, изпратени от други изпращачи за други получатели, обезщетението към последните се дължи от превозвача.

Приложение на правилата за превоза при влаченето на плотове

Чл. 183. (1) Правилата относно превоза на товари се прилагат съответно и спрямо договорите за влачене на дървени материали в плотове.

(2) В тия случаи данните относно товара се вписват в коносаментата според декларацията на изпращача, без да се проверяват от превозвача.

(3) Изпращачът предоставя плотовете на уговореното място в състояние, което обезпечава запазването им през време на превоза.

(4) Правилата на чл. 177 не се прилагат при влаченето на дървени материали в плотове.

Глава VII **НАЕМ НА КОРАБ** **(Загл. изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)**

Раздел I **(Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)** **Наем на кораб за определено време**

Основни белези

Чл. 184. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) С договор за наем на кораб за определено време (тайм-чартър) наемодателят се задължава да предостави на наемателя цял кораб срещу определена наемна цена, за да извършва той през уговореното време превози на товари или пътници или да го използва за друга дейност съобразно с този кодекс.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Сключването и съдържанието на договора за наем на кораб за определено време се доказва само с писмени доказателства.

Съдържание на договора

Чл. 185. Договорът за наем на кораб съдържа уговорки относно неговото наименование, техническите и експлоатационни данни, включително товаровместимост, бройки и видове помещения, хладилни и други технически инсталации, мощност на двигателите, скорост, дейностите, за които ще се използва корабът, районите в които наемателят ще извършва плаванията за уговорените цели и др., размера на наемната цена и начините за нейното плащане, срока на наемането, мястото и времето на получаването и връщането на кораба.

Наем за определени пътувания (Загл. попр. - ДВ, бр. 58 от 1970 г.)

Чл. 186. Страните по договора могат да уговорят предоставяне на кораба на наемателя за извършване на едно или няколко пътувания за осъществяване на предвидените цели вместо за определен срок.

Приемане на кораба

Чл. 187. (1) Наемателят може в границите на правата, които има по договора за наем на кораба, да сключи от свое име и договори с трети лица, на които да пренаеме кораба или част от него за целия срок или за част от него.

(2) В горните случаи първоначалният наемател има правата и задълженията на наемодател спрямо пренаемателя съобразно разпоредбите на тази глава.

(3) Първоначалният наемател продължава да отговаря за изпълнението на договора за наем на кораба спрямо наемодателя и след сключването на договора за пренаемане.

Прехвърляне на кораба

Чл. 188. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) При прехвърляне право на собственост върху кораб, отдаден под наем за определено време, както и при пренаемане на кораба от първоначалния наемател, върху друго физическо или юридическо лице наемното правоотношение не се прекратява.

(2) Горното правило има сила и в случаите, когато договорът за наем на кораб подлежи на вписване в корабния регистър на страната, където ще има седалище наемодателят, макар такова вписване да не е извършено.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 85 от 2010 г.) В случаите на ал. 1 новият собственик на кораба встъпва по право в отношенията по наема на кораб на мястото на първоначалния наемодател. Плащанията, които наемателят е извършил спрямо първоначалния наемодател, имат сила и спрямо новия наемодател, ако са извършени, преди да получи писмено съобщение за встъпването на новия наемодател в договора.

Задължения на наемодателя

Чл. 189. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Наемодателят е длъжен да предаде в уговорения срок на уговореното място на наемателя кораба в състояние на мореходност, годен за използване с оглед на целите (видовете дейности, предвидени от договора), заедно с необходимите документи, надлежно снабден със съоръжения и комплектуван с необходимия екипаж.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Наемодателят е длъжен за срока на действие на договора за наем да поддържа кораба в състояние на годност за нормално ползване, както и да заплаща трудово възнаграждение на членовете на екипажа. Не са задължение на наемодателя разходите за повреди и погиване на кораба, съоръженията и снабдяването му, когато те са причинени виновно от наемателя.

(3) Разходите за дребни и текущи поправки на кораба и на съоръженията се понасят от наемателя.

Последици от непредаване на кораба

Чл. 190. (1) Ако наемодателят не предаде кораба на наемателя в уговорения срок, а ако такъв срок не е предвиден в договора - в срока, посочен в поканата, която му е отправил, наемателят може да развали договора с едностранно волеизявление, както и да иска обезщетение за претърпени вреди и загуби до размера на наема за един месец.

(2) Наемодателят може да се освободи от отговорност за обезщетение само ако докаже, че закъснението се дължи на причини, за които няма вина.

Използуване на кораба

Чл. 191. (1) Наемателят извършва съобразно с договора за наем експлоатацията на кораба от момента, в който той му бъде предаден, като придобива правата, поема задълженията и носи отговорностите по договорите за превоз на товари, включително и по коносаментите, подписани от капитана за товарите, приети за превоз.

(2) При експлоатацията на кораба наемателят трябва да държи сметка за неговата техническа характеристика, произтичаща от документите за кораба, както и да съблюдава договорните клаузи - относно начините за използване на кораба и на неговите съоръжения.

(3) Наемателят на кораба отговаря и за обезщетения към пътниците, които се превозват на кораба, според правилата на глава VIII.

(4) Разноските за гориво и другите разходи по експлоатацията на кораба са за сметка на наемателя.

(5) Наемодателят няма право да превозва свои и чужди товари и пътници, за своя сметка в помещения на кораба, макар товарите, приети за превоз от наемателя, да не заемат цялата товарна площ, товарното пространство или тонажа на същия кораб, освен ако е уговорено друго.

Наемател и капитан

Чл. 192. (1) След като корабът бъде предаден на наемателя, капитанът и другите членове на екипажа са длъжни да изпълняват нарежданията на наемателя относно търговската експлоатация на кораба, в това число и във връзка с приемането на товари за превоз, подреждане и предаването им в корабните помещения, извършването на превоза и предаването на получателите. Тази разпоредба се прилага независимо от обстоятелството, че трудовите отношения между капитана, членовете на екипажа и наемодателя продължават да съществуват.

(2) След като корабът бъде предаден на наемателя, наемодателят може да отправя нареждания до капитана само във връзка с техническата експлоатация на кораба, вътрешния ред, състава и дисциплината на корабния екипаж.

Последици от погиване на кораба

Чл. 193. Ако корабът погине, наемната цена се дължи до деня на погиването, а ако този ден не може да се установи - до деня, в който е получено последното известие за него.

Плащане на наемната цена

Чл. 194. (1) Наемателят е длъжен да плаща наемната цена преди началото на периода от време, за който се дължи. Ако страните не са уговорили друго, счита се, че този период е месечен.

(2) Наемателят не е длъжен да плаща наем за периода от време, през течение на който корабът се е намирал в състояние на негодност за експлоатация поради немореходност, липса или некомплектност на екипажа, когато наемодателят предоставя кораба с екипаж, липса или повреда на съоръженията. През този период от време наемателят не отговаря и за разходите по експлоатацията на кораба.

(3) Ако корабът е станал негоден за експлоатация по вина на наемателя, наемодателят има право да

иска пълно заплащане на наемната цена независимо от обезщетението за вредите, причинени от наемателя.

Последици от неплащане на наема

Чл. 195. Ако наемателят изпадне в закъснение да плати уговорения наем, без да има основание да откаже да стори това, или използва кораба противно на договора, наемодателят може да развали договора и да иска обезщетение за претърпените вреди или целия наем до края на договореното времетраене.

Повреда на кораба

Чл. 196. Наемателят не отговаря към наемодателя за погиването и повредите на кораба или на съоръженията, настъпили по вина на капитана и други членове на екипажа, ако те са назначени от наемодателя.

Изтичане на срока

Чл. 197. (1) Договорът за наем на кораб се прекратява с изтичане на срока, за който е сключен.

(2) Ако наемателят не върне кораба на наемодателя в уговореното място незабавно след прекратяване на договора, а ако няма уговорка по този въпрос - в мястото, където го е получил, той дължи на наемодателя обезщетение в размер на двойния наем за времето на закъснение.

(3) Ако наемателят има вина за закъснението, наемодателят може да иска обезщетение за вредите, надхвърлящи размера по предходната алинея.

(4) Времето, през което наетият кораб е бил използван за оказване на помощ и за спасяване по море, не се счита за закъснение.

Други основания за прекратяване

Чл. 198. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Договорът за наем на кораб се прекратява по право, ако корабът погине, бъде конфискуван и други.

(2) Всяка от страните може да развали договора, ако целите, за които той е сключен, не могат да се постигнат поради избухване на война, обществени вълнения и др. при условие, че тези обстоятелства засягат районите, в които наемателят предстои да извърши дейностите, за които го е наел.

(3) Относно връщането на кораба се прилага чл. 197.

Разпределение на суми поради помощ и спасяване

Чл. 199. Възнаграждението, което се следва за оказване на помощ и спасяване, извършено с кораба през течение на наемния период, се разпределя поравно между собственика и наемателя, след като се приспадат сумите за отстраняване на повреди, причинени на кораба, разходите по спасяването, както и сумите за възнаграждение на екипажа.

Раздел II **(Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)** **Договор за беърбоут чартър**

Основни белези

Чл. 199а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Договорът за беърбоут чартър е договор за наемане на кораб за определен срок, по силата на който наемателят получава пълни права на владение и контрол върху кораба, включително правото да назначава капитан и екипаж на кораба за целия период на наемане.

Сключване

Чл. 199б. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) При сключване на договор за безрбоут чартър корабособственикът (наемодателят) се задължава за определен срок срещу заплащане на определена наемна цена да предостави на наемателя (безрбоут чартъора) пълното право на владение и контрол върху кораба, включително правото да назначава капитан и екипаж на кораба за целия период на наемане.

(2) Договорът за безрбоут чартър се сключва в писмена форма.

Съдържание на договор за безрбоут чартър

Чл. 199в. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Договорът за безрбоут чартър трябва да съдържа клаузи относно страните по договора, името на кораба, неговия клас, когато има такъв, знамето, техническите и експлоатационните данни на кораба, разхода на гориво, района на плаване, целта на наемането на кораба, мястото и времето на предаване и приемане на кораба, наемната цена и срока, за който се наема корабът.

Пренаемане на кораб, нает по договор за безрбоут чартър

Чл. 199г. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) В случай, че не е уговорено друго, наемателят в границите на правата, които има по договора за безрбоут чартър, може да сключва от свое име договори за отдаване на кораба при условията на безрбоут чартър на трето лице за срока на действие на договора или за част от него.

(2) В случаите по ал. 1 първоначалният наемател има правата и задълженията на заемодател спрямо пренаемателя съобразно разпоредбите на този раздел.

(3) Първоначалният наемател продължава да отговаря за изпълнението на договора за безрбоут чартър спрямо заемодателя и след сключването на договора за пренаемане.

Мореходност на кораба

Чл. 199д. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Корабособственикът е длъжен да предаде кораба на наемателя по договора за безрбоут чартър в мореходно състояние, годен за експлоатация по отношение на корпуса, машините и оборудването, за целите на наема, предвидени в договора.

(2) Наемателят е длъжен да поддържа кораба в мореходно състояние за своя сметка през целия срок, за който е сключен договорът. Отстраняването на скритите недостатъци е задължение на корабособственика.

Екипаж

Чл. 199е. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Наемателят комплектова кораба с екипаж. Капитанът и другите членове на екипажа са подчинени на наемателя.

Задължения на наемателя по договора за безрбоут чартър

Чл. 199ж. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Търговската експлоатация на кораба се осъществява от наемателя в съответствие с условията по договора за безрбоут чартър, като всички разходи, свързани с експлоатацията, включително възнаграждението на екипажа, са за негова сметка. Наемателят застрахова кораба и своята отговорност пред трети лица.

(2) След изтичането на срока по договора за безрбоут чартър наемателят е длъжен да върне кораба на корабособственика в такова състояние, в каквото е получен от него, като се отчита нормалното износване вследствие на експлоатацията му.

Отговорност на наемателя пред трети лица

(2) При отказ на една от страните по горните причини пътникът може да иска връщане на платената превозна цена изцяло, ако отказът е направен преди започване на превоза или ако отказът е направен след това - частта от превозната цена, полагаща се за неизминатото разстояние.

Прекъсване на превоза

Чл. 206. Ако корабът не може да продължи превоза, след като го е започнал, или да достигне местоназначението поради локални пречки, пътникът има право да иска връщане на превозната цена за неизминатото разстояние или да иска превозвачът да му осигури с друг кораб или друго превозно средство превозването до местоназначението.

Отстъпване от договора

Чл. 207. (1) Пътникът може през всяко време преди тръгването на кораба или на всяко пристанище, където спира корабът, за да се качват или слизат пътници, да развали превозния договор.

(2) Ако превозът е започнал, превозната цена не се връща.

Отстъпване без уведомяване

Чл. 208. Ако пътникът не се яви на борда на кораба в установеното за това време, не може да иска връщане на цената за превоза включително за храна и легло.

Последици от уведомяването

Чл. 209. Пътник, който е уведомил превозвача, че се отказва от договора, има право да иска връщането на заплатената превозна цена:

а) пълния размер - при уведомяване поне 6 часа преди тръгването на кораба за каботажните превози или 7 дни - за задграничните превози;

б) пълния размер - при поискване от правоимащите, когато пътникът почине преди тръгването;

в) (доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) 50 % - при уведомяване, извършено не по-малко от 3 дни преди тръгването при задгранично плаване.

Закъснение при тръгването

Чл. 210. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Ако тръгването се забави по вина на превозвача, пътникът има право през време на закъснението на храна и легло, както и на обслужване.

(2) Когато закъснението при тръгването на кораба е по-голямо от 6 часа за каботажните превози и от 3 дни за останалите, пътникът може да развали договора, като има право на връщане на превозната цена.

(3) Когато превозът се извършва с непътнически кораб, горните срокове се удвояват.

Прекратяване на договора

Чл. 211. (1) Договорът за превоз на пътници се прекратява по право, когато корабът погине, потъне или бъде разрушен.

(2) В горните случаи превозната цена се връща при условията на чл. 205, ал. 2.

Отговорност на превозвача

Чл. 212. Времето, през което превозвачът отговаря, започва от момента на качването на пътника на кораба или на превозното средство, с което той се превозва от брега до кораба, ако този превоз е включен в

превозната цена или ако се извършва с превозно средство на превозвача, макар и срещу отделно заплащане.

Отговорност при смърт или телесна повреда на пътника

Чл. 213. (1) Превозвачът отговаря за вредите при смърт, телесна повреда или разстройство на здравето на пътника, ако са причинени по вина на превозвача или на неговите служители, доколкото те са действували на кораба в пределите на служебните им задължения.

(2) Вината на превозвача в случаите на предходната алинея се предполага до доказване на противното.

(3) Когато превозвачът докаже, че вредите са възникнали и в резултат на умисъл или груба небрежност на пътника, размерът на отговорността се съответно намалява.

(4) Когато превозът се извършва въз основа на международно съглашение, в което е страна Република България, условията, редът и размерът на отговорността за вреди по ал. 1 се определят от това съглашение.

Отговорност на превозвача за багаж

Чл. 214. (1) Превозвачът отговаря за липси и повреди на приетия за превоз багаж по правилата за отговорност при превоза на товари.

(2) За скъпоценности, пари, ценни книги, произведения на изкуството и други ценности превозвачът отговаря само ако при предаването им като багаж са били обявени пред капитана или определено от него лице.

(3) За липси и повреди на личния (ръчния) багаж на пътника превозвачът отговаря само ако пътникът докаже, че те са резултат на действия, извършени от превозвача или от лицата, наети за обслужване на кораба при наличност на умисъл или груба небрежност.

Момент на установяване на липсите и повредите

Чл. 215. Липсите и повредите на багажа трябва да се констатира при получаването му, а ако се касае до липси и повреди, които при обикновен преглед не могат да се установят - в срок от 3 дни след освобождаването на багажа.

Размер на обезщетението

Чл. 216. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Размерът на обезщетението за липси и повреди на багажа се определя от действителната цена на вещите, които са предадени без обявяване на стойността им, но не може да надвишава 40 лева на килограм.

Право на задържане върху багажа

Чл. 217. Превозвачът има право на задържане върху багажа на пътника до удовлетворяване на вземанията си по превозния договор. Той има право на предпочитание от неговата стойност.

Неосвободен багаж

Чл. 218. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Багаж, неосвободен до 3 месеца след пристигането на кораба в пристанището на местоназначението, се продава от превозвача по реда на наредбата по чл. 159, ал. 7.

Пътници без превозен договор

Чл. 219. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) По отношение на лицата, пътуващи без билет на кораба, превозвачът отговаря само тогава, когато тези лица докажат, че претърпените от тях вреди по време на пътуването са резултат на умишлени или извършени при груба небрежност действия на превозвача.

Забрана за ограничаване на отговорността

Чл. 220. (Попр. - ДВ, бр. 58 от 1970 г.) Уговорките, които ограничават правата на пътника по тази глава, или изключват, или ограничават отговорността на превозвача, са недействителни.

Групови пътувания

Чл. 221. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) При договори за групови пътувания на пътници тези правила се прилагат, доколкото не е уговорено друго.

(2) Нямаат сила уговорките, с които се намалява или изключва отговорността на превозвача по чл. 213.

Приложимост за пътници по чл. 2 от Регламент (ЕС) № 1177/2010

Чл. 221а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г., изм., бр. 52 от 2015 г.) Разпоредбите на тази глава се прилагат по отношение на пътниците:

1. по чл. 2, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. относно правата на пътниците, пътуващи по море или по вътрешни водни пътища, и за изменение на Регламент (ЕО) № 2006/2004 (ОВ, L 334/1 от 17 декември 2010 г.), наричан по-нататък "Регламент (ЕС) № 1177/2010";

2. по чл. 2, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 относно правата и задълженията, които не са уредени в него и произтичат от договора за превоз.

Глава IX ДОГОВОРИ ЗА УСЛУГИ В КОРАБОПЛАВАНЕТО

Раздел I Договор за агентирание

Основни белези

Чл. 222. (1) С договора за агентирание корабният агент се задължава срещу възнаграждение да извършва от името и за сметка на корабоприетеля обичайни услуги, свързани с корабоплаването в района на определено пристанище или територия.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Корабният агент представлява корабоприетеля пред пристанищните власти, пред всички учреждения и органи на властта, физически и юридически лица в Република България. Той представлява корабоприетеля и капитана на кораба във връзка с всички формалности и действия по пристигането, пребиваването и отплуването на кораба, може да сключва от името на корабоприетеля договори за превоз, договори за застраховка и договори за обработка на кораба, да издава и подписва коносаменти за натоварените товари, да предава получените пратки срещу представяне оригиналните коносаменти от легитимираните им държатели, да инкасира предплатени и дължими навла и други вземания на корабоприетеля, възникнали от изпълнение на договора за превоз, да разплаща суми, свързани с пребиваването на кораба в пристанищата на Република България по нареждане на корабоприетеля или капитана на кораба, да предявява искове от тяхно име пред съдилищата.

Действия за двете страни

Чл. 223. При сключване на договор от името на корабоприетеля, корабният агент може да действа също и в полза на другата договаряща страна, ако тя го е упълномощила за това и ако корабоприетелят е

съгласен.

Задължения на агента

Чл. 224. Агентът е длъжен да се грижи за интересите на корабоприетателя, да се ръководи от неговите нареждания и указания, да му предоставя незабавно необходимите сведения за хода на работите, да му дава сметка за получените и изразходвани суми и да полага необходимите усилия за запазване правата на корабоприетателя.

Аванси

Чл. 225. Ако не е уговорено друго, корабоприетателят е длъжен да дава при поискване от корабния агент съответните аванси за посрещане на разходите, свързани с агентирването на кораба.

Раздел Ia **(Нов - ДВ, бр. 98 от 2008 г.)** **Договор за корабен мениджмънт**

Основни белези

Чл. 225а. (Нов - ДВ, бр. 98 от 2008 г.) С договора за управление на кораб - договор за корабен мениджмънт, корабният мениджър се задължава срещу възнаграждение да извършва от името и за сметка на корабоприетателя една или повече от следните услуги:

1. организира и поддържа система за управление на безопасната експлоатация на кораба и предпазване от замърсяване;
2. комплектува корабния екипаж с правоспособни морски лица;
3. осъществява управлението на кораба в техническо отношение;
4. осъществява търговската експлоатация на кораба;
5. осъществява управлението на финансите на корабоприетателя, свързано с кораба, който управлява;
6. организира застраховките на кораба;
7. осъществява счетоводно обслужване на корабоприетателя във връзка с кораба, който управлява;
8. съдейства на корабоприетателя при покупко-продажба на кораби;
9. организира снабдяването на кораба с провизии;
10. снабдява кораба с корабни горива и масла;
11. извършва други услуги, които са му възложени от корабоприетателя.

Съдържание на договора за корабен мениджмънт

Чл. 225б. (Нов - ДВ, бр. 98 от 2008 г.) (1) Договорът за корабен мениджмънт съдържа клаузи най-малко относно страните по договора, индивидуализиране на кораба, ИМО номер, неговия клас, когато има такъв, техническите и експлоатационните данни, правата и задълженията на страните, представителната власт на корабния мениджър, цената и срока на договора, както и условията, реда и начина, по които се извършват и отчитат всяка една от услугите по чл. 225а.

(2) Договорът за корабен мениджмънт се сключва в писмена форма.

Дължима грижа

Чл. 225в. (Нов - ДВ, бр. 98 от 2008 г.) Корабният мениджър изпълнява възложената му работа с грижата на добър търговец в съответствие с добрата морска практика.

Аванси

Чл. 225г. (Нов - ДВ, бр. 98 от 2008 г.) Корабопритежателят е длъжен да дава при поискване от мениджъра съответните аванси за посрещане на разходите, свързани с управлението на кораба.

Раздел II

Договор за посредничество в корабоплаването **(Загл. изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)**

Основни белези

Чл. 226. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) С договор за посредничество посредникът (брокерът) се задължава по нареждане на доверителя си да посредничи срещу възнаграждение за сключване на договор за превоз с кораби, наемане на кораби, влачене, застраховане. По нареждане на доверителя посредничеството може да се отнася и до други дейности, свързани с корабоплаването.

Обем на пълномощното

Чл. 227. По нареждане на доверителя пълномощието може да включва и правото за сключване на договори, получаване и плащане на суми от името и за сметка на доверителя.

Действия на двете страни

Чл. 228. Брокерът може да представлява и двете договарящи страни, ако те са поискали това, но е длъжен да съобщи на всяка от страните, че представлява и другата договаряща страна, и при посредничеството трябва да има предвид интересите на двете страни.

Възнаграждение

Чл. 229. Брокерът има право на възнаграждение за посредничеството, когато договорът е сключен в резултат на неговите усилия.

Задължение за отчитане

Чл. 230. Брокерът е длъжен след изпълнение на нареждането незабавно да се отчете за всяка получена сума.

Раздел III

Договор за влачене

Основни белези

Чл. 231. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) С договора за влачене притежателят на един кораб (влекач или тласкач) се задължава срещу възнаграждение да извършва провлачване (тласкане) на друг кораб или друго плаващо средство на определено разстояние, през определено време или да извърши маневра.

(2) Разпоредбите на ал. 1 могат да се прилагат и при тласкане на състав, и при влачене в бордово свързана група.

Приложно поле

Чл. 232. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Разпоредбите на договора за влачене се прилагат и при извършване на пристанищни услуги с кораби за влачене в бордово свързана група, тласкане, въвеждане на други кораби или плаващи средства в пристанищата и извеждането им от тях, извършването на маневри в тях от и към котвените и кейови места, провеждането им към подходните пътища и други, когато страните не са уговорили друго.

(2) Условието и редът за осъществяване на пристанищна услуга буксировка (влачене или тласкане) на кораби и други плаващи средства се определят с наредба на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Форма на договора

Чл. 233. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Договорът за влачене може да бъде сключен и устно, но постигнатото споразумение относно прехвърляне на задължението за управление на влачения (тласкания) кораб или състав върху капитана на влекача (тласкача), може да бъде доказано само с писмени доказателства.

Задължения на страните

Чл. 234. (1) (Доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Всяка от страните по договора за влачене (тласкане) е длъжна своевременно да приведе своя кораб (плаващо средство) в състояние, годно за влачене (тласкане).

(2) Навигационното управление се осъществява според указанията на капитана на влачения кораб, освен ако е уговорено друго.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Корабопритежателят на влачещия кораб не носи отговорност за недостатъци на своя кораб, които не са могли да бъдат открити при обикновена употреба и при полагане на дължимата грижа.

Изисквания за безопасно корабоплаване

Чл. 235. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Влаченето трябва да бъде извършено с умение, съответстващо на спецификата на извършваната дейност, след точна преценка на хидрометеорологичната обстановка и други корабоплавателни условия, от морски правоспособни лица и в съответствие с добрата морска практика.

(2) Корабът, който се намира под навигационното ръководство на капитана на друг кораб, не се освобождава от задължението да прави необходимото за осъществяване на безопасно корабоплаване.

(3) За влачене или тласкане капитанът, който е отговорен за буксировката, е длъжен да завери в съответната администрация план за буксировка. Влаченият (тласканият) кораб е длъжен да бъде снабден със свидетелство за буксировка, издадено от Изпълнителна агенция "Морска администрация" в съответното пристанище, от което започва буксировката. Такова свидетелство не се изисква за обичайни операции по река.

Отговорности

Чл. 236. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Отговорността за вредите, причинени на влачения кораб (тласкания кораб или плаващото средство) или на намиращите се на него хора и имущества, когато капитанът на влекача (тласкача) управлява и влачения кораб (тласкания кораб или плаващото средство), при липса на друго споразумение се носи от корабопритежателя на влекача (тласкача), освен ако докаже, че не е виновен.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Отговорността за вреди, причинени на влекача (тласкача) и

намиращите се на него хора и имущества, когато капитанът на влачения кораб (тласкания кораб или плаващото средство) управлява и влекача (тласкача), при липса на друго споразумение се носи от корабоприитежателя на влачения кораб (тласкания кораб или плаващото средство), освен ако докаже, че няма вина.

Влачене или тласкане на безекипажен кораб

Чл. 236а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) При влачене или тласкане на кораб без екипаж капитанът на влачещия (тласкащия) кораб носи отговорност за провлачването.

(2) Безекипажният кораб трябва да бъде подготвен за предстоящото провлачване (тласкане), съобразно добрата морска практика, в съответствие с указанията на Изпълнителна агенция "Морска администрация".

(3) Капитанът на влачещия (тласкащия) кораб е длъжен да приеме влачения (тласкания) кораб с годна корабна документация и с необходимата подготовка съобразно добрата морска практика. За приемането на кораба капитанът подписва протокол.

Раздел IV Пилотаж

Приложно поле

Чл. 237. (1) За обезпечаване безопасността на корабоплаването между пристанища, по подходните пътища към пристанищата в районите им, както и в други места, където е признато за необходимо, провеждането на корабите, независимо от знамето им и от това кому принадлежат, се извършва от морски пилоти.

(2) По време на пилотското водене пилотът остава под ръководството на капитана на пилотирувания кораб.

(3) Капитанът на кораба е длъжен да даде на пилота всички информации за навигационните особености на пилотирувания кораб.

(4) Организацията и дейността на пилотите се уреждат с наредба, утвърдена от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Задължителен и незадължителен пилотаж

Чл. 238. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., бр. 92 от 2011 г.) Районите на задължителен и незадължителен пилотаж се определят от Изпълнителна агенция "Морска администрация" и се публикуват в "Известия до мореплавателите" и в задължителните правила, издадени от изпълнителния директор на Изпълнителна агенция "Морска администрация" съгласно чл. 363а.

(2) В районите на задължителен пилотаж плаването без пилоти е забранено.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., бр. 93 от 2017 г.) Изпълнителна агенция "Морска администрация" определя случаите и условията, при които корабите се освобождават от задължителен пилотаж.

(4) Капитаните на корабите имат право по своя преценка да ползват пилотски услуги в места, където съгласно съществуващите разпоредения тези услуги не са задължителни.

Пилотска станция

Чл. 238а. (Нов - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) (1) Изпълнителна агенция "Морска администрация" определя мястото (пилотска станция), откъдето диспечерът на пилотските услуги осъществява пилотска дейност.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) При осъществяване на пилотската дейност в пилотската станция диспечерът на пилотската организация осъществява дейността си под контрола на дежурния оператор на системата за управление на трафика и информационно обслужване на корабоплаването.

(3) В един пилотажен район се обособява една пилотска станция, която се обслужва от една пилотска организация. Условието и редът за провеждането на конкурса и за избор на пилотска организация се определят с наредбата по чл. 237.

Договор за пилотаж

Чл. 238б. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Дейността по пилотското провеждане се осъществява по силата на договор, сключен между корабоприетеля или негов представител и пилотската организация.

(2) С договора за пилотаж пилотската организация се задължава да извърши пилотско провеждане на кораба срещу възнаграждение.

(3) При предварително обявени условия заявката на капитана на кораба или агента към пилотската организация се смята за потвърждение за сключване на договора по ал. 1.

Задължение на пилота

Чл. 239. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., бр. 92 от 2011 г.) Пилотът е длъжен да посочва на капитана на кораба забелязаните нарушения на реда на държавните граници, правилата на корабоплаването, задължителните разпореждания и други правила и да поиска отстраняването на забелязаните нарушения. В случай на неизпълнение от капитана на тези или други законни изисквания пилотът незабавно уведомява дежурния оператор на системата за управление на трафика и информационно обслужване на корабоплаването.

Отговорност на пилотската служба

Чл. 240. Отговорността за щети към кораба, причинени по вина на пилота при изпълнение на неговите служебни задължения, носи пилотската служба. Тази отговорност се ограничава до десетократния размер на пилотската такса за пилотската услуга, през време на която е настъпила щетата.

Напускане на кораба от пилота

Чл. 241. Пилотът няма право без съгласието на капитана да напусне кораба, преди да бъде поставен безопасно на котва и привързан или изведен в морето или преди да бъде сменен от друг пилот.

Отказ на пилота от пилотиране

Чл. 242. (Доп. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Когато капитанът, приел на кораба си пилот, не следва неговите указания или изисквания при воденето на кораба, пилотът има право в присъствието на трето лице да заяви, че престава да носи отговорност за по-нататъшното водене на кораба и уведомява за това дежурния оператор на системата за управление на трафика и информационно обслужване на корабоплаването и дежурния диспечер на пилотската станция.

Отговорност за управлението на кораба

Чл. 243. Присъствието на пилота на кораба не освобождава капитана от отговорност за управлението на кораба.

Пилотски такси

Чл. 244. (1) За ползуването на пилотски услуги се заплащат пилотски такси, определени по установения ред.

(2) Капитанът, който е извикал пилот и след пристигането на последния се откаже от неговите услуги, е длъжен да заплати напълно пилотските такси, следващи се за пилотажа.

Раздел V **(Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)** **Управление на трафика и информационно обслужване на** **корабоплаването**

Контрол върху предоставянето на услуги по управление на трафика и информационно обслужване на корабоплаването

Чл. 244а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г., изм., бр. 71 от 2008 г.) (1) Държавно предприятие "Пристанищна инфраструктура" изгражда и поддържа система за управление на трафика и информационното обслужване на корабоплаването по ред, определен от Министерския съвет, предоставя услуги по управление на трафика и информационното обслужване на корабоплаването и обменя информация с други системи, предвидени в закон или в международен договор, по който Република България е страна.

(2) Изпълнителна агенция "Морска администрация" контролира дейностите по ал. 1.

Чл. 244б. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г., отм., бр. 94 от 2005 г.).

Глава X **ДОГОВОР ЗА МОРСКА ЗАСТРАХОВКА**

Основни белези

Чл. 245. (1) С договора за морска застраховка застрахователят се задължава да покрива уговорени морски рискове, на които е изложен застрахованият интерес, и да заплати в границите на застрахованата сума обезщетение за вредите, ако този интерес бъде засегнат от настъпването на такива рискове, а застрахованият се задължава да заплати застрахователна премия.

(2) Правилата на този кодекс относно морските застраховки се прилагат, доколкото страните не са уговорили друго. Само в случаите, посочени изрично в кодекса, уговорката на страните, която им противоречи, няма сила.

Предмет на морската застраховка

Чл. 246. Предмет на морската застраховка може да бъде всеки имуществен интерес, свързан с корабоплаването, оценен в пари, като: кораб в експлоатация, ремонт или строеж; товар; навло; цената за наем на кораб; възнаграждението от превоз на пътници; печалбата, очаквана от пристигането на товара в местоназначението; разходите по обща авария; задълженията и обезпеченията, свързани с кораба, товара или навлото; задълженията за трудови възнаграждения на капитана и членовете на екипажа и др.

Застраховка на кораб

Чл. 247. (1) Застраховката на кораб срещу морски рискове покрива корпуса, неговите машини, принадлежности, стъкмяване, горивото, храната за екипажа и др.

(2) Договорът може да предвиди, че застраховката покрива и отговорността на корабпритежателя за вреди, причинени на трети лица с кораба.

Абонаментна застраховка

Чл. 248. (1) При морските застраховки на товари може да се предвиди, че действието им се простира

към всички или определени видове товари, които застраховащият ще изпраща или ще получава през определен период (абонаментна полица).

(2) Застрахователят е длъжен да издаде на застраховащия отделни полици или застрахователни свидетелства за отделните пратки товари, до които договорът се отнася.

(3) Ако между съдържанието на абонаментната полица и полицата или застрахователното свидетелство за отделната пратка има несъответствие, поражда действие уговорките в последните.

(4) Всяка от страните по договора за абонаментната застраховка може да го развали, като изпрати писмено известие на другата страна. Прекратяването на договора настъпва в изтичане на един месец от получаване на известието.

Покрити рискове

Чл. 249. (1) Морската застраховка покрива рисковете, предвидени в договора.

(2) Страните могат да уговорят, че застраховката покрива всички морски рискове. В такъв случай застраховката не обхваща термоядрените и военните рискове по чл. 252 и 253.

(3) Ако страните предвидят застрахователят да покрива само морските рискове, които водят до погиване на предмета, застрахователят отговаря и за повреди, но само в случай на коработрушение.

Разширяване на рисковете при комбинирани превози

Чл. 250. Ако страните предвидят това, договорът за морска застраховка може да обхваща и рисковете, на които във връзка с превоза по море застрахованият предмет бъде изложен и през време на превоза по вътрешни води, по суша или по въздух.

Настъпил или отпаднал риск

Чл. 251. (1) Договорът за морска застраховка не поражда действие, ако при сключването му вредата от покрития риск е вече настъпила или възможността за настъпването ѝ е отпаднала, освен ако застраховащият не е знаел и не е бил длъжен да знае тези обстоятелства при сключването на договора.

(2) Застрахователят има право да задържи или да получи пълната застрахователна премия, освен ако е знаел или е бил длъжен да знае за обстоятелствата по ал. 1 при сключването на договора.

Термоядрени рискове

Чл. 252. (1) Морската застраховка не покрива рисковете, произтичащи от действията на атомни и ядрени взривове, радиации и радиоактивно заразяване.

(2) Страните по договора могат да предвидят с изрична уговорка покриване на всички или на някои рискове по ал. 1 срещу заплащане на съответната допълнителна премия.

Военни рискове

Чл. 253. (1) Договорът за морска застраховка не покрива рисковете от военни действия или военни мероприятия и последиците им, от употребата на ракети, мини, торпеда, бомби и други такива оръжия, от пленяване, пиратски действия, както и от гражданска война, народни въстания, стачки, конфискации, реквизиции, задържане или унищожаване на кораба или товара по искане на военните или гражданските власти и др.

(2) Страните по договора могат да предвидят с изрична уговорка покриване на всички или на някои рискове по ал. 1 срещу заплащане на съответна допълнителна премия.

(3) При застраховка на кораб с уговорка за военен риск застрахователят отговаря, когато настъпи увеличение на този риск, корабът не предприеме пътуването или го удължи или влезе в друго пристанище само ако застраховачият, като е узнал за увеличението на военния риск, извести незабавно застрахователя, че е съгласен да изплати допълнителна премия за това увеличение.

(4) При застраховка на товар с уговорка за военен риск застрахователят отговаря, когато настъпи увеличение на този риск и товарът бъде разтоварен от кораба, само ако застраховачият, като е узнал за предстоящото или извършено разтоварване поради увеличение на този риск, извести незабавно застрахователя, че е съгласен да заплати допълнителна премия за това увеличение.

Времетраене на застраховката

Чл. 254. (1) Морската застраховка покрива предвидените рискове, ако те настъпят през уговореното време.

(2) Ако застраховката е сключена за определено пътуване, тя започва от началото на товаренето. Ако това пътуване завърши по-рано от уговореното време, без да настъпят някои от покритите рискове, действието ѝ се прекратява с разтоварването на товара от кораба в местоназначението.

(3) При уговорените в договора условия рискове за товари могат да се покриват от "склад до склад".

Място на рисковете

Чл. 255. (1) При морски застраховки, сключени за определен период, рисковете се покриват независимо от това, къде настъпват. Страните могат да уговорят обаче зони или области, където покриването на рисковете няма сила, или да ограничат действието на застраховката само до рискове, настъпили в уговорени от тях зони.

(2) При морски застраховки за определено пътуване предвидените рискове се покриват, доколкото настъпят в хода на това пътуване или при допустимите по този кодекс отклонения.

(3) Правилото на предходната алинея не засяга действието на абонаментните застраховки.

Сключване на договор и задължение за уведомяване

Чл. 256. (1) При сключването на договора за морска застраховка застраховачият е длъжен да съобщи на застрахователя всички обстоятелства, които са му известни или при положена дължима грижа са могли да му бъдат известни и имат съществено значение за преценката на застрахователя относно риска, условията на договора и за решението да приеме предложението.

(2) Предходната разпоредба не се прилага в случаите, когато се касае за общоизвестни обстоятелства или до обстоятелства, които застрахователят е могъл да знае, ако е положил грижа на добър стопанин.

Последици от неуведомяването

Чл. 257. (1) Ако застраховачият наруши задължението по чл. 256, застрахователят има право да се откаже от сключения договор, като си запази правото на цялата застрахователна премия.

(2) Ако застрахователят не упражни правото си да се откаже от договора в срок от 7 дни от деня, в който е узнал за несъобщените или неправилно съобщени съществени обстоятелства, той може да откаже заплащането на застрахователното обезщетение при настъпване на покрития риск, само ако този риск е свързан с някои от тези обстоятелства.

(3) Ако застраховачият не съобщи или неточно съобщи някои от съществените обстоятелства, без да има вина за това, застрахователят може да иска само съответно увеличение на застрахователната премия.

Застрахователна полица

Чл. 258. Съществуването и съдържанието на договора за морска застраховка може да се докаже само с писмени доказателства и застрахователна полица, застрахователно свидетелство или временен документ.

Съдържание на полицата

Чл. 259. (1) Застрахователната полица (застрахователното свидетелство) съдържа уговорки за:

1. предмета на застраховката (застрахователния интерес), а при превоза на товара - и наименованието на кораба;

2. застрахователната сума;

3. рисковете, които се покриват;

4. времетраенето на застраховката;

5. пътуването и междинните пристанища, в които корабът ще спре до местоназначението;

6. мястото и деня, в който полицата е издадена;

7. застраховащия;

8. посочване на застрахователя и подпис на неговия представител.

(2) В полицата могат да се включат уговорки и по други въпроси, в това число и за арбитражно уреждане на спорове, за определяне на приложимия закон и други.

(3) За последващи изменения на уговорки в полицата се издава писмена притурка от застрахователя.

Типови клаузи

Чл. 260. (1) Ако договорът за морска застраховка се сключва съобразно установени общи условия или типова полица, това обстоятелство трябва да се посочи изрично преди подписа на застрахователя, а текстът им да се приложи към полицата.

(2) Общите условия или типовата полица, към които полицата препраща, имат сила, доколкото не противоречат на изричните уговорки в нея.

Видове полици

Чл. 261. (1) Полицата за морска застраховка се издава според искането на застраховащия като поименна, на заповед или на приносителя.

(2) Застрахователят може да противопостави възраженията, които има спрямо застраховащия по полица на заповед, и към последващите приобретатели по джиро.

Застраховка в полза на трето лице

Чл. 262. (1) Когато морската застраховка е сключена в полза на трето лице, полицата се издава на застраховащия. Той може до предаването ѝ на третото лице или до изявлението на третото лице, че е съгласно с уговорката в негова полза, да заличи посоченото трето лице или да го замени с друго лице.

(2) Ако е издадена полица (застрахователно свидетелство), застраховащият може да упражни правата по застраховката без пълномощие от третото лице, ако предяви полицата (застрахователното свидетелство).

(3) Застраховащият е длъжен да заплати застрахователната премия, макар и да е предал полицата на

третото лице.

(4) Третото лице встъпва в задълженията във връзка с увеличението на риска, както и в задълженията във връзка с настъпването на застрахователното събитие.

Застраховка, за сметка на когото се касае

Чл. 263. (1) Когато морската застраховка е сключена за сметка на когото се касае, без поименно да се определи третото лице, полицата е винаги на приносител независимо от това, дали е означена като поименна или на заповед.

(2) Ако настъпи застрахователното събитие, застрахователят е длъжен да заплати обезщетението само ако наред с другите изисквания му бъде представена и застрахователната полица от лицето, което иска обезщетение.

Прехвърляне на застрахован кораб

Чл. 264. (1) Ако застрахованият кораб бъде прехвърлен, морската застраховка се прекратява в момента на това прехвърляне, освен ако застрахователят изрично даде съгласие действието ѝ да продължи и след това.

(2) Ако обаче застрахованият кораб бъде прехвърлен по време на пътуване, морската застраховка остава в сила до завършване на това пътуване.

Застрахователна стойност

Чл. 265. (1) Застрахователната стойност е стойността на застрахования предмет към деня, в който се сключва договорът за морска застраховка.

(2) Стойността на кораба обхваща и стойността на неговите машини, принадлежности, предмети на стъкмяването, както и разходите по застраховката, освен ако договорът изрично предвижда друго.

(3) Стойността на товара се определя според стойността му в мястото и времето на натоварването заедно с разходите по застраховането, навлото и очакваната печалба по уговорения размер.

(4) При застраховката е меродавна цялата сума на навлото и разходите по застраховането.

(5) При другите застраховани интереси стойността се определя според сумата, която застрахованият би загубил или би бил длъжен да заплати на друго лице, ако рискът настъпи при започване на застраховката, заедно с разходите по тази застраховка.

Застрахована сума

Чл. 266. (1) При сключването на договора за морска застраховка застрахованият трябва да обяви сумата, в размер на която се застрахова предметът (интересът).

(2) Застрахованата сума не може да надхвърли застрахователната стойност.

(3) Ако застрахованата сума е по-ниска от застрахователната стойност, застрахователят отговаря за щетите съразмерно на съотношението между застрахованата сума и застрахователната стойност.

(4) Ако застрахованата сума е по-висока от застрахователната стойност, договорът за морска застраховка няма сила за горницата.

(5) Застрахователят запазва правото си върху премията според обявената застрахована сума.

Застрахователна премия

Чл. 267. (1) Застраховачият е длъжен да заплати премията незабавно след сключването на договора, а ако се издава полица, едновременно с получаването на полицата, освен ако е предвиден срок за нейното плащане.

(2) До заплащане на премията, а ако договорът предвижда плащане по части, до заплащане на първата част морската застраховка няма сила.

(3) Ако застраховачият изпадне в закъснение да заплати премията или следващите части от нея, застрахователят не ще дължи обезщетение, ако рискът настъпи след закъснението. Ако обаче застраховачият плати закъснялата премия или закъснялата част от нея и рискът настъпи след извършване на плащането, морската застраховка запазва силата си.

Увеличение на риска

Чл. 268. (1) Застраховачият е длъжен, веднага след като му стане известно, да съобщи на застрахователя за всяко обстоятелство, което води до съществено увеличение на риска, значително забавяне на изпращането на товара, отклонение от определения или обичаен път, промени в начина на превозването, мястото на претоварването, назначението на товара и разтоварването, оставяне на кораба на презимуване, непредвидено в договора, и други.

(2) Не се счита като увеличение на риска отклоняването от маршрута, което се дължи на обстоятелства, независещи от превозвача, или е извършено с цел да се спаси човешки живот или имущество или се е оказало необходимо за безопасността на кораба.

Прекратяване на договора поради увеличение на риска

Чл. 269. (1) Ако увеличението на риска е настъпило без вина на застраховачия, морската застраховка остава в сила, но застрахователят има право да иска заплащане на допълнителна премия съразмерно с това увеличение.

(2) Ако застраховачият не се съгласи с изменението на договора по предходната алинея в определения или обичаен срок за отговор, договорът се прекратява в момента, в който са настъпили обстоятелствата, увеличаващи риска.

(3) В случаите на ал. 2 застрахователят е длъжен да върне част от премията.

(4) Ако увеличението на риска се дължи на поведението на застраховачия, застрахователят може да прекрати договора и запази премията, ако не предпочете да иска заплащане на съответната допълнителна премия.

(5) Застрахователят може да прекрати договора и в случаите, когато застраховачият не му е изпратил навреме съобщение за настъпването на обстоятелствата, водещи до увеличение на риска. Той може да упражни това си право в срок от седем дни от деня, в който е узнал, че застраховачият е допуснал закъснение, да му съобщи за увеличение на риска. Ако пропусне този срок, застрахователят може да иска съответно увеличение на премията. Ако обаче застраховачият откаже да заплати допълнителна премия, застрахователят може да прекрати договора.

(6) Ако застраховачият изпрати навреме съобщението за обстоятелствата, увеличаващи риска, застрахователят, ако са налице условията за прекратяване на договора, трябва да съобщи решението си за прекратяване в срок от седем дни. Пропусне ли този срок, той може да иска само заплащане на съответна допълнителна премия.

(7) Ако застрахователят упражни правото си да прекрати договора поради увеличение на риска, той ще отговаря за вредите, възникнали преди това прекратяване.

(8) В случаите на предходната алинея застрахователят запазва правото си върху съответната част от

премията.

Отказ на обезщетение при увеличение на риска

Чл. 270. Ако застраховачият не изпрати навреме съобщението за обстоятелствата, увеличаващи риска, и щетите настъпят поради тия обстоятелства, застрахователят не ще дължи обезщетение, освен ако преди това е узнал за увеличението на риска и не е упражнил правото си да прекрати договора по реда на чл. 269, ал. 5.

Задължения на застрахователя

Чл. 271. (1) Застрахователят покрива рисковете, предвидени от договора.

(2) Той е длъжен да заплати преките щети от настъпването на тия рискове до размера на застрахованата сума.

(3) Застрахователят не може да се освободи от задължението си да обезщети вредите, макар те да са причинени от трети лица, срещу които застраховачият или застрахованият нямат право да търсят обезщетение.

Последователни щети и частични щети

Чл. 272. Ако застрахованият предмет бъде засегнат от последователно настъпване на рискове, покрити от морската застраховка, застрахователят дължи обезщетение за вредите, причинени от всяко едно от тях, дори ако общата им сума надхвърля застрахованата сума.

Исключени щети

Чл. 273. (1) Застрахователят не отговаря за щетите, макар те да са причинени от рискове, покрити от застраховката, ако настъпването им се дължи на умисъл или груба небрежност на застраховачия или застрахован получател или изпращач, както и на техните представители. Капитанът и екипажът не се считат представители на корабпритежателя.

(2) Горното правило не се прилага по отношение на застрахован кораб или товар, ако щетите се дължат на навигационна небрежност.

(3) Застрахователят не отговаря за щети от неустойка по продажба и други договори, денгуби, закъснения, бездействия, промени на цени и такси, валутни разлики, лихви и други подобни, както и за всякакви косвени щети.

(4) Застраховката не покрива обичайните разходи, свързани със самото плаване, зимуване и карантина.

Исключени щети при кораб

Чл. 274. (1) При застраховка на кораб застрахователят не отговаря и за щетите, възникнали поради това, че корабът е бил отправен в немореходно състояние, освен ако това се дължи на скрити недостатъци на кораба.

(2) Застрахователят не отговаря и за щетите, възникнали поради натоварването на кораба на избухливи, запалителни и други опасни товари или вещества без негово знание или без знание на неговия представител.

Уведомяване за настъпване на риска

Чл. 275. Ако риск, покрит от застраховката, засегне застрахования предмет, застраховачият е длъжен да уведоми незабавно застрахователя, както и да вземе мерките по чл. 282.

Безследно изчезване на кораба

Чл. 276. (1) Ако корабът изчезне (чл. 42), застрахователят дължи обезщетение в размер до застрахованата сума.

(2) При застраховките за определено време застрахователят дължи обезщетение поради изчезване на кораба, ако последното съобщение на кораба е било получено преди изтичането на срока за застраховката и ако застрахователят не докаже, че корабът е погинал след изтичането на този период.

Установяване на действителната стойност

Чл. 277. Застрахователят може да иска да се установи действителната стойност на застрахования интерес, освен ако е била определена с изрична уговорка по общо съгласие със застраховачия при сключването на договора.

Размер на обезщетението

Чл. 278. (1) Застрахователното обезщетение не може да надхвърли застрахованата сума в границата на застрахователната стойност. Застрахователят е длъжен да покрие и разходите по предотвратяване или ограничаване на щетите, причинени от покрития риск (чл. 282), както и вноските по общата авария, даже ако те, заедно с обезщетението, надхвърлят застрахованата сума.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.).

Ограничена отговорност до застрахованата сума

Чл. 279. (1) След настъпване на застрахователния риск застрахователят може, като заплати застрахованата сума, да се освободи от други задължения по договора, включително и тия по чл. 282.

(2) Застрахователят може да упражни правото си по предходната алинея, ако извести за това застрахования (застраховачия) до изтичане на седем дни от деня, в който е получил последното съобщение за настъпването на риска и за последиците от това.

(3) Заплащането на цялата застрахована сума не освобождава застрахователя от задължението да възстанови на другата страна разходите по установяване на щетите, както и разходите, които тя е направила по чл. 282, преди да е получила съобщението на застрахователя по предходните алинеи.

(4) Застрахователят, който ограничава отговорността си до размера на заплатената пълна застрахована сума, не придобива права върху застрахованото имущество.

Обезщетение чрез заплащане на ремонт

Чл. 280. (1) При застраховката на кораб, ако договорът не предвижда друго, застрахователят може, вместо да заплати обезщетението в пари, да възложи отстраняване на повредите, предизвикани от настъпилния риск, като понесе разходите за това.

(2) Ако ремонтът продължи по-дълго от времето, през което повредите са могли да бъдат отстранени, застрахователят дължи вреди и загуби поради закъснение.

Обезпечение за вноски по обща авария

Чл. 281. Ако застраховачият или застрахованият поиска това, застрахователят може да предостави до размер на застрахованата сума обезпечение за вноските по обща авария.

Разходи по предотвратяване и установяване на щетите

Чл. 282. (1) Ако настъпи рискът, покрит от застраховката, застраховачият е длъжен да вземе всички

зависещи от него разумни мерки, необходими за спасяване на застрахования предмет и за предотвратяване или за ограничаване на щетите, както и за обезпечаване на вземанията за обезщетяване срещу лицата, причинили тия щети.

(2) Ако получи указания от застрахователя в отговор на съобщението за настъпване на риска, което му е изпратил, застрахователят е длъжен да вземе мерките, посочени в тия указания.

(3) Застрахователят може сам да предприеме действия за спасяване и опазване на застрахования предмет или за предотвратяване или намаляване на щетите.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Действията на застрахователя по ал. 2 и 3 не предрешават въпроса за правото на застрахования да бъде обезщетен, но свързаните с тях разходи са в тежест на застрахователя.

(5) Застрахователят е длъжен да възстанови необходимите разходи, направени от застрахователя (застрахования) по предотвратяването или ограничаването на щетите, за които той дължи обезщетение, включително и за разходите, направени съобразно с неговите указания.

(6) Разпоредбата на предходната алинея се прилага и за разходите по установяване на щетите, възникнали поради настъпване на риск, покрит от застраховката, включително и за съставяне на диспаш.

(7) Застрахователят не носи отговорност за обезщетение за щетите, възникнали поради това, че застрахованият (застрахователят) съзнателно или поради груба небрежност не взема мерките по ал. 1 и 2.

(8) Ако застрахованата сума е по-ниска от застрахователната стойност, разходите по ал. 1 и 2, извършени от застрахователя, се възстановяват съобразно със съотношението между застрахованата сума и застрахователната стойност.

Обезщетение и притежаване на застрахования предмет

Чл. 283. Вън от случаите по чл. 279 застрахователят, след като заплати цялата застрахователна сума, придобива всички права върху застрахования предмет, но когато застрахователната сума е по-малка от застрахователната стойност, застрахователят има право да иска да му се предаде съответната пропорционална част.

Изоставяне на застрахования предмет

Чл. 284. (1) Застрахователят може, като се откаже в полза на застрахователя от правата си върху застрахования предмет, да иска заплащане на цялата застрахована сума.

(2) Когато предмет на застраховката са товари, разпоредбата на предходната алинея се прилага само ако страните са предвидили това в договора.

(3) Случаите, при които застрахователят може да извърши изоставянето, са:

1. безследно изчезване на кораба;

2. пълно реално погиване на кораба;

3. пълно конструктивно погиване на кораба, т.е., когато погиването е неминуемо или спасяването на кораба или поправянето му биха причинили разходи, несъразмерно високи в сравнение със застрахованата сума;

4. пленяване или конфискуване на кораба, когато застраховката покрива военни рискове и завладяване от пирати, ако тези състояния продължават повече от два месеца.

Изявление за изоставянето

Чл. 285. (1) Изявлението за изоставяне се извършва в писмена форма в срок от 6 месеца, от деня, в който изтичат сроковете по чл. 276 и 284.

(2) В изявлението за изоставяне застрахователят е длъжен да съобщи на застрахователя дали предметът на застраховката е обременен с вещни права и запори в полза на трети лица и дали има други застраховки за него.

(3) Ако застрахователят не извърши изоставянето в срока по ал. 1, той може да търси застрахователно обезщетение на общо основание.

Отхвърляне и отмяна на изоставянето

Чл. 286. (1) Застрахователят може да отхвърли искането за изоставяне на застрахования предмет, ако не са налице основанията на извършването му, както и в случаите, когато застрахователят наруши задълженията по чл. 288, ал. 2 и 3.

(2) Ако застрахователят установи, след като получи изявлението за изоставяне, че корабът не е погинал, той може да иска, ако е изплатил застрахователното обезщетение, застрахователят да му го върне обратно. В този случай застрахователят може да задържи само обезщетението за частични повреди, ако корабът ги е претърпял, поради риск, покрит от застраховката.

Действие на изоставянето

Чл. 287. (1) Правата върху застрахования предмет преминават върху застрахователя от деня, в който той приеме изявлението за изоставяне, или след изтичане на 30 дни, след като е получил изявлението за изоставяне и не го е отхвърлил изрично.

(2) Застрахователят може да се разпорежда със застрахования предмет, след като заплати застрахователното обезщетение.

Встъпване на застрахователя в правата срещу трети лица

Чл. 288. (1) Застрахователят, след като заплати обезщетението, встъпва в правата на застрахования или застрахования срещу третите лица за заплащане на вреди и загуби.

(2) Ако застрахователят се е отказал от правата си да търси вреди и загуби срещу третите лица, причинили щетата, покритата от застраховката, или виновно е направил невъзможно осъществяването им, застрахователят може да откаже да плати застрахователното обезщетение изцяло или за съответната част.

(3) Застрахователят или застрахованият е длъжен да предаде на застрахователя всички документи и други доказателства и да му съобщи всички данни, необходими, за да осъществи той правата срещу трети лица, в които встъпва.

Приспадане на обезщетението от трето лице

Чл. 289. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Ако застрахователят или застрахованият получи обезщетение за вредите от трети лица, застрахователят е длъжен да му заплати само разликата между сумата, подлежаща на изплащане съобразно с договора, и сумата, получена от третите лица.

Глава XI АВАРИИ

Понятие за обща авария

Чл. 290. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Обща авария се считат щетите, извънредните разходи или пожертвования, направени преднамерено или разумно за спасяване на кораба, навлото и товара от обща

опасност за участващите в общото морско начинание.

(2) Извънреден разход, извършен вместо разход, който следва да се отнесе към разходите за обща авария, се зачита за обща авария, но само до размера на избягнатия разход.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Следващите разпоредби се прилагат в случаите, когато по силата на договор между страните не е уговорено друго.

(4) (Нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Като обща авария се обезщетяват само такива загуби, вреди или разходи, които са пряка последица от аварията.

(5) (Нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Не се признават за обща авария:

1. загуби, вреди или разходи, направени във връзка с отстраняване на нанесени щети на околната среда или които са следствие от изтичане или изхвърляне на замърсяващи вещества от имуществото, участващо в общото морско начинание;

2. демюрейдж, загуба на пазар или понесена вреда, или разход, направен поради забавяне, по време на рейса или впоследствие;

3. всяка косвена загуба.

Съставни елементи на общата авария

Чл. 291. Към общата авария при условията на чл. 290 по-специално се отнасят:

1. (изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) щети, възникнали от изхвърляне зад борда на товар или принадлежности на кораба, а така също загуба или вреда, причинена на имуществото, включено в общото морско начинание при вземане на мерки за общото им спасяване, по-специално вследствие проникване на вода в трюмовете през откритите за изхвърляне на товара люкове или през други направени за това отвори;

2. (доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) щети, причинени на кораба или товара при гасене на пожар на борда на кораба, включително и щетите от потопяването на горящия кораб, или от изхвърлянето на брега на имущество от горящия кораб;

3. щетите, причинени на кораба или товара от преднамерено засядане на кораба;

4. щетите от повреждане на двигателите и другите машини или котлите на кораба, причинени при усилията да се снесе корабът от засядане;

5. извънредните разходи, извършени при засядане на кораба, по претоварването на товара, горивото или на предметите на корабното снабдяване от кораба на други плавателни съдове, за наемане на последните и за обратното натоварване върху кораба;

6. щетите от повреждане или погиване на товари, гориво или на предмети от снабдяването, причинени от преместването, разтоварването и обратното им натоварване и подреждане на кораба, а също така при съхранението им в случаите, когато разходите по извършването на тези дейности се признават за обща авария;

7. стойността на корабния инвентар или на предмети от снабдяването, изгорени по необходимост вместо гориво, като се приспадне стойността на предвиденото количество гориво, което би било изгорено. Стойността на това гориво се определя по пазарната цена в деня на отплаването от отпавното пристанище или в последното посетено пристанище;

8. разходите, направени с цел да се получи помощ, а така също и щетите, причинени на кораба или товара от корабите, които са оказвали помощ;

9. загубата на навлото, възникнала от загубата на товара, се обезщетява по общата авария, като от навлото му се изключват разходите, които превозвачът би извършил за реализирането на навлото, но които не са били извършени вследствие на пожертвованията.

Приравнени към общата авария разходи

Чл. 292. Към общата авария също така се отнасят или приравняват:

1. разходите, предизвикани от принудително отбиване на кораба в мястото на убежище или връщането му в мястото на натоварването поради нещастен случай или поради каквото и да било друго изключително обстоятелство, налагащо необходимостта от отбиване или връщане, за да се избегне общата опасност;

2. разходите, свързани с излизането на кораба с товара или с част от него от мястото на убежището или от мястото на натоварването в случаите на принудително връщане;

3. разходите за преместването или разтоварването на товара, горивото или предмети от снабдяването в мястото на натоварването, отбиването или убежището, когато това преместване или разтоварване са били необходими, за да се избегне обща опасност или за да се даде възможност да се отстранят повредите на кораба, предизвикани от нещастен случай или други извънредни обстоятелства, ако отстраняването им е било необходимо за безопасното продължаване на рейса;

4. разходите за обратното натоварване и поддръждане на товара, горивото и предметите за снабдяване, разтоварени при обстоятелствата, посочени в предходната точка в този член, както и всички разходи по опазването им, включително по застраховането им, ако такова е било направено;

5. разходите за работната заплата и издръжката на корабния екипаж, предметите за снабдяването му и горивото, понесени във връзка с удължаване на рейса в резултат от отбиването на кораба в мястото на убежище или връщането му в мястото на натоварване при обстоятелствата, указани в точки 1 и 3 на този член;

6. разходите за работната заплата и издръжката на корабния екипаж, възникнали при отбиването или допълнителното задържане на кораба в каквото и да било място вследствие нещастен случай или други извънредни обстоятелства, налагащи това, за да се избегне обща опасност или за да се отстранят повредите, причинени при посочените обстоятелства, ако ремонтът е бил необходим за безопасното продължаване на рейса. Разходите за гориво, предмети за снабдяване и пристанищни разходи, възникнали през време на задържането, също се приравняват към общата авария, освен ако тия разходи са извършени за ремонти, неспадаящи към общата авария;

7. предвидените в точки 1 до 6 разходи, ако те са възникнали поради прехода на кораба от мястото на убежище до друго място, поради невъзможността да се извърши ремонтът в мястото на убежище;

8. стойността на временния ремонт на кораба, извършен за обща безопасност в мястото на натоварването, отбиването или убежището, а също и стойността на временния ремонт на повредите, приети за обща авария. Стойността на временното отстраняване на случайните повреди, необходимо само за извършване на рейса, се обезщетява само до размера на тези предварителни разходи, които биха били отнесени към общата авария, ако това отстраняване не е било извършено, независимо от икономията, извършена в резултат на това от когото и да е от участниците в общата авария;

9. (нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) седем на сто годишна лихва върху разходите, пожертвованията и обезщетенията, които са признати за общоаварийни; лихвата се начислява до три месеца след датата на издаването на общоаварийния диспаш, като се взема предвид всяко частично плащане от интересите, участващи с общоаварийни вноски, или от депозитния общоаварийен фонд.

Негодност за плаване на кораба и отказ от пътуването

Чл. 293. В случаите, когато корабът бъде признат за негоден за плаване или се откаже от продължаване на рейса, към разходите за общата авария се отнасят само онези, направени за съхраняването, изплащане

заплатите на екипажа и неговата издръжка (чл. 291, точки 1 - 6) до момента на признаването на кораба за негоден или до отказа му да продължи рейса. В случай, когато корабът бъде признат за негоден за плаване или се откаже от продължаване на рейса, преди да бъде приключено разтоварването на товара, към общата авария се отнасят всички разходи, направени до завършването на разтоварването.

Щети, изключени от общата авария

Чл. 294. Не се признават за обща авария, даже и при наличие на условията, предвидени в чл. 290 на този кодекс:

1. стойността на изхвърления от кораба самозапалващ се товар и товар, който се превозва на кораба в несъответствие с приетите в морската търговия обичаи;

2. (изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) щетите, причинени от дима при пожар, по какъвто и да е начин, както и загубите от нагриването от пожар в тези части на кораба и товара, които са били обхванати от пожара;

3. щетите, причинени вследствие отсичане на разбити корабни части или други съоръжения, които са били отнесени от морската стихия;

4. щетите, причинени от форсирането или друга работа на машините, другите двигатели или котлите на кораба, който е в плаващо състояние, но е заседнал;

5. щетите, причинени от преднамерено засядане на кораба на плитковина при обстоятелства, които биха предизвикали засядането независимо от предприетите мерки; щетите обаче, причинени от снемането на такъв кораб при наличие на посочените в чл. 290 от този кодекс условия, се признават за обща авария;

6. всякакви щети или загуби, понесени от кораба или товара, вследствие увеличаване продължителността на рейса, като престои или търговски загуби.

Разпределение

Чл. 295. (1) Общата авария се разпределя между кораба, товара и навлото пропорционално на тяхната действителна стойност в мястото и по време на завършване на рейса.

(2) Общата авария се разпределя съгласно ал. 1 и когато опасността, причинила извънредните пожертвувания или разходи, е настъпила по вина на кой да е участник в общата авария или на трето лице. Разпределението на щетите не лишава участника в общата авария от правото на регресен иск срещу лицето, по вина на което са причинени щетите.

(3) Разпределение на щетите, считащи се за обща авария, се извършва също и тогава, когато действията, извършвани във връзка с общата авария, не са постигнали желаните резултати.

(4) (Нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Когато корабът е в пристанище или място при обстоятелства, които могат да са основание за претендиране на обезщетение като обща авария, а товарът или част от него се изпратят по предназначението им с друго транспортно средство, се запазват правата и задълженията по общата авария. Тези права и задължения трябва да бъдат максимално близки до тези, които биха съществували без такова изпращане.

(5) (Нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Делът, определен на товара за общоаварийното обезщетение, съгласно ал. 4, не трябва да надхвърля разходите, които биха понесли собствениците на товара, ако товарът би бил изпратен за тяхна сметка.

Размер на обезщетението на кораба

Чл. 296. (1) Размерът на обезщетението по обща авария за повреждане на кораба, неговите машини или принадлежностите трябва да съответствува на действителната стойност на поправянето на повредите или заменените части, но не може да превишава обичайната стойност на поправките или замяната на частите. В

случаите, когато старите материали или части са заменени с нови, от тази стойност се приспада "ново вместо старо".

(2) От стойността на временните поправки на кораба, която спада към обща авария, приспадания "ново вместо старо" не се правят.

(3) Когато не е имало поправка, взема се предвид съответното намаление на стойността на кораба, което не може да превишава нормалната стойност за поправка.

(4) В случаите на действителна или пълна конструктивна загуба на кораба сумата, полагаща се като обезщетение по общата авария за повреда на кораба, се начислява въз основа на оценката на кораба в неповредено състояние, като се приспадне от нея обикновената стойност на поправките, които не се считат за обща авария, и сумите, получени от продажбата на кораба, ако той е бил продаден.

Размер на обезщетението за товари

Чл. 297. (1) Подлежащата на обезщетение по обща авария загуба поради повреда или погиване на пожертвувания товар се определя по цената на товара в деня на пристигането на кораба в местоназначението на товара.

(2) Ако корабът не е пристигнал до пристанището на местоназначението на товара, подлежащата на обезщетение загуба се определя по цената на товара в пристанището на местоназначението му в деня на разтоварването или изхвърлянето на товара.

(3) В случай на продажба на повредения товар обезщетението се определя от разликата между неговата стойност в неповредено състояние и сумата, получена от неговата продажба, освен ако размерът на тази щета не е бил уговорен по друг начин.

Разходи за спасяване

Чл. 297а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Разходите за спасяване, направени от страните в морското начинание, независимо дали са уговорени между тях, се обезщетяват по реда на общата авария, ако спасителните операции са били извършени с цел предпазване от опасност на имуществото, участващо в общото морско начинание.

(2) Разходите, обезщетявани по реда на общата авария, включват всяко спасително възнаграждение, в което са взети предвид уменията и усилията на спасителите за предотвратяване или намаляване на увреждането на околната среда.

(3) Специалното обезщетение, което се плаща на спасителя от корабособственика, не се обезщетява като обща авария.

Разходи за повреди, причинени на машини и котли на кораб

Чл. 297б. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Повредите, причинени на машините и котлите на кораб, който се намира в плитчина и в опасно положение, при усилията за снемане от плитчината, се обезщетяват като обща авария, ако се докаже, че са възникнали от действителното намерение да се снесе корабът на вода, заради общата безопасност с риск от тези повреди. Загубите или повредите, причинени от работата на двигателните машини и котлите, не се обезщетяват по реда на общата авария, ако корабът е бил в плаващо състояние.

Разходи за разтоварване на заседнал кораб и последвали вреди

Чл. 297в. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) В случаите, когато товарът, корабното гориво и запасите на кораб, намиращ се в плитчина, бъдат разтоварени като общоавариен акт, допълнителните разходи за разтоварване, наемане на лихтери и обратно натоварване (ако са направени такива), както и всякакви загуби или вреди по имуществото, участващо в общото морско начинание, вследствие на горните действия, се

отнасят към общата авария.

Изчисление на обезщетението

Чл. 298. (1) Върху сумата на разходите, които подлежат на обезщетение по обща авария (освен работната заплата и издръжката на екипажа, стойността на горивото и предметите за снабдяване, които не са заменени по време на рейса), се начислява 2 % в полза на страната, която е направила тези разходи. За обща авария се считат също така необходимите разходи за получаване на средства чрез заем или по друг начин, а също така и загубата, понесена от собственика на товара, който е продаден, за да се получат средства.

(2) За обща авария се считат също застрахователните суми, с които се авансират разходи по общата авария.

Исключени товари

Чл. 299. Щетите, произлезли от загубване или повреждане на товара, който е бил натоварен на кораба без знанието на корабоприетателя или който при приемането му за превоз е бил неправилно обявен, не се включва в общата авария. Такъв товар, ако бъде спасен, участва с вноски в общата авария съгласно общите правила.

Щети при товар с обявена стойност

Чл. 300. Щетите, произлезли от загубване или повреждане на товара, стойността на който при приемането за превоз е била обявена по-ниско от действителната стойност, се пресмятат в общата авария според обявената стойност. Тежащите върху този товар задължения, произтичащи от участието в общата авария, се разпределят съгласно действителната стойност на товара.

Определяне общата стойност на имуществата

Чл. 301. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Общата стойност на имуществата, участващи за покриване на общата авария (контрибуционна стойност), се определя по действителната чиста стойност на имуществата при завършване на рейса с прибавяне към тази сума обезщетенията по общата авария за пожертвваното имущество, ако тази сума вече не е включена. При това от сумата на цената за превоз на товари и цената за превоз на пътници, рискът за който се носи от корабоприетателя, се изключват разходите и работната заплата на екипажа за дадения рейс, които превозвачът не е могъл да заплати, когато корабът или товарът са погинали при обстоятелства, признати за обща авария и които вследствие на това не са били признати за обезщетяване по реда на общата авария.

(2) Изключват се от стойността на имуществата всички признати за частична авария разходи, които са били направени в съответствие с това имущество след обявяване на общата авария.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Стойността на багажа и личните вещи на пътниците не се включват в контрибуционната стойност.

Диспашори.Доброволен арбитраж

Чл. 302. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Установяването на обща авария, на разходите, пожертвованията по нея и разпределението на вноските между кораба, товара и навлото се извършва с диспаш по искане на заинтересуваните страни.

(2) Правоспособност "диспашор" се придобива при условия и по ред, определени с наредбата по чл. 310.

(3) Видът на аварията се установява с постановление на диспашора, което може да се оспори чрез доброволен арбитраж, когато такъв е уговорен между страните в коносамента. Ако страните са уговорили доброволен арбитраж, те могат да оспорят постановлението на диспашора в 30-дневен срок от обявяването

му в "Държавен вестник". Предявяването на иска спира производството по диспаша. Арбитражното решение е окончателно и слага край на спора. То може да бъде отменено по реда на Закона за международния търговски арбитраж.

Прилагане на обичаи

Чл. 303. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) При липса на уговорки или непълноти на закона диспашорът се ръководи при определяне вида на аварията, изчисляване размера на общата авария и съставяне диспаша от международните обичаи на търговското корабоплаване.

Тежест на доказване

Чл. 304. (1) На страните, на които се приспада разпределението по общата авария, тежи задължението да доказват, че заявените щети или разходи действително следва да бъдат признати като обща авария.

(2) Всички материали, на основание на които се съставя диспашът, следва да бъдат държани на разположение на диспашора и последният по искане на заинтересуваните лица е длъжен да издава заверени от него копия на тези материали.

(3) (Нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Всички страни, претендиращи обезщетение по реда на общата авария, писмено уведомяват диспашора за претърпените загуби или разходи в срок 12 месеца от датата на завършване на общото морско начинание.

(4) (Нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) В случаите, когато страните, претендиращи обезщетение, не уведомят диспашора или ако в 12-месечен срок от искането за такова уведомление не представят доказателства в подкрепа на претенцията си, диспашорът има право да преценява размера на вноската или стойността на участващия интерес въз основа на наличната информация. Преценката може да бъде променена само на основание, че е явно неправилна.

Такси за диспаша

Чл. 305. За съставяне на диспаша се събира такса, която се включва в сметката на общата авария и се разпределя между всички заинтересувани лица пропорционално на дяловото им участие в общата авария.

Оспорване на диспаша

Чл. 306. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Заинтересуваните лица могат по исков ред да оспорят диспаша пред Софийския градски съд в едномесечен срок от обявлението в "Държавен вестник" за окончателното съставяне на диспаша, когато общата авария е станала в каботажно плаване, и в шестмесечен срок, когато това е станало в задгранично плаване.

(2) Когато страните са уговорили в коносаментата арбитраж, оспорването на диспаша се извършва пред арбитражен съд в сроковете по ал. 1. Арбитражното решение е окончателно и слага край на спора. То може да бъде отменено по реда на Закона за международния търговски арбитраж.

Приключване на диспаша

Чл. 307. Изпълнителните листове по влезлите в сила диспаша се издават на заинтересуваните лица от Софийския градски съд по реда на Гражданско-процесуалния кодекс.

Задържане

Чл. 308. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Превозвачът може да откаже да предаде товарите или да ги предаде за пазене в склад до внасяне на депозит или представяне на гаранция за вноската, която се припада на товарите.

Частна авария

Чл. 309. (1) Частни аварии са всички щети на кораба, товара или навлото, които не са обща авария.

(2) Щетите, признати за частна авария, се понасят от този, който ги е претърпял, или от този, който е отговорен за тяхното причиняване.

Ред за установяване на щети

Чл. 310. Редът за установяване на щетите, представляващи обща или частна авария, тяхното разпределение и пр. се определят с наредба от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и министъра на правосъдието.

Глава XII

СБЛЪСКВАНИЯ НА КОРАБИТЕ

Приложно поле

Чл. 311. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Разпоредбите на тази глава се прилагат при сблъсквания между кораби, както и между кораби и водни самолети, други плаващи или закотвени съоръжения.

(2) Същите разпоредби се прилагат и когато щетите са причинени от един кораб на друг или на намиращите се на него лица, товари и други имущества поради извършване или неизвършване на маневра или вследствие неспазване правилата за корабоплаване, даже и когато не е последвало сблъскване.

Последици от сблъскване без вина

Чл. 312. (1) При сблъскване, станало поради случайно събитие, непреодолима сила или ако причината за сблъскването не може да се установи, загубите се понасят от кораба, който ги е претърпял.

(2) Разпоредбата на ал. 1 се прилага и когато корабите или един от тях са били закотвени в момента на сблъскването или закрепени по друг начин.

Вина за сблъскването

Чл. 313. (1) При сблъскване, станало поради неправилни действия или пропуск на един от корабите, загубите се понасят от кораба, по чиято вина е станало сблъскването.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Вина е налице, когато корабът, причинил сблъскването:

1. не отговаря на изискванията за мореходност;
2. не е надлежно комплектован с радио- и навигационни средства, технически съоръжения и екипаж;
3. не е спазил разпоредбите на Международните правила за предотвратяване сблъскванията на корабите по море или разпоредбите на Правилника за плаване по р. Дунав;
4. не се е съобразил със специфичните корабоплавателни условия в района на плаване;
5. не се е съобразил с дадени му указания от компетентен орган или от екипажа на другия кораб (другите кораби) или плаващо съоръжение;
6. не е действал съобразно добрата морска практика.

Сблъскване по вина на няколко кораба

Чл. 314. (1) Ако сблъскването е станало по вина на няколко кораба, всеки от тях отговаря съразмерно

степената на своята вина за щетата, нанесена на останалите кораби или на имуществото, намиращо се на тях. Ако степената на вината е еднаква или не може да се установи, корабите отговарят поравно.

(2) За щетите, последвали от смъртта, телесната повреда или разстройството на здравето, корабите, които имат вина за сблъскването, отговарят солидарно. Корабът, който въз основа на солидарната отговорност е заплатил част, по-висока от припадащата му се, има право на обратен иск към другите кораби за надплатената сума.

Сблъскване по вина на пилота

Чл. 315. Правилата на чл. 312, 313 и 314 се отнасят и до случаите, когато сблъскването е станало по вина на пилота, дори и когато ползването на услугите му е било задължително.

Задължения на капитаните

Чл. 316. (1) Капитанът на всеки от сблъскалите се кораби е длъжен да се притече на помощ на другия кораб, на екипажа и пътниците му, ако може да направи това без сериозна опасност за своя кораб, екипаж и пътници.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Капитаните на сблъскалите се кораби са длъжни да си съобщят един на друг името на кораба, пристанището на домуване, мястото, откъдето е отпътувал, и местоназначението на кораба, и незабавно уведомяват за събитието Изпълнителна агенция "Морска администрация".

(3) За нарушения на горните задължения капитанът носи установената от законите отговорност.

(4) Корабопритежателят не носи отговорност за неизпълнение на тези задължения от страна на капитана.

Приложение на разпоредбите към военни кораби

Чл. 317. (1) Разпоредбите на тази глава се прилагат съответно и към корабите, плаващи под военноморско знаме.

(2) Корабите, посочени в горната алинея, не носят отговорност за вредата, нанесена на други кораби при сблъскване или други действия при изпълнение на служебни задачи в границите на учебните полигони и на районите, обявени за опасни за плаване. Това не освобождава капитаните на тези кораби от предвидените в тази глава задължения да дадат необходимата помощ или да съобщят данните по чл. 316 в степен, която се определя по установения ред.

Глава XIII СПАСЯВАНЕ (Загл. изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)

Приложно поле (Загл. изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)

Чл. 318. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Разпоредбите на тази глава се прилагат при спасяване и оказване на помощ по море, река или в други води на намиращите се в опасност кораби и на други плаващи или закотвени съоръжения.

(2) Правилата на настоящата глава се прилагат също и към кораби, плаващи под военноморско знаме.

Възнаграждение за спасяване

Чл. 319. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Всяко действие с полезни резултати за оказване на помощ или спасяване на изложен на опасност кораб, на намиращи се на него или на произхождащ от него товар или

други вещи, а така също и за запазване на навлото и цената за превозваните пътници дава право на спасителя да получи справедливо възнаграждение.

(2) Възнаграждението се заплаща и в случаите, когато спасяващият и спасеният кораб принадлежат на един и същ корабпритежател.

(3) Когато помощта или спасяването не са дали полезни резултати, възнаграждение не се заплаща.

(4) Няма право на възнаграждение и екипажът на кораба, изложен на опасност.

Спасяване при договор за влачене

Чл. 320. Няма право на възнаграждение спасителите, които са направили услуги въпреки изричната и разумна забрана на капитана на кораба, търпящ бедствие, както и действията за спасяване, произтичащи от договора за влачене.

Спасяване на хора

Чл. 321. Спасените хора не плащат възнаграждение за спасяването си. Спасителите на хора имат право на справедлива част от общото възнаграждение за спасеното имущество наравно със спасителите на имуществото, когато спасяването на хората е извършено във връзка с произшествието, което е наложило спасяването на това имущество.

Размер на възнаграждението

Чл. 322. (1) Размерът на възнаграждението се определя по споразумение между страните, а при липса на споразумение - от съда или арбитража.

(2) Всяко споразумение за спасяване, сключено в момента и под влияние на опасността, може да бъде обявено за недействително или изменено от съда или арбитража, ако се установи, че условията на споразумението са несправедливи.

Определяне на възнаграждението

Чл. 323. (1) Съдът или арбитражът определят възнаграждението според обстоятелствата на случая, като вземат предвид:

1. резултатите от спасяването;
2. усилията и заслугите на спасителите;
3. опасностите, на които е бил изложен спасеният кораб и неговите пътници, екипаж и товар;
4. опасностите, на които са били изложени спасяващият кораб, съоръженията му и спасителите;
5. загубеното време от спасителите при спасяването;
6. понесените разходи и щети от спасителите;
7. възможните отговорности на спасителя пред трети лица и други рискове;
8. стойността на съоръженията и материалите на спасителя, употребени за спасяване;
9. специалното предназначение на спасяващия кораб.

(2) Освен това трябва да се вземе предвид и стойността на спасеното имущество.

Максимален размер на възнаграждението

Чл. 324. Възнаграждението не може да превиши стойността на спасеното имущество.

Основания за намаляване на възнаграждението

Чл. 325. Възнаграждението може да бъде намалено или изцяло отхвърлено, ако спасителят по своя вина е направил необходимо спасяването или във връзка със спасяването е извършил кражба, присвояване или други измамни действия.

Стойност на спасеното имущество

Чл. 326. Стойността на спасеното имущество се определя от неговата оценка в мястото, в което се намира след спасяването, ако е било продадено - от получената сума, като се приспадат и в двата случая установените такси и мита, както и разходите по разтоварването, пазенето и оценяването или продажбата на имуществото.

Разпределение на възнаграждението между няколко спасители

Чл. 327. Разпределението на възнаграждението между няколко спасители се извършва по тяхно споразумение, а при липса на споразумение - по решение на съда или арбитража.

Разпределение на възнаграждението между корабоприетеля, екипажа и други правоимащи

Чл. 328. (1) Разпределението на възнаграждението между корабоприетеля, членовете на екипажа и другите правоимащи лица се извършва, след като се приспадат разходите и щетите по спасяването.

(2) Половината от останалата сума се отрежда на корабоприетеля, а другата половина - на капитана, останалите членове на екипажа и другите правоимащи лица съгласно наредба на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

(3) Спрямо размера на тези възнаграждения не се прилагат разпоредбите за трудовите възнаграждения, допълнителните възнаграждения, премиите и други, както и за данъците.

Глава XIV ИЗВАЖДАНЕ НА ПОТЪНАЛО ИМУЩЕСТВО

Приложно поле

Чл. 329. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., доп., бр. 52 от 2015 г.) Имущество (кораб, части от кораб, предмет от корабно стъкмяване, товари и други), потънало в териториалното море, вътрешните морски води, изключителната икономическа зона и вътрешните водни пътища на Република България (в това число имущество, изхвърлено на плитковина или на брега), подлежи на изваждане или изтегляне при условия и по ред, определени в наредба на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Изваждане на собствено имущество

Чл. 330. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Собственик на потънало имущество, който има намерение да извади това имущество, трябва да извести за това Изпълнителната агенция "Морска администрация" в едногодишен срок от потъването на имуществото.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Изпълнителната агенция "Морска администрация" определя според обстоятелствата достатъчен срок за изваждане и реда за извършване на работите по изваждането, за което уведомява собственика.

Задължително изваждане на потънало имущество

Чл. 331. (1) (Доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) В случаите, когато потъналото имущество съставлява опасност или препятствие за корабоплаването или заплаха за околната среда, морската промишленост, хидротехническите или други работи, собственикът на имуществото е длъжен да го извади по нареждане на Изпълнителната агенция "Морска администрация" в установения от последната срок.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Ако собственикът на потънало имущество е неизвестен, Изпълнителната агенция "Морска администрация" прави еднократна публикация в "Държавен вестник" за срока, установен за изваждане на потъналото имущество. Ако на Изпълнителната агенция "Морска администрация" е известна националната принадлежност на собственика на потъналото имущество, тя уведомява и съответната администрация на държавата на знамето.

Изваждане от Изпълнителна агенция "Морска администрация" (Загл. изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)

Чл. 332. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Изпълнителната агенция "Морска администрация" може да не разреши на собственика на потъналото имущество да го извади със свои средства или със средства на избрани от него физически или юридически лица. При такива случаи изваждането на имуществото се извършва от органите на агенцията за сметка на собственика на имуществото.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) В случаите по чл. 331, ал. 1 Изпълнителна агенция "Морска администрация" има право да вземе необходимите мерки за незабавно изваждане на потъналото имущество, за изтеглянето му по друг начин, а при необходимост - и за неговото унищожаване.

Предаване на изваденото имущество

Чл. 333. (1) Имуществото, извадено или изтеглено от Изпълнителната агенция "Морска администрация" в съответствие с разпоредбите на чл. 332, ал. 1 и в случаите на непосредствена опасност за корабоплаването, се предава на неговия собственик след заплащане стойността на разходите за изваждането (изтеглянето) и другите понесени във връзка с това щети, при условие, че от момента на изваждането на имуществото не е изтекла повече от една година.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.).

Продажба на извадено имущество

Чл. 333а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Изпълнителна агенция "Морска администрация" поканва собственика или застрахователя на потънало имущество в 14-дневен срок да заплати разноските по изваждането и да получи имуществото си.

(2) Когато собственикът е неизвестен, не се яви или откаже да заплати разноските след изтичането на 14-дневния срок, Изпълнителна агенция "Морска администрация" пристъпва към продажба на имуществото чрез търг с явно наддаване.

(3) Когато липсва възможност или не е целесъобразно съхраняването на изваденото имущество, Изпълнителна агенция "Морска администрация" има право да продаде имуществото при условия и по ред, определени със заповед на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и министъра на правосъдието.

(4) Получените приходи от търга постъпват в бюджета на Изпълнителна агенция "Морска администрация".

Последици от неизваждането

Чл. 334. Собственик на потънало имущество, който не е направил заявление или не извади имуществото в срока, предвиден в чл. 330 и 331, загубва правата си над него.

Възнаграждение за случайно извадено имущество

Чл. 335. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) В случаите, когато потъналото имущество бъде извадено случайно, лицето, което го е извадило, е длъжно да го предаде на най-близкото териториално звено на Изпълнителна агенция "Морска администрация". Това лице има право да получи възнаграждение в размер на 1/3 от стойността на изваденото имущество.

Военно имущество

Чл. 336. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Изваждането на предметите, които са военни имущества, се извършва от компетентните служби на Министерството на отбраната. Когато тези имущества се намират в териториалното море и вътрешните води на Република България, изваждането се извършва съгласувано с министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Изваждане на потънало имущество в забранени за плаване райони

Чл. 337. Изваждане на имущество, потънало в райони, където в съответствие със законодателството за запазване на държавните граници на Република България е забранено плаването на кораби, се извършва при спазване на разпоредбите на тази глава при условие, че е дадено разрешение за изваждане от Министерството на отбраната.

Отговорност на корабоприетателя

Чл. 337а. (Нов – ДВ, бр. 52 от 2015 г.) (1) Корабоприетателят е отговорен за разходите за определяне на местонахождението, обозначаване и изваждане на потънало имущество.

(2) Корабоприетателят не носи отговорност за разходите за определяне на местонахождението, обозначаване и изваждане на потънало имущество, ако докаже, че морското произшествие, довело до потъване на имущество:

1. е резултат на война, размирици, гражданска война, бунт или природно явление от извънреден, неизбежен и непреодолим характер;

2. е възникнало изцяло поради действие или бездействие, извършени с намерение да бъдат причинени щети от трета страна, или

3. е възникнало изцяло поради небрежност или други неправомерни действия на компетентните органи, отговорни за поддръжката на светлинните или други навигационни средства, изпълняващи тези функции.

Обхват на обезщетението

Чл. 337б. (Нов – ДВ, бр. 52 от 2015 г.) Обезщетението обхваща претърпените загуби до размера на разходите за определяне на местонахождението, обозначаване и изваждане на потънало имущество. Обезщетението не може да надхвърля размера на застраховката или друга финансова гаранция, покриваща отговорността на корабоприетателя за разходите за определяне на местонахождението, обозначаване и изваждане на потънало имущество.

Ограничена отговорност на корабоприетателя

Чл. 337в. (Нов – ДВ, бр. 52 от 2015 г.) Корабоприетателят и лицето, което е предоставило застраховка или други финансови гаранции, ограничават своята отговорност за разходите за определяне на местонахождението, обозначаване и изваждане на потънало имущество до лимита, определен в Протокола от 1996 г. за изменение на Конвенцията относно ограничаване на отговорността при морски иски от 1976

г., съставен в Лондон на 2 май 1996 г. (ратифициран със закон – ДВ, бр. 43 от 2005 г.) (ДВ, бр. 77 от 2005 г.).

Финансови обезпечения и издаване на свидетелство

Чл. 337г. (Нов – ДВ, бр. 52 от 2015 г.) (1) Корабопритежателят на кораб с бруто тонаж 300 или повече тона е длъжен да има застраховка, банкова гаранция или друго финансово обезпечение, покриващо съответната стойност по чл. 337б.

(2) Всеки кораб с бруто тонаж 300 или повече тона, плаващ под българско знаме, трябва да има на борда свидетелство, издадено от Изпълнителна агенция "Морска администрация" при условия и по ред, определени с наредбата по чл. 86, и удостоверяващо наличието на обстоятелствата по ал. 1.

(3) Изпълнителна агенция "Морска администрация" може да издава свидетелство, удостоверяващо наличието на обстоятелствата по ал. 1, на кораб, плаващ под знамето на държава, която не е страна по Международната конвенция от Найроби за изваждане на потънало имущество, 2007 г. (ратифицирана със закон – ДВ, бр. 92 от 2011 г.), при условия и по ред, определени с наредбата по чл. 86.

(4) Всеки кораб, който посещава българските морски пристанища, или морска инсталация с бруто тонаж 300 или повече тона трябва да има на борда свидетелство, удостоверяващо наличието на застраховка, банкова гаранция или друго финансово обезпечение за покриване на отговорността за разходите за определяне на местонахождението, обозначаване и изваждане на потънало имущество, или свидетелство за регистрация, издадено от компетентните органи на държавата, под чието знаме плава корабът, удостоверяващо правото ѝ на собственост и отговорността за разходите за определяне на местонахождението, обозначаване и изваждане на потънало имущество, покрити до размера по чл. 337б.

(5) Изпълнителна агенция "Морска администрация" води регистър на издадените свидетелства.

Глава XV

ОГРАНИЧЕНА ОТГОВОРНОСТ НА КОРАБОПРИТЕЖАТЕЛЯ

Случаи на ограничена отговорност

Чл. 338. Корабопритежателят отговаря ограничено за:

1. щети, причинени на трети лица от капитана на кораба, от други членове на екипажа, от пилота и от всяко друго лице, обслужващо кораба при изпълнение на техните задължения;

2. щети, причинени на товара, който е приет за превоз, или на друго имущество, което се намира на кораба;

3. щети, произлезли от неизпълнение или лошо изпълнение на договора за морски превоз на товара;

4. възнаграждение за оказване на помощ;

5. задълженията по разпределението при обща авария по отношение на дължимата част от корабопритежателя;

6. (изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) задълженията, свързани с изваждането, пренасянето, съхраняването, премахването или разрушаването на потънало имущество, както и задължението за заплащане на причинени щети на пристанищни съоръжения, пристанищни басейни и плавателни водни пътища;

7. задълженията, основани на действията, извършени от капитана без специално пълномощно от

корабопритежателя, а по силата на общите му законни правомощия, с цел да се запази корабът или да продължи рейса си, даже ако тези действия са предизвикани от недостатъчно или неправилно стъкмяване или снабдяване преди започване на рейса.

Исключване на ограничената отговорност

Чл. 339. Правилата за ограничаване отговорността на корабопритежателя, установени в предходния член, не се прилагат:

1. за задължения към членовете на екипажа или други лица, заангажирани с обслужването на кораба;
2. за задължения, възникнали вследствие лична вина на корабопритежателя;

3. (нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) за обезщетения за причинени вреди на живи морски ресурси в нарушение на условията за издаване на разрешително за извършване на стопански риболов.

Предела на ограничената отговорност

Чл. 340. В случаите на ограничена отговорност на корабопритежателя той отговаря само до размера на сумата, образувана от стойността на:

1. кораба;
2. (изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) превозната цена в момента на възникване на основанието на иска;

3. полагащите се на кораба вноски за обезщетение при обща авария и възнаграждения за причинени щети на кораба след започване на рейса и невъзстановени още, с изключение на застрахователните обезщетения.

Размер на отговорността

Чл. 341. (1) Отговорността на корабопритежателя в случаите на чл. 338, точки 1, 2, 3 и 4, не може да надвишава сумата, равняваща се на 3/10 от стойността на кораба за обезщетение на имуществените вреди и на още 4/10 от същата стойност за обезщетение на личните увреждания.

(2) Ако сумата, определена за обезщетение на личните увреждания, се окаже недостатъчна, неудовлетворената част подлежи на пропорционално заплащане от сумата, предвидена за обезщетение на имуществените вреди.

(3) Спрямо чуждестранните кредитори държавите, които са установили по-малка отговорност в сравнение с отговорността по този кодекс, корабопритежателят отговаря само до този по-нисък предел.

(4) Ако законът на друга държава съдържа правила за отговорност, които са по-тежки, срещу кораб, експлоатиран от български собственик, отколкото тези, съдържащи се в тази глава, спрямо корабите, регистрирани в тази държава, ще се прилагат правилата за по-тежка отговорност на чуждия закон.

Определяне стойността на кораба

Чл. 342. Стойността на кораба се определя, както следва:

1. за вземания, свързани със сблъскване, авария и други произшествия, възникнали до пристигането на кораба в най-близкото пристанище, оценката се извършва според състоянието на кораба в момента на пристигането му в това пристанище. Ако до този момент някое ново произшествие, несвързано с първото, е намалило стойността на кораба, причиненото по този начин намаление на стойностите не се взема под внимание. Ако произшествието е станало през време на престоя на кораба в пристанището, оценката се извършва според състоянието на кораба в пристанището след произшествието;

2. за вземанията, възникнали от договора за превоз, а също така и по отношение на всички вземания във връзка с товара, макар и непроизтичащи от договора за превоз, освен в случаите, предвидени в точка 1 на този член, оценката се извършва според състоянието на кораба в пристанището на назначението на товара или в мястото, където рейсът е прекъснат. Ако товарът е предназначен за няколко пристанища и ако причинената повреда е настъпила вследствие на каквато и да е обща причина, оценката се извършва съобразно състоянието на кораба в първото от тези пристанища;

3. във всички други случаи, предвидени в чл. 338, корабът се оценява според състоянието му в момента на пристигане в последното пристанище на назначението.

Изооставяне на кораб

Чл. 343. Корабопритежателят може да се освободи от отговорност по задълженията си в случаите на чл. 338, точки 4, 5 и 7, като изостави кораба (абандон), навлото и останалите суми по чл. 340 от този кодекс.

Действие на изоставянето

Чл. 344. (1) Изоставянето може да се направи в полза на всички кредитори или само на някои от тях.

(2) Заявлението за изоставяне се вписва в регистъра, където е вписан корабът, като вписването се съобщава на кредиторите, в полза на които се прави изоставянето. В заявлението се посочват причините за изоставянето, размерите на навлото, както и имената, местожителствата и вземанията на кредиторите, известни по време на заявлението.

(3) Компетентен съд за решаване на споровете по ликвидиране на изоставеното имущество е окръжният съд, в района на който е вписан корабът.

Действие на гаранциите

Чл. 345. Гаранциите или обезпеченията, които корабопритежателят представя в размер на своята ограничена отговорност, са предназначени за всички лица, по отношение на които корабопритежателят отговаря.

Други лица, приравнени към отговорността на корабопритежателя

Чл. 346. Разпоредбите за ограничената отговорност на корабопритежателя се прилагат съответно и към другите лица, които експлоатират кораба от свое име и за своя сметка, макар и да не са собственици, включително и като наематели на кораб, за задължения по член 338 от този кодекс.

Глава XVa

(Нова - ДВ, бр. 55 от 2004 г.)

ОТГОВОРНОСТ НА КОРАБОПРИТЕЖАТЕЛЯ НА НЕФТЕН ТАНКЕР ЗА ЩЕТИ ПРИ ЗАМЪРСЯВАНЕ С НЕФТ ИЛИ НЕФТЕНИ ПРОДУКТИ (Загл. изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.)

Отговорност на корабопритежателя на нефтен танкер (Загл. изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.)

Чл. 346а. (Нов - ДВ, бр. 55 от 2004 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Корабопритежател на нефтен танкер носи отговорност за щетите, причинени от замърсяване с нефт или нефтени продукти, при произшествие с танкера.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Корабопритежателят не носи отговорност за щетите, настъпили в резултат на:

1. непреодолима сила;
2. умишлени действия или бездействия на трети лица;
3. виновно поведение на органите, отговорни за поддръжката на навигационните средства на брега.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Ако щетите са възникнали в резултат на виновно поведение на увредения, корабоприитежателят може да бъде освободен от отговорност или да се намали обезщетението.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) При възникване на произшествие с два или повече танкера, в резултат на което са настъпили щети от замърсяване с нефт или нефтени продукти, корабоприитежателите на всички танкери, участващи в произшествието, ако не са освободени от отговорност по ал. 2, носят солидарна отговорност.

Обхват на обезщетението

Чл. 346б. (Нов - ДВ, бр. 55 от 2004 г.) Обезщетението обхваща претърпените загуби до размера на разходите, необходими за възстановяване на околната среда, както и разходите за предприетите превантивни мерки с цел ограничаване на щетите и последвалите от това загуби.

Ограничена отговорност на корабоприитежателя (Загл. изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.)

Чл. 346в. (Нов - ДВ, бр. 55 от 2004 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Корабоприитежателят може да ограничи своята отговорност за всяко произшествие:

1. до левовата равностойност на 3 млн. специални права на тираж на Международния валутен фонд - за танкери с тонаж до 5000 бруто тона;
2. до левовата равностойност на сбора от сумата по т. 1 и 420 специални права на тираж за всеки бруто тон над 5000 бруто тона, но не повече от 59,7 млн. специални права на тираж - за танкери с тонаж над 5000 бруто тона.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Корабоприитежателят може да ограничи отговорността си до размера по ал. 1, ако представи обезпечение пред съда по реда на чл. 180 и 181 от Закона за задълженията и договорите за размера на неговата отговорност по ал. 1, прието за достатъчно от съда.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Корабоприитежателят не може да ограничи отговорността си, ако щетите са възникнали в резултат на негово виновно поведение.

Финансови обезпечения и издаване на свидетелство (Загл. изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.)

Чл. 346г. (Нов - ДВ, бр. 55 от 2004 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Корабоприитежателят на танкер, превозващ като товар повече от 2000 т нефт в наливно състояние, е длъжен да има застраховка, банкова гаранция или друго финансово обезпечение, покриващи съответната стойност по чл. 346в, ал. 1.

(2) Всеки танкер, плаващ под българско знаме и превозващ като товар повече от 2000 т нефт в наливно състояние, трябва да има на борда свидетелство, издадено от Изпълнителна агенция "Морска администрация" при условия и по ред, определени с наредбата по чл. 86, и удостоверяващо наличието на обстоятелствата по ал. 1.

(3) Изпълнителна агенция "Морска администрация" може да издава свидетелство, удостоверяващо наличието на обстоятелствата по ал. 1, на танкер, плаващ под знамето на държава, която не е страна по Международната конвенция за гражданска отговорност за щети от замърсяване с нефт - 1992 г., при условия и по ред, определени с наредбата по чл. 86.

(4) Танкер, плаващ под знамето на държава, която е страна по Международната конвенция за

гражданска отговорност за щети от замърсяване с нефт - 1992 г., и превозвач като товар повече от 2000 т нефт в наливно състояние, трябва да има на борда свидетелство, удостоверяващо наличието на застраховка, банкова гаранция или друго финансово обезпечение за покриване на отговорността за щети от замърсяване с нефт или нефтени продукти, или свидетелство, в което се декларира, че корабът е собственост на тази държава и отговорността за щети от замърсяване с нефт или нефтени продукти е покрита до размера по чл. 346в, ал. 1, издадено от компетентните органи на държавата, под чието знаме плава корабът.

(5) Изпълнителна агенция "Морска администрация" води регистър на издадените свидетелства.

Глава XVб

(Нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г.)

ОТГОВОРНОСТ НА КОРАБОПРИТЕЖАТЕЛЯ ЗА ЩЕТИ ПРИ ЗАМЪРСЯВАНЕ С КОРАБНО ГОРИВО

Отговорност на корабоприТЕЖАТЕЛЯ

Чл. 346д. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) (1) КорабоприТЕЖАТЕЛЯТ по време на инцидента е отговорен за щетите от замърсяване, причинени от корабно гориво на борда на кораба или произхождащо от кораба.

(2) Ако инцидентът представлява поредица от събития с един и същ произход, отговорността се носи от корабоприТЕЖАТЕЛЯ в момента на настъпване на първото събитие.

(3) КорабоприТЕЖАТЕЛЯТ не носи отговорност за щети от замърсяване, ако докаже, че е налице едно от следните условия:

1. щетите са резултат от война, военни действия, гражданска война, бунт или естествен феномен от изключителен, неизбежен или непреодолим характер;

2. щетите са изцяло причинени от действие или бездействие, извършени с намерение да се причинят щети от страна на трето лице;

3. щетите са причинени от небрежност или други неправомерни действия на правителство или други власти, отговорни за поддръжката на светлините или други навигационни средства, изпълняваща тази функция.

(4) Отговорността на корабоприТЕЖАТЕЛЯ е солидарна, в случай че:

1. повече от едно лице е отговорно по ал. 1 и 2;

2. е възникнал инцидент с два или повече кораба и вследствие на това са нанесени щети от замърсяване, които не могат да бъдат разумно разпределени.

(5) Ако корабоприТЕЖАТЕЛЯТ докаже, че щетите от замърсяване са изцяло или отчасти от действие или бездействие, извършено с цел да се причинят щети от лицето, което става жертва на щетите, или от небрежност на това лице, собственикът на кораба може да бъде освободен от отговорност към това лице напълно или отчасти.

Обхват на обезщетението

Чл. 346е. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Обезщетението обхваща претърпените загуби до размера на разходите, необходими за възстановяване на околната среда, както и разходите за предприетите превантивни мерки с цел ограничаване на щетите и последвалите от това загуби. Обезщетението не може да надхвърля размера на застраховката или другата финансова гаранция, покриваща отговорността на корабоприТЕЖАТЕЛЯ за щети от замърсяване.

Ограничена отговорност на корабоприитежателя

Чл. 346ж. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Корабоприитежателят и лицето или лицата, които са предоставили застраховка или други финансови гаранции, ограничават своята отговорност за щети от замърсяване с корабно гориво до лимита, определен в Протокола от 1996 г. към Конвенцията относно ограничаване на отговорността при морски искиове от 1976 г., съставена в Лондон на 2 май 1996 г. (ратифицирана със закон - ДВ, бр. 43 от 2005 г.) (ДВ, бр. 77 от 2005 г.).

Финансови обезпечения и издаване на свидетелство

Чл. 346з. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) (1) Корабоприитежателят на кораб, по-голям от 1000 бруто тона, е длъжен да има застраховка, банкова гаранция или друго финансово обезпечение, покриващо съответната стойност по чл. 346е.

(2) Всеки кораб, по-голям от 1000 бруто тона, плаващ под българско знаме, трябва да има на борда свидетелство, издадено от Изпълнителна агенция "Морска администрация" при условия и по ред, определени с наредбата по чл. 86, и удостоверяващо наличието на обстоятелствата по ал. 1.

(3) Изпълнителна агенция "Морска администрация" може да издава свидетелство, удостоверяващо наличието на обстоятелствата по ал. 1, на кораб, плаващ под знамето на държава, която не е страна по Международната конвенция относно гражданската отговорност за щети, причинени от замърсявания с корабно гориво (2001 г.), при условия и по ред, определени с наредбата по чл. 86.

(4) Всеки кораб, който посещава българските морски пристанища или морска инсталация, с бруто тонаж, по-голям от 1000, трябва да има на борда свидетелство, удостоверяващо наличието на застраховка, банкова гаранция или друго финансово обезпечение за покриване на отговорността за щети, причинени от замърсяване с корабно гориво, или свидетелство, в което се декларира, че корабът е собственост на тази държава и отговорността за щети от замърсяване с корабно гориво е покрита до размера по чл. 346ж, издадено от компетентните органи на държавата, под чието знаме плава корабът.

(5) Изпълнителна агенция "Морска администрация" води регистър на издадените свидетелства.

Глава XVв

(Нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.)

ЗАСТРАХОВКА НА КОРАБОПРИТЕЖАТЕЛЯ ЗА МОРСКИ ИСКОВЕ

Застраховка за морски искиове

Чл. 346и. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) (1) Корабоприитежателят на кораб, плаващ под българско знаме, с бруто тонаж 300 или повече и извършващ стопанска дейност, трябва да има застраховка за морски искиове за кораба.

(2) Корабоприитежателят на плаващ под чуждо знаме кораб, който извършва стопанска дейност, трябва да има застраховка за морски искиове при влизане на кораба в българско морско пристанище.

(3) Застраховката по ал. 1 и 2 покрива морските искиове, подлежащи на ограничаване на отговорността съгласно Протокола от 1996 г. към Конвенцията относно ограничаване на отговорността при морски искиове от 1976 г.

(4) Размерът на застраховката за всеки отделен кораб се равнява на съответната максимална сума за ограничаване на отговорността съгласно Протокола от 1996 г. към Конвенцията относно ограничаване на отговорността при морски искиове от 1976 г.

Доказателства за наличие на застраховката

Чл. 346к. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) Наличието на застраховката, посочена в чл. 346и, се доказва чрез едно или няколко удостоверения, издадени от застрахователя и намиращи се на борда на кораба.

Минимални изисквания към съдържанието на удостоверенията за застраховка

Чл. 346л. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) (1) Удостоверенията, издадени от застрахователя по чл. 346к, включват най-малко следната информация:

1. име на кораба, ИМО номер и пристанище на регистрация;
2. име на корабособственика и основно място на осъществяване на стопанска дейност;
3. вид и срок на застраховката;
4. наименование и основно място на стопанска дейност на застрахователя и ако е уместно, мястото на стопанска дейност, където е сключена застраховката.

(2) Ако използваният в удостоверенията език не е английски, френски или испански, текстът включва превод на един от тези езици.

Последици от липсата на застраховка за морски искиове

Чл. 346м. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) (1) При извършването на инспекция по реда на държавния пристанищен контрол Изпълнителна агенция "Морска администрация" задължително проверява дали удостоверението по чл. 346к се намира на борда на кораба.

(2) В случай че удостоверението по чл. 346к не се намира на борда на кораба, изпълнителният директор на Изпълнителна агенция "Морска администрация" или оправомощено от него длъжностно лице със заповед нарежда незабавно напускане на пристанището на дадения кораб до осигуряването на такава застраховка. Изпълнителна агенция "Морска администрация" уведомява Европейската комисия, държавите - членки на Европейския съюз, и държавата на знамето за издадената заповед.

(3) Забранява се влизането в български пристанища на кораб, за който е получено уведомление от друга държава - членка на Европейския съюз, или от Европейската комисия, че не разполага със задължителна застраховка и на който е било наредено да напусне пристанище на друга държава - членка на Европейския съюз.

Глава XVI

МОРСКИ ПРОТЕСТИ, РЕКЛАМАЦИИ, ПОГАСИТЕЛНА ДАВНОСТ

Раздел I

Морски протести

Заявление

Чл. 347. (1) Когато през време на плаване или престой с кораба е произлязло произшествие, което може да даде основание за предявяване претенции срещу корабоприитежателя, капитанът е длъжен по установения ред да направи заявление за съставяне на морски протест.

(2) Заявлението за съставяне на морски протест трябва да съдържа описание на фактите на произшествието и взетите мерки от капитана за обезпечаването на повереното му имущество.

Органи, пред които се прави заявлението

Чл. 348. Заявлението за морски протест се прави:

в българските пристанища - пред нотариуса;

в чуждите пристанища - пред консула на Република България или компетентното длъжностно лице на чуждата държава по реда, установен в законодателството на тази държава.

Срок за заявлението

Чл. 349. (1) Заявлението за морски протест се прави в първото посетено пристанище в срок от 24 часа от пристигането на кораба.

(2) Ако произшествието, което налага съставянето на морски протест, е настъпило в пристанището, заявлението за морския протест трябва да бъде направено в срок от 24 часа от произшествието.

Закъснение за заявлението

Чл. 350. (1) Когато не е възможно да се поиска съставянето на морски протест в установения срок, в заявлението се посочват причините за това.

(2) Когато има основание да се предполага, че станалото произшествие е причинило щети на намиращия се на кораба товар, заявяването на морския протест трябва да бъде направено до откриването на люковете. Разтоварването на товара може да бъде започнато преди заявяването на морския протест само при крайна необходимост.

Доказване на фактите

Чл. 351. (1) За доказване на фактите, изложени в заявлението на морския протест, капитанът на кораба едновременно с предявяването му или в срок, не по-дълъг от 7 дни от пристигането му в пристанището или от момента на произшествието, ако то е настъпило в пристанището, е задължен да представи на нотариуса или на съответното длъжностно лице за преглеждане корабния дневник и заверени извлечения от него с подписа на капитана на кораба и скрепени с печата на кораба.

(2) При погиване на корабния дневник в заявлението за морския протест трябва да бъдат подробно изложени всички обстоятелства на произшествието и обстоятелствата и причините за погиването на корабния дневник.

Съставяне на акт за морски протест

Чл. 352. Нотариусът или съответното длъжностно лице на основание заявлението на капитана, данните от корабния дневник и разпита на капитана и по възможност на не по-малко от двама свидетели от командния състав съставя акт за морски протест и го заверява.

Съставяне на акт от чужди органи

Чл. 353. Приемането на заявления за морски протест от капитаните на чуждите кораби и съставянето на актове за морски протест могат да се извършват и от съответните консулски представители на чуждите държави в Република България при условията на взаимност.

Раздел II

Рекламации и искове

Предявяване на рекламации (Загл. попр. - ДВ, бр. 58 от 1970 г.)

Чл. 354. (1) (Попр. - ДВ, бр. 58 от 1970 г., изм., бр. 113 от 2002 г.) Арбитражни и съдебни иски, произтичащи от договора за превоз на товари, пътници и багажи, българските физически и юридически лица имат право да предявят само след предявяване на рекламация пред превозвача.

(2) В молбата се посочват предметът на рекламацията, размерът на претендираната сума по всеки предявен документ, описът на документите по молбата и адресът на лицето, което следва да получи сумата.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.).

Документи, необходими за рекламацията

Чл. 355. Към молбата, с която се предявява рекламация за липса или повреда на товари или багажи, задължително се прилагат и документите, на които се основава претенцията:

1. коносаменти и товарителници;
2. актовете или протоколите, установяващи липсите или повредите на товари или багажи;
3. други необходими документи, установяващи претенцията по основание и размер.

Срокове за разглеждане

Чл. 356. Превозвачът е задължен да разгледа предявената пред него рекламация и да се произнесе в следните срокове:

1. рекламации за връщане на суми, получени от продажбата на непотърсени товари, за обезщетения за просрочие на сроковете за доставка и за заплащане на задържани наложени платежи не по-късно от 30 дни от деня на предявяване на рекламацията;
2. по всички други рекламации не по-късно от 45 дни от деня на предявяване на рекламацията.

Раздел III

Погасителна давност

Видове давностни срокове

Чл. 357. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Правото на иск се погасява:

1. с двегодишна давност за:

а) вземания, произтичащи от договор за застраховка, считано от деня, в който е възникнало правото на иск;

б) вземания, произтичащи от сблъсквания на кораби, с изключение на вземанията, предвидени в чл. 314, ал. 2, считано от деня, в който е била причинена повредата;

в) вземания, произтичащи от оказване на помощ, считано от деня на завършване на действието по оказване на помощта;

г) вземания, произтичащи от обща авария, считано от деня, в който е възникнало правото на иск;

д) вземания, произтичащи от договор за агентиране и договор за посредничество в корабоплаването;

е) вземания, произтичащи от договор за превоз на пътници, считано от деня на пристигането на кораба или от деня, когато е трябвало да пристигне;

2. с едногодишна давност за:

а) вземания, произтичащи от договор за превоз на товари и багажи, считано от деня на предаване на товара или багажа на получателя, а в случай че товарът или багажът не е бил предаден - от деня, в който е следвало да бъде предаден;

б) вземания, произтичащи от договор за наем на кораб за определено време или при условията на беърбоут чартър, считано от деня, в който изтича срокът на договора;

в) вземания, произтичащи от договор за влачене, считано от деня, в който е възникнало правото на иск;

г) вземания, произтичащи от договор за пилотско провеждане;

д) вземания, произтичащи от сделки, които са сключени от капитана на кораба по силата на законните му правомощия, считано от деня, в който е възникнало правото на иск;

е) вземания на корабопридетеля, платил суми, по-големи от полагащите му се по разпределението на възнаграждение за спасяване на хора;

3. с шестмесечна давност за вземания, произтичащи от договор за превоз на пътници и личен багаж при каботаж, считано от деня на пристигането на местоназначението, или ако пътуването не бъде завършено - от деня, в който пътникът е трябвало да пристигне.

Спиране на давността

Чл. 358. (1) За давностните срокове, посочени в чл. 357 на настоящата глава, се прилагат разпоредбите на гражданските закони за прекъсване, спиране и възобновяване на давността.

(2) Независимо от разпоредбите на предходната алинея давностният срок спира да тече, ако изчислението на цената на иска зависи от изчислението на общата авария за времето от деня, в който диспашорът заяви за пристъпването към съставяне на диспаша, до деня на обявяването, че диспашът е съставен.

(3) Също така давността се спира за времето от подаването на рекламация до нейното частично или изцяло отхвърляне, но най-много за сроковете, посочени в чл. 356 на този кодекс.

Последици от спирането

Чл. 359. В случаите, когато след спиране на давността е останал срок за предявяване на иск, по-малък от три месеца, той се продължава до три месеца, а по отношение на вземанията, произтичащи от обща авария - до шест месеца.

Глава XVII **МОРСКА АДМИНИСТРАЦИЯ**

Статут на Изпълнителната агенция "Морска администрация"

Чл. 360. (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.) Изпълнителната агенция "Морска администрация" към министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище в София и с териториални звена в Бургас, Варна, Русе и Лом.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Дейността, структурата, организацията и съставът на Изпълнителна агенция "Морска администрация" се определят с устройствен правилник, приет от Министерския съвет.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 87 от 2005 г., бр. 71 от 2008 г.) Изпълнителна агенция "Морска администрация"

администрира приходи от:

1. таксите по чл. 103в, ал. 6 от Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България;
2. дейности по предоставяне за ползване на рейдови лодки;
3. възнаграждения за спасяване на имущество на море и река;
4. провлачване или тласкане на кораби и други плаващи обекти;
5. предоставяне на данни от публичните регистри, водени от агенцията;
6. наеми от имущество;
7. други дейности и услуги, извършвани от агенцията.

(4) Служителите на Изпълнителната агенция "Морска администрация" са длъжни да пазят в тайна данните, станали им известни при изпълнение на служебните им задължения.

(5) (Нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Контролът и осигуряването на безопасността на корабоплаването се осъществяват от Изпълнителна агенция "Морска администрация".

(6) (Нова - ДВ, бр. 98 от 2008 г., отм., бр. 38 от 2012 г., в сила от 1.07.2012 г.).

(7) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Изпълнителна агенция "Морска администрация" поддържа система за управление на качеството.

(8) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Изпълнителна агенция "Морска администрация" е национален орган, отговарящ за изпълнението на Регламент (ЕО) № 392/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно отговорността на превозвачите на пътници по море в случай на произшествия (ОВ, L 131/24 от 2009 г.).

(9) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Изпълнителна агенция "Морска администрация" контролира изпълнението на задълженията на превозвачите по Регламент (ЕО) № 392/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно отговорността на превозвачите на пътници по море в случай на произшествия в качеството ѝ на национален орган, отговарящ за изпълнението на този регламент.

(10) (Нова – ДВ, бр. 109 от 2013 г., изм., бр. 52 от 2015 г.) Изпълнителна агенция "Морска администрация" е национален орган, отговарящ за изпълнението на Регламент (ЕС) № 1177/2010, и осъществява контрол за изпълнението на произтичащите от него задължения на превозвачите по договор за превоз на пътници по смисъла на чл. 3, буква "м" от регламента и пристанищните оператори, предоставящи пристанищни услуги по чл. 116, ал. 2, т. 3 от Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България.

(11) (Нова – ДВ, бр. 109 от 2013 г.) Изпълнителна агенция "Морска администрация" разглежда подадените в съответствие с чл. 25, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 жалби от пътници по реда, регламентиран в раздел I "Потребителски жалби и сигнали" от глава девета "Потребителски спорове" на Закона за защита на потребителите.

(12) (Нова – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) Изпълнителна агенция "Морска администрация" осъществява функциите на "администрация" по смисъла на вторичното право на Европейския съюз относно рециклирането на кораби.

(13) (Нова – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) Изпълнителна агенция "Морска администрация" е нотифициращ орган по смисъла на Директива 2014/90/ЕС.

Взаимодействие с други администрации

Чл. 360а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) За изпълнение на своите задължения по този кодекс и по други закони Изпълнителна агенция "Морска администрация" може да сключва с други административни органи договори за взаимодействие. Договори с чуждестранни администрации за взаимодействие и взаимно признаване на администрациите се сключват след разрешение на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Териториална компетентност (Загл. изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)

Чл. 361. Териториалната компетентност на Изпълнителната агенция "Морска администрация" се разпростира върху:

1. (изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) вътрешните морски води;
2. териториалното море;
3. (нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) българския участък на река Дунав;

4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) сухоземната крайбрежна ивица, имаща широчина 100 метра, отчитана от линията на най-големия отлив. Там, където има селища или височина, отстояща на по-малко от 100 метра от линията на най-големия отлив, границите на крайбрежната ивица съвпадат с чертите на селището от страна на морето или с върха на височината;

5. (нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) сухоземната крайбрежна ивица на разстояние 100 м, мерено от линията, където водната повърхност на река Дунав пресича сушата на българския участък при най-ниски водни стоежи;

6. (нова - ДВ, бр. 71 от 2008 г.) територията на пристанищата, включително зоните по чл. 103, ал. 6 от Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България, с изключение на военните пристанища;

7. (нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) изключителната икономическа зона на Република България;

8. (нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) българския морски отговорен район за търсене и спасяване;

9. (нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) реки, които се използват за корабоплаване и се вливат в Черно море.

Изисквания за правоспособност

Чл. 361а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) За изпълнение на правомощията си по този кодекс изпълнителният директор на Изпълнителна агенция "Морска администрация" и директорите на регионалните дирекции - капитани на пристанищата, трябва да бъдат морски лица с правоспособност "Капитан далечно плаване".

(2) Морски лица със съответна правоспособност трябва да бъдат и ръководителите на звена, контролиращи навигацията и сигурността на корабоплаването.

Разпореждания на изпълнителния директор на Изпълнителна агенция "Морска администрация"

Чл. 362. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) Изпълнителният директор на Изпълнителна агенция "Морска администрация" или оправомощени от него длъжностни лица в рамките на своята компетентност издават разпореждания, които имат задължителен характер за:

1. всички кораби, плаващи под знамето на Република България, независимо от собствеността и предназначението им;

2. всички кораби, плаващи под чуждо знаме, когато се намират в териториалното море, вътрешните морски води и българския участък на река Дунав, ако в законите или международните договори, страна по които е Република България, не е предвидено друго;

3. всички корабоприитежатели, членове на корабните екипажи, работници и служители в пристанищата и корабите, държавни и общински администрации, когато дейността им е свързана с търговското корабоплаване, както и за всяко лице, намиращо се в морските пространства на Република България, вътрешните водни пътища на Република България и другите водни пространства без контакт с морето, независимо от служебното им положение и гражданство;

4. (нова - ДВ, бр. 71 от 2008 г.) всички собственици на пристанища, пристанищни оператори, лица, които извършват съпътстващи дейности, както и лицата, които предоставят морско-технически услуги съгласно Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България.

(2) Обжалването на актовете по ал. 1 не спира тяхното изпълнение.

Контрол по безопасност на корабоплаването. Регулаторни и контролни функции в областта на пристанищата

(Загл. доп. - ДВ, бр. 71 от 2008 г.)

Чл. 362а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) (Предишен текст на чл. 362а - ДВ, бр. 55 от 2004 г.) Изпълнителна агенция "Морска администрация" упражнява:

1. държавен контрол върху корабите, плаващи под българско знаме, по отношение на спазването на нормативно установените административни, технически и социални изисквания;

2. (изм. – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) държавен контрол в пристанищата върху чуждите кораби от момента на навлизането им до отплаването им от пристанищата на Република България за спазване на международните стандарти за безопасност, предотвратяване на замърсяванията и за условията на живот и работа на борда на корабите, посещаващи българските пристанища;

3. държавен контрол върху безопасното корабоплаване в морските пространства и българския участък на р. Дунав.

(2) (Нова - ДВ, бр. 55 от 2004 г.) Условията и редът за осъществяване на контрола по ал. 1, т. 2 се уреждат с наредба на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

(3) (Нова - ДВ, бр. 71 от 2008 г.) Изпълнителна агенция "Морска администрация" изпълнява и регулаторните и контролните функции на държавата в областта на пристанищата по Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България, като:

1. следи за изпълнението на разпоредбите по обезпечаване на сигурността в пристанищата;

2. води регистрите на пристанищата и на пристанищните оператори в Република България;

3. събира и предоставя на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията информация за изпълнението на изискванията за експлоатационна годност на пристанищата;

4. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) прави предложение до министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията за преустановяване на дейността или за ограничаване временно или постоянно на експлоатацията на пристанища или пристанищни терминали, които не отговарят на изискванията на Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България или извършват пристанищни услуги в нарушение на чл. 116, ал. 5 от същия закон;

5. контролира спазването на изискванията за техническа безопасност на пристанищните съоръжения,

за охрана на труда и за безопасно осъществяване на товарно-разтоварни операции;

6. определя нивата за сигурност на пристанищата;

7. контролира спазването на изискванията за свободен достъп в пристанищата за обществен транспорт;

8. (отм. - ДВ, бр. 28 от 2013 г.);

9. подпомага министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията при осъществяването на контрола по изпълнението на концесионните договори, сключени по реда на Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България;

10. контролира изпълнението на договорите по чл. 117б, ал. 1 от Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България;

11. извършва други функции, възложени ѝ със закон или с акт на Министерския съвет.

Забрана за посещение на български пристанища

Чл. 362б. (Нов - ДВ, бр. 87 от 2005 г., доп., бр. 92 от 2011 г.) (1) (Нова – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) Забранява се посещаването на български пристанища и рейдове от кораб, плаващ под чуждо знаме, на който, съгласно регистрираната информация в базата от данни за проверките, извършвани по реда на държавния контрол в пристанищата на Европейския съюз и на държавите – страни по Парижкия меморандум за държавния пристанищен контрол, подписан в Париж на 26 януари 1982 г., е отказан достъп или е забранено посещаването на пристанище или място за заставане на котва на друга държава – членка на Европейския съюз. Забраната за посещение на български пристанища и рейдове е в сила, докато е в сила постановението за отказ за достъп или забрана за посещение на пристанището или рейда на другата държава – членка на Европейския съюз.

(2) (Предишен текст на чл. 362б, доп. - ДВ, бр. 93 от 2017 г.) Изпълнителният директор на Изпълнителна агенция "Морска администрация" или оправомощено от него длъжностно лице при условия и по ред, определени в наредбата по чл. 362а, ал. 2, забранява посещението на български пристанища от кораби, плаващи под чуждо знаме, когато не отговарят на изискванията за безопасност на корабоплаването и опазването на околната среда от замърсяване от кораби. Заповедта, с която се забранява посещение на български пристанища, може да бъде обжалвана по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Обжалването не спира изпълнението на принудителната административна мярка.

Контрол за предотвратяване на замърсяването от кораби

Чл. 362в. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) (1) Изпълнителна агенция "Морска администрация" упражнява държавен екологичен контрол на корабоплаването за предотвратяване замърсяването от кораби.

(2) Държавният екологичен контрол на корабоплаването се осъществява по отношение на всички кораби за спазването на нормативно установените изисквания за предотвратяване на замърсяването на околната среда.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) Условията и редът за осъществяване на контрола по ал. 1 се определят с наредба на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Разрешение за отплаване и задържане на кораб

(Загл. изм. - ДВ, бр. 109 от 2013 г.)

Чл. 363. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Отплаването на всеки кораб се разрешава от капитана на пристанището или оправомощено от него длъжностно лице.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 87 от 2005 г., изм., бр. 109 от 2013 г., бр. 93 от 2017 г.) Капитанът на пристанището

или оправомощено от него лице може да задържи всеки кораб в следните случаи:

1. при липса или нередовност на документ, удостоверяващ правото на плаване под знамето на съответната държава;
2. при липса или нередовност на документите, изискуеми съгласно двустранните и многостранните международни договори, страна по които е Република България;
3. пропускане на вода в корпуса на кораба;
4. неизправност в рулевото или котвеното устройство;
5. натоварване на кораба, несъответстващо на правилата или добрата морска практика за превоз на товари, превишаване крена на кораба над 8 градуса и при наличие на товар, нарушаващ видимостта за управлението на кораба;
6. приемане на повече от допустимия брой пътници, предвиден в свидетелството за сигурност на пътнически кораб;
7. натоварване на кораба над максималното газене, посочено в корабните документи;
8. некомплектоване на кораба с правоспособен екипаж;
9. недостатъчно снабдяване на кораба със спасителни, противопожарни, водоотливни, сигнални и други средства и приспособления, потребни за сигурността на корабоплаването;
10. липса или некомплектност на лекарствени и животоспасяващи средства, както и липса на лице с медицинска подготовка на кораба, когато такова се изисква;
11. при неспазване разпоредбата на чл. 175а, ал. 2 за условията и реда за превоз на опасни товари;
12. при нарушаване разпоредбите на закон или международен договор, по който Република България е страна;
13. при нарушаване на условията за живот и труд, периодите на работа и на почивка и осигуряване с провизии на екипажа на кораба.

(3) (Нова – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) Заповедта, с която се постановява задържане на кораба, може да бъде обжалвана по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Обжалването не спира изпълнението на принудителната административна мярка.

(4) (Нова - ДВ, бр. 55 от 2004 г., изм., бр. 109 от 2013 г., предишна ал. 3, бр. 93 от 2017 г.) Капитанът на пристанището задържа или забранява влизането в пристанището на танкер, превозващ като товар повече от 2000 т нефт в наливно състояние, ако на борда няма свидетелство по чл. 346г.

(5) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 55 от 2004 г., изм., бр. 109 от 2013 г., предишна ал. 4, бр. 93 от 2017 г.) Задържането продължава до отстраняването на причините, които са го предизвикали.

Задължителни правила

Чл. 363а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Изпълнителният директор на Изпълнителна агенция "Морска администрация" издава задължителни правила относно:

1. осигуряването на свободна практика;
2. спазването на правилата за радиообмен;

3. използването на пилотски услуги и спазване указанията на трафик- контрола за движение в районите на пристанищата;

4. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) използване на влекачи в районите на пристанищата;

5. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) използване на котвените стоянки;

6. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) товарене, разтоварване, деклариране и маркиране на опасни и специални товари;

7. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) осигуряване предпазването на околната среда от замърсяване от кораби;

8. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) противопожарна безопасност;

9. (нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) снабдяването на корабите с горивно-смазочни материали.

Забрана за отплаване на кораб

Чл. 364. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., доп., бр. 104 от 2005 г., изм., бр. 109 от 2013 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 58 от 2016 г.) Капитанът на пристанище може да забрани отплаването на кораб, независимо от знамето, под което плава, или да задържи намиращ се в пристанището товар по искане на орган на изпълнителната или съдебната власт за обезпечаване събирането на дължими данъци, акцизи, мита, такси, глоби или имуществени санкции.

(2) Забраната за отплаване, съответно задържането на товара продължава до отстраняване на причините, които са предизвикали налагането ѝ, или до представяне на гаранция съгласно чл. 180 и 181 от Закона за задълженията и договорите.

(3) Капитанът на пристанището се произнася по искането за налагане на забрана за отплаване на кораб в деня на постъпване на искането.

(4) Заповедта, с която се налага забрана за отплаване, подлежи на предварително изпълнение.

(5) Заповедта, с която се налага забрана за отплаване, подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Арест на търговски кораб, който се намира в българско морско пристанище

Чл. 364а. (Нов – ДВ, бр. 109 от 2013 г.) (1) Търговски кораб, който се намира в българско морско пристанище, независимо от знамето, под което плава, може да бъде арестуван само за обезпечаване на морски иск по смисъла на чл. 1, ал. 1 от Международната конвенция за арест на кораби, съставена в Женева на 12 март 1999 г. (ратифицирана със закон – ДВ, бр. 7 от 2001 г.) (ДВ, бр. 10 от 2012 г.).

(2) Не се допуска арест на намиращ се в българско морско пристанище военен кораб или държавен кораб, използван с нетърговска цел.

(3) Арестуването и освобождаването от арест на кораб се извършва от капитана на пристанището, в което се намира корабът, в изпълнение на съдебен акт.

(4) Арест се постановява при спазване на условията, предвидени в Международната конвенция за

арест на кораби, от:

1. първоинстанционния или въззивния български съд, пред който делото по морския иск е висящо;
2. окръжния съд по местонахождението на кораба – при обезпечаване на бъдещ морски иск.

(5) Освобождаването от арест се постановява при условията и по реда на чл. 4 от Международната конвенция за арест на кораби.

(6) Търговски кораб, който вече е бил арестуван и освободен от арест или по отношение на който вече е предоставена гаранция за обезпечаване на морски иск, независимо от държавата, в която това е извършено, не може повторно да бъде арестуван за същия иск освен в случаите по чл. 5, ал. 1 от Международната конвенция за арест на кораби. По отношение на всеки друг кораб, който би могъл да бъде обект на арест за същия иск, се прилага разпоредбата на чл. 5, ал. 2 от Международната конвенция за арест на кораби.

Арест на кораб, който се намира в българско речно пристанище

Чл. 365. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г., бр. 109 от 2013 г.) (1) Търговски кораб, който се намира в българско речно пристанище, независимо от знамето, под което плава, може да бъде арестуван само за обезпечаване на предявен или бъдещ иск с предмет:

1. парично вземане за:

а) обезщетяване на вреди, причинени в резултат на експлоатацията на кораба, в т. ч. на причинена на сушата или по вода смърт или телесна повреда;

б) обезщетяване на вреди, причинени вследствие на замърсяване или опасност от замърсяване на речната околна среда (включително крайбрежието) от кораб, както и на разходите, направени за предотвратяване, ограничаване или отстраняване на последиците от такова замърсяване;

в) разходи, направени за проведено спасяване, в т. ч. на кораб, представляващ сам по себе си или заради товара, който превозва, опасност за речната околна среда;

г) разходи, направени за изваждане, преместване, възстановяване, разрушаване или обезвреждане на потънало имущество;

д) разходи, направени за съхранение на изоставен кораб и за издръжката на екипажа му;

е) пилотаж, буксировка (влачене или тласкане), корабно снабдяване, бункероване или други услуги, предоставени на кораба във връзка с неговата експлоатация, управление, съхранение или поддръжка;

ж) пристанищни такси;

з) заплати и други суми, дължими на членове на корабния екипаж във връзка с работата им на кораба,

включително разходи по репатриране и суми за социално осигуряване, плащани от тяхно име;

и) дисбурсментски разходи, направени от името на корабоприетеля;

к) застрахователни премии по отношение на кораба;

2. парично вземане, произтичащо от:

а) обща авария;

б) превозния договор;

в) договор за строеж, реконструкция, ремонт, промяна на предназначението или оборудването на кораб;

3. спор относно правото на собственост или владението върху кораба, както и относно използването или наемането му, в т. ч. спор, произтичащ от договора за покупко-продажба, и спор между съсобствениците във връзка с наемането на корабен екипаж или поделянето на печалбите от кораба;

4. ипотека или друга вещна тежест върху кораба.

(2) Не се допуска арест на намиращ се в българско речно пристанище военен кораб или държавен кораб, използван с нетърговска цел.

(3) Арестуването и освобождаването от арест на кораб се извършва от капитана на пристанището, в което се намира корабът, в изпълнение на съдебен акт.

(4) Арест се постановява при спазване на общите изисквания на обезпечителното производство по реда на Гражданския процесуален кодекс от:

1. първоинстанционния или въззивния български съд, пред който делото по иска по ал. 1 е висящо;

2. окръжния съд по местонахождението на кораба – при обезпечаване на бъдещ иск.

(5) Освобождаването от арест се постановява при:

1. отпадане на основанието за арестуване на кораба;

2. представяне на гаранция съгласно чл. 180 и 181 от Закона за задълженията и договорите.

Изместване на кораб, по отношение на който е постановено задържане, забрана за отплаване или арест

Чл. 365а. (Нов – ДВ, бр. 109 от 2013 г.) (1) В случаите по чл. 363 с цел да се обезпечат безопасността на корабоплаването и нормалната работа в пристанището и при условие, че задържаният кораб е годен за плаване, капитанът на пристанището може да разпорежи изместването му на безопасно място в пристанището или на рейд, където той да остане в плаващо състояние до отстраняване на причините, предизвикали задържането. Заповедта за изместване подлежи на предварително изпълнение.

(2) В случаите по чл. 364, 364а и 365 със заповедта, с която постановява забрана за отплаване, съответно арест, капитанът на пристанището определя и безопасно място в пристанището или рейд, където корабът трябва да остане в плаващо състояние до отмяната на обезпечителната мярка, за да не пречи на корабоплаването и на нормалната работа в пристанището.

(3) Изпълнителна агенция "Морска администрация" не носи отговорност за разходите, направени във връзка с изместването на кораб по реда на ал. 1 и 2.

Изместване на негоден за плаване кораб

Чл. 366. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Изпълнителната агенция "Морска администрация" може да нареди на физически или юридически лица изместването на подходящо място на негоден за плаване кораб, където той може да остане в плаващо или неплаващо състояние, за да не пречи на корабоплаването.

(2) Агенцията не носи отговорност за последствията, настъпили във връзка с изместването на кораба.

Нареждане за участие в спасяване

Чл. 367. Изпълнителната агенция "Морска администрация" може да задължава намиращите се кораби и лица в пристанището да предоставят своите плаващи или други технически средства за спасяване на търпящи бедствие кораби и хора.

Определяне и ползване на места за убежище на кораби

Чл. 367а. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) (1) Изпълнителна агенция "Морска администрация" обявява местата за убежище на кораби.

(2) Условието и редът за определяне на местата за убежище на кораби и за ползването им се уреждат с наредбата по чл. 244а.

Чл. 368. (Отм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.).

Чл. 369. (Отм. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.).

Инспекторат

Чл. 370. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Инспекторатът на Изпълнителна агенция "Морска администрация" упражнява контрола по чл. 362а.

(2) Лицата по чл. 362, ал. 1, т. 3 са длъжни да изпълняват разпорежданията и да оказват пълно съдействие на инспекторите на Изпълнителна агенция "Морска администрация" при изпълнение на служебните им задължения. Разпорежданията на инспекторите са задължителни и спрямо корабите по чл. 362, ал. 1, т. 1 и 2.

(3) Инспекторите се легитимират с идентификационна инспекторска карта, образецът на която отговаря на изискванията, приложими в Европейския съюз, и притежават личен печат.

(4) Идентификационната инспекторска карта се издава от изпълнителния директор на Изпълнителна

агенция "Морска администрация" и съдържа данни на български и английски език относно:

1. наименованието на администрацията, издаваща картата;
2. трите имена на притежателя на картата;
3. снимка и подпис на притежателя;
4. правното основание за извършване на инспекцията.

(5) (Отм. - ДВ, бр. 71 от 2008 г.).

(6) За изпълнение на правомощията по този кодекс инспекторите на Изпълнителна агенция "Морска администрация", осъществяващи контрола, трябва да са морски лица с необходимата правоспособност.

Униформено облекло

Чл. 370а. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) (1) При изпълнение на служебните си задължения служителите на Изпълнителна агенция "Морска администрация", определени със заповед на изпълнителния директор на Изпълнителна агенция "Морска администрация", носят униформено облекло.

(2) Със заповедта по ал. 1 се определят видът на униформеното облекло, както и редът за носенето му.

Условия и ред за приемане на отпадъци

Чл. 371. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Условията и редът за предаване и приемане на отпадъци - резултат от корабоплавателната дейност и корабните товари, се уреждат с наредба на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Бюлетин и статистика

Чл. 372. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Изпълнителна агенция "Морска администрация" издава бюлетин, в който се публикуват задължителни разпореждания, циркуляри, национални и международни актове от областта на корабоплаването.

(2) Изпълнителна агенция "Морска администрация" обобщава информацията от своята дейност, както и информацията, съдържаща се в регистрите, водени от администрацията, в единна база от данни, която може да се ползва според задълженията, произтичащи от международни договори, страна по които е Република България.

Информация относно безопасността на морските кораби

Чл. 372а. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) (1) Изпълнителна агенция "Морска администрация" поддържа база данни за корабите, плаващи под българско знаме, която съдържа:

1. данните за кораба (име, ИМО номер);
2. датите на извършване на прегледите, включително допълнителните и допълващите прегледи, ако има такива, и на одитите;
3. признатите организации, участвали в издаването на свидетелството и в класификацията на кораба;
4. компетентният орган, извършил проверка на кораба съгласно разпоредбите за държавен пристанищен контрол, и датите на проверките;
5. резултатите от проверките в рамките на държавния пристанищен контрол (нередности: "да" или "не", задържане: "да" или "не");

6. информацията за морски произшествия;

7. информацията за корабите, които през предходните 12 месеца са отписани от регистрите на корабите на Република България.

(2) Информацията по ал. 1 се събира, поддържа, осъвременява и използва с цел изпълнение на задълженията на Република България като държава на знамето, повишаване на безопасността и предотвратяване на замърсяването от кораби, плаващи под българско знаме.

(3) Информацията по ал. 1 се публикува на интернет страницата на Изпълнителна агенция "Морска администрация".

(4) Информацията по ал. 1, т. 4 и 5 се предоставя на Изпълнителна агенция "Морска администрация" от корабоприетелите на кораби, плаващи под българско знаме, не по-късно от 7 дни от извършването на проверката.

Глава XVIII **(Нова - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)** **АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ**

Чл. 373. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Който наруши разпоредбите на чл. 39 или не поиска вписване на промяна на обстоятелствата по чл. 38, ал. 1 в предвидените срокове, се наказва с глоба или имуществена санкция от 50 до 500 лв.

Чл. 374. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) (Предишен текст на чл. 374, изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Корабоприетел, който допусне корабът му да плава в нарушение на изискванията за безопасност и/или опазване на околната среда от замърсяване, се наказва с глоба или имуществена санкция от 2000 до 50 000 лв.

(2) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Корабоприетел, който не предостави информацията по чл. 372а, ал. 4 в предвидения срок, се наказва с глоба или имуществена санкция 500 лв., а при повторно нарушение - 1000 лв.

Чл. 375. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г., изм., бр. 92 от 2011 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 109 от 2013 г.) Член на екипаж на кораб, който изпълнява служебните си задължения с концентрация на алкохол в дъха повече от 0,25 mg/l или в кръвта повече от 0,5 на хиляда или под въздействието на други упойващи вещества, се наказва с временно лишаване от право да заема длъжността, във връзка с която е извършено нарушението, за срок 6 месеца и глоба 200 лв.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 109 от 2013 г.) С наказанието по ал. 1 се наказва и пилот, който извършва пилотско провеждане на кораб с концентрация на алкохол в дъха повече от 0,25 mg/l или в кръвта повече от 0,5 на хиляда или под въздействието на други упойващи вещества.

(3) При повторно нарушение по ал. 1 или 2 наказанието е временно лишаване от право да заема длъжността, във връзка с която е извършено нарушението, за срок една година и глоба 500 лв.

(4) Установяването на употребата на алкохол или други упойващи вещества се извършва при условия и по ред, определени с наредба на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Чл. 376. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Капитан на кораб, пилот или член на екипаж, който по време на изпълнение на служебните си задължения виновно предизвика корабокрушение или авария на кораба, ако деянието не съставлява престъпление, се наказва с временно лишаване от правото да упражнява дейността, във връзка с която е извършено нарушението, за срок от шест месеца до две години и с глоба от 200 до 1000 лв.

Чл. 377. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) (Предишен текст на чл. 377 - ДВ, бр. 85 от 2010 г.) Капитан на кораб, който не декларира превозването или не спазва правилата за превоз на опасни товари или на други товари, чието деклариране е задължително, се наказва с глоба от 1000 до 5000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

(2) (Нова - ДВ, бр. 85 от 2010 г.) Капитан на кораб, който не изпрати уведомление, че корабът подлежи на задължителна разширена проверка, се наказва с глоба от 2500 до 5000 лв.

(3) (Нова - ДВ, бр. 85 от 2010 г., доп., бр. 92 от 2011 г.) Капитан на кораб, който не изпрати или изпрати невярна информация за вида и обема на отпадъците - резултат от корабоплавателна дейност, намиращи се на борда на кораба, се наказва с глоба от 1000 до 2000 лв.

Чл. 378. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Капитан или член на екипажа на кораб, който наруши задължителните разпореждания на капитана на пристанището, отнасящи се за корабите, се наказва с глоба от 50 до 1000 лв., а за повторно нарушение - от 200 до 5000 лв.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 71 от 2008 г., бр. 92 от 2011 г.) Капитан на кораб или член на екипажа, който виновно с действие или бездействие е допуснал корабът да плава в нарушение на изискванията за безопасност и опазване на околната среда от замърсяване или да бъде задържан по реда на контрола на корабите в пристанищата, се наказва с глоба от 500 до 5000 лв. и с лишаване от право за заемане на длъжността, във връзка с която е извършено нарушението, за срок от два месеца до една година.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 71 от 2008 г.) За повторно нарушение по ал. 2 наказанието е глоба от 5000 до 10 000 лв. и лишаване от право за заемане на длъжността, във връзка с която е извършено нарушението, за срок от една до две години.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 71 от 2008 г.) Когато нарушението по ал. 2 е извършено от служител на корабоприитежателя, длъжностно лице от Изпълнителна агенция "Морска администрация" или от призната по този кодекс организация за извършване на прегледи, наказанието е глоба от 500 до 5000 лв., а за повторно нарушение - от 5000 до 10 000 лв.

(5) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Капитан или член на екипажа на кораб, който допусне неправилно водене на корабния Дневник за нефтени операции или Дневника за корабните отпадъци, се наказва с глоба от 100 до 1000 лв.

Чл. 379. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) Капитан на кораб, който не спази районите за задължителен и незадължителен пилотаж в случаите, при които корабите се освобождават от задължителен пилотаж, основанията за издаване на забрана за посещение на кораби, определянето на местата за приставане на кей и за извършване на товарни и разтоварни операции в нарушение на изискванията за безопасност или на места, които не отговарят на тези изисквания, се наказва с глоба от 2000 до 10 000 лв.

Чл. 380. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Корабоприитежател, който наеме на работа на кораб лице, непритежаващо изискваната за тази длъжност правоспособност, както и лице, което управлява кораб или изпълнява друга длъжност на кораб, без да притежава изискваната за това правоспособност, се наказва с глоба или с имуществена санкция от 500 до 5000 лв.

(2) Който състави или използва неистински официален документ или преправи съдържанието на официален документ, свързан с придобиването на правоспособност по този кодекс, ако деянието не съставлява престъпление, се наказва с глоба от 2000 до 10 000 лв. и лишаване от право да заема длъжност на кораб за срок от пет години.

(3) Капитан на кораб, който наруши правилата за предпазване от сблъскване, правилата за крайбрежното плаване, правилата за плаване по р. Дунав или за плаване в акваторията на пристанищата, се наказва с глоба от 50 до 250 лв.

Чл. 381. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Който наруши други разпоредби на този кодекс се наказва с

глоба или с имуществена санкция от 20 до 500 лв.

(2) Който не изпълни или наруши законно разпореждане на Изпълнителна агенция "Морска администрация", се наказва с глоба или с имуществена санкция от 10 до 250 лв.

(3) (Нова - ДВ, бр. 87 от 2005 г.) Който наруши подзаконовни нормативни актове по прилагането на този кодекс и за нарушението не е предвидено друго наказание, се наказва с глоба или имуществена санкция от 400 до 2000 лв.

Чл. 382. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Който не изпълни или наруши изискванията на чл. 363а, т. 1, 3, 4 и 5, се наказва с глоба от 1000 до 2500 лв.

(2) Който не изпълни или наруши изискванията на чл. 363а, т. 2 и 8, се наказва с глоба от 500 до 5000 лв.

(3) Който не изпълни или наруши изискванията на чл. 363а, т. 6 и 7, се наказва с глоба от 10 000 до 50 000 лв.

Чл. 382а. (Нов - ДВ, бр. 55 от 2004 г.) Който наруши изискването на чл. 27, ал. 1, се наказва с глоба или с имуществена санкция от 50 000 до 250 000 лв.

Чл. 383. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2010 г. - изм., бр. 32 от 2009 г., бр. 92 от 2011 г.) За маловажни случаи на нарушения на разпоредбите на този кодекс може да се налага глоба с фиш от 10 до 50 лв. Издаденият за наложената глоба фиш трябва да съдържа данни за самоличността на служителя, който е наложил глобата, за самоличността на нарушителя, мястото и времето на нарушението, нарушените разпоредби и размера на глобата. Фишът се подписва от служителя, който е наложил глобата, и от нарушителя, че е съгласен да плати глобата и се изпраща за изпълнение на Националната агенция за приходите по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс. На нарушителя се дава копие от фиша, като глобата по него се заплаща преди отплаването на кораба от виновното лице или от негово име чрез агента на кораба.

(2) На лице, което оспорва извършеното от него нарушение, размера на наложената му глоба или откаже да подпише фиша, се съставя акт.

(3) (Нова - ДВ, бр. 85 от 2010 г.) Изпълнителният директор на Изпълнителна агенция "Морска администрация" оправомощава длъжностните лица, които могат да налагат глоба с фиш.

Чл. 383а. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) (1) Който не изпълни или наруши изискванията на чл. 6а, се наказва с глоба или с имуществена санкция от 5000 до 15 000 лв.

(2) При повторно нарушение по ал. 1 наказанието е глоба или имуществена санкция от 30 000 до 50 000 лв.

Чл. 383б. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) (1) Корабопритежателят на кораб с бруто тонаж 300 или повече, плаващ под българско знаме, който няма застраховка за морски искиове за кораба, се наказва с глоба или с имуществена санкция от 5000 до 20 000 лв.

(2) При повторно нарушение по ал. 1 наказанието е глоба или имуществена санкция от 25 000 до 40 000 лв.

Чл. 383в. (Нов - ДВ, бр. 109 от 2013 г.) (1) Налага се имуществена санкция от 2000 до 10 000 лв. на превозвач по договор за превоз на пътници по смисъла на чл. 3, буква "м" от Регламент (ЕС) № 1177/2010, който:

1. не изпълни задължението си по чл. 4, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 да издаде билет на пътника или допусне лицето, на което е поверил изпълнението на това задължение, да не го изпълни;

2. не изпълни задължението си по чл. 4, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 относно недискриминационно прилагане на обявените тарифи или допусне лицето, на което е поверил изпълнението на това задължение, да не го изпълни;

3. не изпълни някое от задълженията си по чл. 7 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 или допусне лицето, на което е поверил изпълнението на това задължение, да не го изпълни;

4. не изпълни задължението си по чл. 8, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 или допусне лицето, на което е поверил изпълнението на това задължение, да не го изпълни;

5. не осигури възможност на лице с увреждания или лице с намалена подвижност да упражни правото си на избор по чл. 8, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 или допусне лицето, на което е поверил изпълнението на задължението, да извърши това;

6. поиска заплащане за превоза на лицето, което придружава лице с увреждания или лице с намалена подвижност, и по този начин наруши разпоредбата на чл. 8, параграф 4, изречение второ от Регламент (ЕС) № 1177/2010 или допусне лицето, на което е поверил изпълнението на свои задължения по Регламента, да извърши това;

7. не изпълни или не изпълни в установения срок някое от задълженията си по чл. 8, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 или допусне лицето, на което е поверил изпълнението на това задължение, да не го изпълни или да не го изпълни в установения срок;

8. не изпълни някое от задълженията си по чл. 9, параграф 1 или 2 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 относно установяването, поддържането, оповестяването и съобщаването на Изпълнителна агенция "Морска администрация" на правила за достъп до превоз на лица с увреждания и лица с намалена подвижност, както и на придружаващите ги лица, или установи, или поддържа дискриминационни условия за достъп до превоз на такива лица;

9. не изпълни някое от задълженията си по чл. 9, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 или допусне лицето, на което е поверил изпълнението на това задължение, да не го изпълни;

10. не изпълни задължението си по чл. 10 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 относно предоставянето на безплатна помощ на лица с увреждания и на лица с намалена подвижност в пристанището, включително при качване и слизане, и на борда на кораба, или поиска заплащане за оказаната помощ, или допусне лицето, на което е поверил изпълнението на това задължение, да не го изпълни или да поиска заплащане за помощта;

11. не изпълни някое от задълженията си по чл. 11, параграфи 4 и 5 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 или предостави помощ на лице с увреждания или на лице с намалена подвижност в пристанището, включително при качване и слизане, и на борда на кораба по начин, който не позволява на това лице да се качи, да слезе и да пътува на борда на кораба, или допусне лицето, на което е поверил изпълнението на някое от тези задължения, да не го изпълни или да го изпълни по неподходящ начин;

12. не изпълни някое от задълженията си по чл. 12, параграфи 1 и 3 от Регламент (ЕС) № 1177/2010;

13. не изпълни някое от задълженията си по чл. 14 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 относно установяването на процедури за обучение и инструктаж, провеждане на обучение или инструктаж на служителите в съответствие с Приложение IV на Регламента и относно поддържане уменията на служителите, или допусне лицето, на което е поверил изпълнението на някое от тези задължение, да не го изпълни;

14. не изпълни задължението си по чл. 15, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 или допусне лицето, на което е поверил изпълнението на това задължение, да не го изпълни;

15. (нова – ДВ, бр. 52 от 2015 г.) не изпълни или не изпълни в установения срок задължението си по чл. 16, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 относно предоставянето на информация в случай на отмяна на пътуването или закъснение при заминаването, или допусне лицето, на което е поверил изпълнението на това задължение, да не го изпълни или да не го изпълни в срок;

16. (нова – ДВ, бр. 52 от 2015 г.) не изпълни или не положи дължимата грижа при изпълнението на задължението си по чл. 16, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 относно предоставянето на информация в случай на отмяна на пътуването или закъснение при заминаването, или допусне лицето, на което е поверил изпълнението на това задължение, да не го изпълни или да не положи дължимата при изпълнението му грижа;

17. (нова – ДВ, бр. 52 от 2015 г.) не изпълни задължението си по чл. 16, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 относно предоставянето на информация при отмяна на пътуването или закъснение при заминаването на лица с увреждания или лица с намалена подвижност в достъпна за тях форма, или допусне лицето, на което е поверил изпълнението на това задължение, да не го изпълни;

18. (нова – ДВ, бр. 52 от 2015 г.) не изпълни някое от задълженията си по чл. 17 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 или допусне лицето, на което е поверил изпълнението на някое от тези задължения, да не го изпълни;

19. (нова – ДВ, бр. 52 от 2015 г.) не изпълни, не изпълни в установения срок или по установения начин някое от задълженията си по чл. 18 или по чл. 19, параграфи 5 и 6 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 или допусне лицето, на което е поверил изпълнението на някое от тези задължения, да не го изпълни, да не го изпълни в установения срок или по установения начин;

20. (предишна т. 15 – ДВ, бр. 52 от 2015 г.) не изпълни някое от задълженията си по чл. 23, параграфи 1 и 3 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 за предоставяне на информация относно правата на пътниците, произтичащи от Регламента, и за връзка с Изпълнителна агенция "Морска администрация" или предостави тази информация в неподходяща форма;

21. (предишна т. 16 – ДВ, бр. 52 от 2015 г.) не изпълни задължението си по чл. 24 от Регламент (ЕС) № 1177/2010 относно създаването и поддържането на достъпен механизъм за разглеждане на жалби.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 52 от 2015 г.) Глоба, съответно имуществена санкция в размера по ал. 1, се налага и на лицето, на което превозвачът по договор за превоз е поверил изпълнението на някое от задълженията си по чл. 4, параграф 1, чл. 7, чл. 8, параграфи 2, 3, 4, изречение второ, и параграф 5, чл. 9, параграф 4, чл. 10,

чл. 11, параграфи 4 и 5, чл. 14, чл. 15, параграф 4, чл. 16 – 18 и чл. 19, параграфи 5 и 6 от Регламент (ЕС) № 1177/2010.

Чл. 384. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) (1) Установяването на нарушенията и налагането на наказанията по този кодекс се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Нарушенията на този кодекс се установяват с актове, които се съставят от длъжностни лица в Изпълнителна агенция "Морска администрация", определени със заповед на изпълнителния директор на агенцията. Акт се съставя и при всяко писмено уведомяване на Изпълнителна агенция "Морска администрация" от капитана на кораба за извършени по време на плаване от членове на екипажа нарушения. Възражения по акта могат да се правят при връчването му или допълнително пред административнонаказващия орган в срок до 48 часа след връчването.

(3) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) Наказателните постановления се издават от изпълнителния директор на Изпълнителна агенция "Морска администрация" или от оправомощено от него длъжностно лице в срок до 24 часа след изтичането на срока за възражения, освен ако случаят представлява фактическа или правна сложност.

(4) (Нова - ДВ, бр. 55 от 2004 г.) С наказателното постановление може да се определи и парично обезщетение до пълния размер на причинените вреди.

(5) (Нова - ДВ, бр. 55 от 2004 г., изм., бр. 92 от 2011 г.) По отношение на корабопридетеля наказателното постановление се смята за връчено с връчването му на капитана на кораба или на корабния агент.

(6) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 55 от 2004 г.) Срокът по чл. 34, ал. 1 от Закона за административните нарушения и наказания започва да тече от завръщането на нарушителя в Република България.

(7) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г., отм., бр. 77 от 2012 г., в сила от 9.10.2012 г.).

Чл. 385. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2011 г., изм., бр. 52 от 2015 г.) (1) За обезпечаване събирането на глобата или на имуществената санкция, наложена по тази глава, на кораба, независимо от собствеността му, се забранява отплаване едновременно със съставяне на акта за установяване на нарушението.

(2) За обезпечаване събирането на обезщетение, определено по реда на тази глава, корабът, независимо от собствеността му, се арестува по реда на чл. 364а или 365.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ **(Загл. изм. - ДВ, бр. 85 от 1998 г., бр. 113 от 2002 г.)**

§ 1. (Нов - ДВ, бр. 85 от 1998 г., доп., бр. 12 от 2000 г., отм., бр. 108 от 2006 г.).

§ 1а. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г.) По смисъла на този кодекс:

1. "Риболовен кораб" е плавателен съд, който е оборудван и се използва с търговска цел за улов или за улов и преработка на риба или други рибни ресурси.

2. (Изм. – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) "Пътнически кораб" е всеки кораб, включително високоскоростен плавателен съд, по смисъла на Международната конвенция за безопасността на човешкия живот на море от 1974 г. (SOLAS), както е изменена с Протокола от 1988 г., който превозва повече от 12 пътници.

3. "Лишаване от право да упражнява дейността си в съответствие със заеманата от него длъжност" на морско лице е ограничаване на правата по смисъла на чл. 16 от Закона за административните нарушения и наказания.

4. "Повторно" е нарушението, извършено в едногодишен срок от влизането в сила на наказателното постановление, с което на нарушителя се налага наказание глоба за същото по вид нарушение, а в случаите, когато на нарушителя е наложено наказание временно лишаване от право да упражнява определена професия - в едногодишен срок от датата на изтърпяване на това наказание.

5. "Една морска миля" е 1852 м.

6. "Крайбрежно плаване" е плаване в териториалното море на Република България.

7. "Стъкмяване" е оборудване на кораба с изискващите се за него технически средства, горива и материали, както и надлежното му комплектуване с екипаж с оглед осигуряване на безопасно корабоплаване, опазване на човешкия живот по море и надеждния превоз на товари и пътници.

8. "Демюрейдж" е парично възмездяване за престоя на кораба при товарно-разтоварни операции повече от времето, предвидено в договора за превоз по море.

9. (Изм. - ДВ, бр. 55 от 2004 г., бр. 93 от 2017 г.) "Морско лице" е физическо лице, което заема длъжност на кораб като член на екипажа или изпълнява служба на брега и притежава свидетелство за правоспособност, свидетелство за професионална компетентност, свидетелство за допълнителна или специална подготовка, придобито по реда на наредбата по чл. 87, ал. 1.

10. "Газене" е разстоянието от повърхността на водата до най-ниската точка на кораба.

11. "Сървейър" е квалифицирано лице, упълномощено да извършва прегледи и освидетелстване на кораб или товар.

12. "Военни превози" са превозите с нетърговска цел на военни товари, техника или войски за нуждите на отбраната.

13. "Добра репутация" е търговската репутация, доказана с препоръки от постоянни партньори или браншови организации, в които превозвачът членува, а ръководителите на транспортната дейност не са осъждани за умишлено престъпление от общ характер или не са лишени с влязла в сила присъда от правото да упражняват съответната дейност.

14. "Финансова стабилност" означава, че превозвачът разполага с достатъчно ресурси, с които да гарантира нормалното стартиране и функциониране на транспортното предприятие.

15. "Професионална компетентност на превозвача" означава, че лицата, които постоянно ръководят транспортната дейност на превозвача, имат необходимите познания и квалификация, изискващи се по действащото законодателство и международните договори, по които Република България е страна.

16. "Мореходност" е комплексно качество на кораба по отношение на корпуса, стъкмяването и екипажа, позволяващо му да плава в райони и метеорологични условия в съответствие с класа му, когато има такъв, както и да извършва дейността, за която е предназначен, без да се излага на опасност превозваният товар или животът на екипажа и пътниците.

17. "Беърбоут чартър" е договор за наемане на кораб за уговорен период от време, по силата на който наемателят получава пълни права на владение и контрол върху кораба, включително правото да назначава капитан и екипаж на кораба за целия период на наемане.

18. "Произшествия" са аварийни случаи или други събития, свързани с кораб, с член на екипажа или пътниците му, довели до корабкрушение, човешки жертви, тежки или средни телесни повреди, сблъскване, пожар, взрив, засядане, допиране до дъното, повреди по корпуса, надстройките и механизмите, замърсяване на околната среда и други.

19. "Установени в България" са:

а) (изм. - ДВ, бр. 55 от 2004 г.) физически лица, граждани на страна - членка на Европейския съюз, на които е разрешено постоянно пребиваване в Република България;

б) (изм. - ДВ, бр. 55 от 2004 г.) до датата на присъединяването на Република България към Европейския съюз, физическите лица, граждани на страна - членка на Европейския съюз, пребиваващи краткосрочно или продължително на територията на Република България, с разрешение за осъществяване на дейност по трудово правоотношение, издадено от Министерството на труда и социалната политика;

в) юридическо лице, регистрирано по реда на Търговския закон.

20. "Договор за обществена услуга" е договор, сключен между компетентните власти и превозвач за предоставяне на транспортни услуги в съответствие с потребностите на пазара.

21. "Сериозно затруднение на пазара" е налице при възникване на заплаха за финансовото състояние на значителен брой превозвачи, извършващи речен и морски превоз, свързано с траен излишък на предлагане на транспортни услуги спрямо търсенето на клиентите, и предвижданията не сочат съществени и трайни подобрения.

22. "Каботажни превози" е вътрешен превоз на пътници и товари между пристанища, разположени на територията на Република България, от регистриран превозвач.

23. "Задължение за извършване на обществена услуга" е задължението на превозвач да прилага цени и условия, които са в разрез с търговския му интерес, но са определени от компетентни органи по съответния ред, съгласно действащото законодателство.

24. "Корабособственик" е собственик на плавателно средство, посочен като такъв в регистъра на корабите.

25. "Беърбоут чартър" е лице, наело кораб за определен срок по договор за беърбоут чартър.

26. "Лоцман" е морско лице с познания за корабоплавателните условия по р. Дунав и притежаващо необходимата квалификация да води кораба през определени участъци от реката.

27. "Сериозна опасност" е заплаха за здравето и живота на хората, намиращи се на борда на оказващ помощ кораб, и за целостта на самия кораб, която би довела до масови, трайни или непоправими щети.

28. "Воден стоеж" е нивото на водната повърхност на река, езеро или море, измерено в определени моменти от денонощието по височината на водния стълб във водомерен пост, отнесено към нулата на водоотчета (водомерния пост).

29. "Общо морско начинание" е налице, когато един или повече плавателни съдове влачат или тласкат друг съд, при условие че извършват търговска дейност, а не спасителна операция.

30. "Имущество, участващо в общото морско начинание" са корабът, стоката и навлото.

31. "Специален кораб" означава кораб, употребяван за научни, учебни, културни, спортни, противопожарни, съобщителни, митнически и санитарни цели, за пилотаж, за упражняване на надзор, за разбиване на ледове, за търсене и спасяване, за ликвидация на последствия и щети от погинало имущество.

32. "Потънало имущество" означава напълно или частично потънало или заседнало имущество (кораб, част от кораб, предмет от корабно стъкмяване), товари и/или друго имущество, намиращо се трайно на морското или речното дъно или изхвърлено на брега.

33. "Бордово свързана група" означава свързани борд до борд кораби, при което никой един от тях не се намира пред или след кораба, осигуряващ движението на групата.

34. (Нова - ДВ, бр. 55 от 2004 г.) "Превантивни мерки" са всички действия, предприети след

настъпване на произшествие с цел да се предотвратят или ограничат щетите от замърсяване с нефт или нефтени продукти.

35. (Нова - ДВ, бр. 85 от 2010 г., изм., бр. 92 от 2011 г.) "Маловажен случай" е налице, когато за кораби, които не попадат в обхвата на международните конвенции:

а) издадените от Изпълнителна агенция "Морска администрация" корабни документи не се намират на борда на кораба;

б) по време на плаване не се намира на борда на кораба валиден документ за правоспособност на член на екипажа, когато такъв се изисква;

в) не е маркирано аварийно-спасителното оборудване на кораба;

г) маркировката и надписите по корпуса на кораба са нечетливи или липсват;

д) липсва екипажен списък, когато такъв се изисква;

е) корабните дневници са водени непълно или некоректно;

ж) (нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) националното знаме е повредено, износено или липсва;

з) (нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) извършване на риболовна дейност по фарватера или на места, създаващи препятствие за маневриращите кораби.

36. (Нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) "Корабно гориво" е всякакъв въглеродороден минерален нефт, включително смазочни масла, използвани или които ще бъдат използвани при експлоатирането или задвижването на кораб, както и всички остатъци от такива продукти.

37. (Нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) "Застраховка" по смисъла на глава XVв представлява застраховка със или без самоучастие, в т.ч. застраховка за вреди от вида, обичайно предлаган от членовете на Международната група на клубовете "Пи енд Ай" (International Group of P?

38. (Нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) "Призната организация" е организация, която е призната в съответствие с Регламент (ЕО) № 391/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно общи правила и стандарти за организациите за проверка и преглед на кораби (ОВ, L 131/11 от 28 май 2009 г.).

39. (Нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) "Свидетелства" са задължителни свидетелства, издадени съгласно съответните конвенции на Международната морска организация.

40. (Нова - ДВ, бр. 92 от 2011 г.) "Одит от Международната морска организация" е одит, осъществен в съответствие с разпоредбите на Резолюция А.974 (24), приета от Асамблеята на Международната морска организация на 1 декември 2005 г.

41. (Нова – ДВ, бр. 109 от 2013 г.) "Забрана за отплаване на кораб" е обезпечителна мярка, състояща се в задържане на кораб в пристанището за обезпечаване на публично вземане по чл. 364.

42. (Нова – ДВ, бр. 109 от 2013 г.) "Арест на кораб" е обезпечителна мярка, състояща се в задържане или ограничаване преместването на търговски кораб за обезпечаване на предявен или бъдещ морски иск по смисъла на чл. 1, ал. 1 от Международната конвенция за арест на кораби, съответно на иск по чл. 365, ал. 1.

43. (Нова – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) "Много тежко морско произшествие" е събитие с кораб, настъпило при неговата експлоатация и довело до пълна конструктивна загуба на кораба, смърт или значително замърсяване на околната среда.

44. (Нова – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) "Тежко морско произшествие" е събитие с кораб, настъпило при

неговата експлоатация, което не може да се квалифицира като много тежко произшествие и се изразява във: нарушаване на целостта или предполагаеми щети по корпуса на кораба в резултат на пожар или експлозия на борда, засядане, контакт с дъното, с подводен или с брегови обект или съоръжение или с друг плавателен съд, или под въздействието на неблагоприятни метеорологични условия или лед, конструктивна повреда на кораба, която го прави немореходен (например, пробойна в подводната част на корпуса), спиране на главния двигател, значителни щети по надстройката, замърсяване вследствие на разлив, независимо от неговото количество, и/или повреда, налагаща провлачване или помощ от брега.

45. (Нова – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) "Значително замърсяване на околната среда" е замърсяване на околната среда по смисъла на § 1, т. 5 от допълнителните разпоредби на Закона за опазване на околната среда, при което се създава риск от нейното увреждане.

46. (Нова – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) "Сезонна работа" е работа в период от време с продължителност не повече от 9 последователни месеца в рамките на 12 месеца, през който изпълняването на определени дейности е възможно като резултат от наличието на природно-климатични дадености или туристическо търсене.

§ 16. (Нов – ДВ, бр. 52 от 2015 г.) Разпоредбите на чл. 6б – би се прилагат при условията на чл. 3 от Регламент (ЕО) № 718/1999 на Съвета от 29 март 1999 г. относно политиката за капацитета на флотите на Общността с оглед насърчаване на транспорта по вътрешните водни пътища за корабите, плаващи под българско знаме, превозващи товари по вътрешните водни пътища на държави – членки на Европейския съюз, извън река Дунав и притоците ѝ до Келхайм.

§ 1в. (Нов – ДВ, бр. 93 от 2017 г.) Този кодекс въвежда изискванията на Директива на Съвета 2014/112/ЕС от 19 декември 2014 г. за прилагане на Европейското споразумение относно определени аспекти на организацията на работното време в сектора на вътрешния воден транспорт, сключено от Европейския съюз за речно корабоплаване (ЕВУ), Европейската организация на речните превозвачи (ЕСО) и Европейската федерация на работниците от транспорта (ЕТФ) (ОВ, L 367/86 от 23 декември 2014 г.).

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ **(Загл. доп. - ДВ, бр. 113 от 2002 г.)**

§ 2. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г., изм., бр. 109 от 2013 г.) Корабите, плаващи под българско знаме, плаващи по вътрешните водни пътища, трябва да бъдат снабдени с акт за националност до 31 декември 2004 г.

§ 3. (Нов - ДВ, бр. 113 от 2002 г., изм., бр. 55 от 2004 г.) Разпоредбите на чл. 6, ал. 3 и 5, чл. 7а и чл. 88, ал. 2 влизат в сила от 1 януари 2007 г.

§ 4. (Предишен чл. 370 - ДВ, бр. 85 от 1998 г., предишен § 2, бр. 113 от 2002 г.) (1) Този кодекс влиза в сила от 1 януари 1971 г. и отменя:

1. Указа за търговското корабоплаване на Народна република България от 1953 г. относно морския транспорт.

2. Указа за администрацията на пристанищата и крайбрежията от 1952 г.

(2) Български граждани, които са придобили до влизането на този кодекс в сила кораби до 40 бруто регистър тона, запазват правото си на собственост.

Изпълнението на закона се възлага на министъра на транспорта.

Издаден в София на 27 юни 1970 г. и подпечатан с държавния печат.

(ДВ, бр. 20 от 1999 г., доп., бр. 65 от 1999 г., в сила от 5.07.1999 г.)

.....

§ 4. (1) (Доп. - ДВ, бр. 65 от 1999 г.) С влизането в сила на закона всички числа в стари левове, посочени в законите, влезли в сила преди 5 юли 1999 г., се заменят с намалени 1000 пъти числа в нови левове. Замяната на всички числа в стари левове с намалени 1000 пъти числа в нови левове се прилага и за всички закони, приети преди 5 юли 1999 г., които са влезли или ще влязат в сила след 5 юли 1999 г.

(2) Органите, приели или издали подзаконовни нормативни актове, влезли в сила преди 5 юли 1999 г. и в които има числа в левове, да направят произтичащите от този закон изменения в тях така, че измененията да се прилагат от датата на влизането в сила на закона.

.....

§ 7. Законът влиза в сила от 5 юли 1999 г.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

към Закона за изменение и допълнение

на Кодекса на търговското мореплаване

(ДВ, бр. 41 от 2001 г.)

§ 4. Навсякъде в кодекса думите "Народна република България" се заменят с "Република България", думите "Министерство на народната отбрана" се заменят с "Министерство на отбраната", думите "министърът на транспорта" се заменят с "министърът на транспорта и съобщенията" и думите "Държавната инспекция по корабоплаване" се заменят с "Изпълнителната агенция "Морска администрация".

ЗАКОН за изменение и допълнение

на Кодекса на търговското мореплаване

(ДВ, бр. 113 от 2002 г.)

.....

§ 192. Навсякъде в кодекса:

1. думите "мореплаване" и "мореплаването" се заменят съответно с "корабоплаване" и "корабоплаването";
2. думите "хранение" и "хранението" се заменят съответно със "съхраняване" и "съхраняването";
3. думите "отстъпи от" и "отстъпи от него" се заменят съответно с "развали" и "го развали";
4. думите "териториални води", "териториалните води", "вътрешни и териториални води", "вътрешни или териториални води", "вътрешни или в териториални води", "вътрешните или териториални води" се заменят съответно с "териториално море", "териториалното море", "вътрешни води и териториално море", "вътрешни води или териториално море", "вътрешни води или в териториално море", "вътрешните води или териториалното море".

§ 193. Всички текстове на кодекса се номерират съгласно Закона за нормативните актове.

.....

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение

на Кодекса на търговското корабоплаване

(ДВ, бр. 87 от 2005 г.)

§ 14. Навсякъде в кодекса думите "министърът на транспорта и съобщенията" и "министъра на транспорта и съобщенията" се заменят съответно с "министърът на транспорта" и "министъра на транспорта", думите "Министерството на транспорта и съобщенията" се заменят с "Министерството на транспорта", а думата "лицензия" се заменя с "лиценз".

§ 15. Разпоредбата на § 9 влиза в сила от 1 януари 2006 г.

§ 16. Разпоредбите на § 3 - 5 влизат в сила от 1 януари 2007 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Административнопроцесуалния кодекс

(ДВ, бр. 30 от 2006 г., в сила от 12.07.2006 г.)

§ 13. В Кодекса на търговското корабоплаване (обн., ДВ, бр. 55 и 56 от 1970 г.; попр., бр. 58 от 1970 г.; изм., бр. 55 от 1975 г., бр. 10 от 1987 г., бр. 30 от 1990 г., бр. 85 от 1998 г., бр. 12 от 2000 г., бр. 41 от 2001 г., бр. 113 от 2002 г., бр. 55 от 2004 г., бр. 42, 77, 87, 94 и 104 от 2005 г.) навсякъде думите "Закона за административното производство" се заменят с "Административнопроцесуалния кодекс".

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение

на Кодекса на търговското корабоплаване

(ДВ, бр. 71 от 2008 г.)

§ 11. (1) Изпълнителна агенция "Морска администрация" поема активите и пасивите, правата и задълженията на Изпълнителна агенция "Пристанищна администрация".

(2) Трудовите правоотношения с работниците и служителите на Изпълнителна агенция "Пристанищна администрация" се уреждат при условията и по реда на чл. 123 от Кодекса на труда.

(3) Служебните правоотношения с държавните служители на Изпълнителна агенция "Пристанищна администрация" се уреждат при условията и по реда на чл. 87а от Закона за държавния служител.

§ 12. (1) Държавно предприятие "Пристанищна инфраструктура" поема активите и пасивите, правата и задълженията на Изпълнителна агенция "Морска администрация", свързани с изпълнението на функциите по чл. 115м, т. 12 и 13.

(2) Трудовите правоотношения с работниците и служителите на Изпълнителна агенция "Морска администрация", свързани с изпълнението на функциите по чл. 115м, т. 12 и 13, се уреждат при условията и по реда на чл. 123 от Кодекса на труда.

(3) Служебните правоотношения с държавните служители на Изпълнителна агенция "Морска администрация", свързани с изпълнението на функциите по чл. 115м, т. 12 и 13, се уреждат при условията и по реда на чл. 87а от Закона за държавния служител.

§ 13. Разпоредбата на § 9, т. 6 относно чл. 115м, т. 14 влиза в сила от 1 януари 2009 г.

.....
ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение

на Кодекса на търговското корабоплаване

(ДВ, бр. 85 от 2010 г.)

§ 32. Навсякъде в кодекса думите "министъра на транспорта" и "министърът на транспорта" се заменят съответно с "министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията" и "министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията", а думите "Министерството на транспорта" се заменят с "Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията".

.....
ЗАКОН за изменение и допълнение

на Кодекса на търговското корабоплаване

(ДВ, бр. 92 от 2011 г.)

.....
Допълнителна разпоредба

§ 38. Законът въвежда изискванията на Директива 2009/15/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно общите правила и стандарти за организациите за проверка и преглед на кораби и за съответните дейности на морските администрации (ОВ, L 131/47 от 2009 г.), Директива 2009/18/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. за определяне на основните принципи, които уреждат разследването на произшествия в областта на морския транспорт, и за изменение на Директива 1999/35/ЕО на Съвета и Директива 2002/59/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ, L 131/114 от 2009 г.), Директива 2009/20/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно застраховката на корабособствениците за морски искове (ОВ, L 131/128 от 2009 г.) и Директива 2009/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно спазването на изискванията за държавата на знамето (ОВ, L 131/132 от 2009 г.).

Преходни и заключителни разпоредби

.....
§ 41. Разпоредбите на § 1 относно чл. 6а и на § 18 относно чл. 346и - 346м влизат в сила от 1 януари 2012 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за държавния служител

(ДВ, бр. 38 от 2012 г., в сила от 1.07.2012 г.)

.....
§ 84. (В сила от 18.05.2012 г. - ДВ, бр. 38 от 2012 г.) В срок до един месец от обнародването на този закон в "Държавен вестник":

1. Министерският съвет привежда Класификатора на длъжностите в администрацията в съответствие с този закон;
2. компетентните органи привеждат устройствените актове на съответната администрация в съответствие с този закон.

§ 85. (1) Правоотношенията с лицата от администрациите по Закона за радиото и телевизията, Закона за независимия финансов одит, Закона за електронните съобщения, Закона за Комисията за финансов надзор, Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, Закона за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност, Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, Кодекса за социално осигуряване, Закона за здравното осигуряване, Закона за подпомагане на земеделските производители и Закона за пътищата се уреждат при условията и по реда на § 36 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за държавния служител (ДВ, бр. 24 от 2006 г.).

(2) С акта за назначаването на държавния служител се:

1. присъжда определения в Класификатора на длъжностите в администрацията минимален ранг за заеманата длъжност, освен ако служителят притежава по-висок ранг;
2. определя индивидуална основна месечна заплата.

(3) Допълнително необходимите средства за осигурителни вноски на лицата по ал. 2 се осигуряват в рамките на разходите за заплати, възнаграждения и осигурителни вноски по бюджетите на съответните разпоредители с бюджетни кредити.

(4) Министерският съвет да извърши необходимите промени по извънбюджетната сметка на Държавен фонд "Земеделие", произтичащи от този закон.

(5) Органите на управление на Националния осигурителен институт и на Националната здравноосигурителна каса да извършат необходимите промени по съответните бюджети, произтичащи от този закон.

(6) Неизползваните отпуски по трудовите правоотношения се запазват и не се компенсират с парични обезщетения.

§ 86. (1) В едномесечен срок от влизането в сила на този закон индивидуалната основна месечна заплата на служителя се определя така, че същата, намалена с дължимия данък и задължителните осигурителни вноски за сметка на осигуреното лице, ако са били дължими, да не е по-ниска от получаваната до този момент брутна месечна заплата, намалена с дължимите задължителни осигурителни вноски за сметка на осигуреното лице, ако са били дължими, и дължимия данък.

(2) В брутната заплата по ал. 1 се включват:

1. основната месечна заплата или основното месечно възнаграждение;
2. допълнителни възнаграждения, които се изплащат постоянно заедно с полагащата се основна месечна заплата или основно месечно възнаграждение и са в зависимост единствено от отработеното време.

§ 87. Законът влиза в сила от 1 юли 2012 г. с изключение на § 84, който влиза в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".

ЗАКОН за изменение и допълнение на

Кодекса на търговското корабоплаване

(ДВ, бр. 109 от 2013 г.)

.....
Допълнителна разпоредба

§ 17. Навсякъде в кодекса думите "български кораб" се заменят с "кораб, плаващ под българско знаме".

Преходни и заключителни разпоредби

§ 18. Заварените висящи производства по искания за задържане на кораб по реда на чл. 364 или 365 се довършват по досегашния ред.

.....